

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ
A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO DIN BĂLȚI”

Conferința științifico-practică „TRADIȚIE ȘI NOI PARADIGME DE CERCETARE ÎN BIBLIOTECONOMIE”

Ediția a II-a
05 mai 2022

BĂLȚI, 2022

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ
A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO DIN BĂLȚI”

Conferința științifico-practică „TRADIȚIE ȘI NOI PARADIGME DE CERCETARE ÎN BIBLIOTECONOMIE”

Ediția a II-a

05 mai, 2022

BĂLȚI, 2022

CZU 02(082)

T 80

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

„Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie», conferință științifico-practică (2 ; 2022 ; Chișinău). Conferința științifico-practică «Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie», Ediția a 2-a, 5 mai 2022 / coordonator: Lina Mihaluța ; colegiul de redacție: Elena Scurtu [et al.]. – Bălți : S. n., 2022 (Biblioteca Științifică a Universității de Stat «Alec Russo»). – 115 p. : diagr., fig., tab.

Antetit.: Biblioteca Științifică, Univ. de Stat «Alec Russo» din Bălți. – Rez.: lb. rom., engl., rusă. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 10 ex.

ISBN 978-9975-50-292-4.

Coordonator:

Lina MIHALUȚA

Colegiul de redacție:

Elena SCURTU

Lina MIHALUȚA

Rezumate în limba engleză:

Valentina TOPALO

Coperta/tehnoredactare/machetare: Silvia CIOBANU

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2022

str. Pușkin, 38, Bălți, MD 3121, Republica Moldova

tel.: (0231) 52435

e-mail: libruniv@usb.md

web: <http://libruniv.usb.md>

blog: <http://bsubalti.wordpress.com>

ISBN 978-9975-50-292-4.

SUMAR

Secțiunea:

BIBLIOTECILE VIITORULUI: POSIBILITĂȚI INFINITE

7

Section:

LIBRARIES OF THE FUTURE: INFINITE POSSIBILITIES

CORGHENCI Ludmila

MANAGEMENTUL EDUCAȚIONAL ÎN BIBLIOTECI: NIVELURI
ȘI CONȚINUTURI / *EDUCATIONAL MANAGEMENT IN LIBRA-
RIES: LEVELS AND CONTENTS*

7

ȚURCAN Elena

OPORTUNITĂȚI DE VIZIBILITATE A CERCETĂTORILOR USARB /
OPPORTUNITIES FOR VISIBILITY OF USARB RESEARCHERS

11

GORCEAG Silvia, CHIRILOV Olga

IMPACTUL REPOZITORIULUI INSTITUȚIONAL ÎN COMUNI-
CAREA ȘTIINȚIFICĂ / *THE IMPACT OF THE INSTITUTIONAL
REPOSITORY IN SCIENTIFIC COMMUNICATION*

19

STAYER Mihaela

RESEARCHGATE - PLATFORMA DE COLABORARE ȘI COMU-
NICARE ȘTIINȚIFICĂ / *RESEARCHGATE – SCIENTIFIC COM-
MUNICATION AND COLLABORATION PLATFORM*

28

TOPALO Valentina

O VIZIUNE ASUPRA REPOZITORIULUI INSTITUȚIONAL ORA
USARB ȘI BIBLIOTECA DIGITALĂ / *A VISION ON THE ORA USARB
INSTITUTIONAL REPOSITORY AND DIGITAL LIBRARY*

36

LÎȘÎI Ala

STIMULAREA INTERESULUI PENTRU LECTURĂ, STUDIU ȘI
CERCETARE PRIN INTERMEDIUL EXPOZIȚIILOR ONLINE /
*STIMULATING INTEREST TO READING, STUDY AND RESEARCH
THROUGH ON-LINE EXHIBITIONS*

46

HĂBĂȘESCU Angela, VACARCIUC, Valentina

MOTIVAREA ȘI MOTIVAȚIA ÎN BIBLIOTECĂ. STUDIU DE CAZ:
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ / *ACHIEVEMENT MOTIVATION OF
LIBRARIANS: A CASE STUDY OF SCIENTIFIC LIBRARY USARB*

63

Secțiunea: PATRIMONIUL DOCUMENTAR AL BIBLIOTECII ÎN ERA DIGITALĂ		73
<i>Section:</i> <i>THE DOCUMENTARY HERITAGE OF THE LIBRARY</i> <i>IN THE DIGITAL ERA</i>		
CRISTIAN Elena, CECAN Svetlana METODE INOVATIVE ÎN VALORIFICAREA COLECȚIILOR / INNOVATIVE METHODS IN VALUATION OF COLLECTIONS		73
NAGHERNEAC Anna COLECȚIA „CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE” O BIOGRAFIE A EPOCII INTERBELICE / <i>THE „USEFUL KNOWLEDGE” COL-</i> <i>LECTION, A BIOGRAPHY OF THE INTERWAR PERIOD</i>		80
ȘULMAN Marina, SPÎNU Polina НЕКОТОРЫЕ ФОРМЫ ПРОДВИЖЕНИЯ ЧТЕНИЯ: ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ В НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКЕ USARB / <i>SOME</i> <i>FORMS OF READING PROMOTION IN THE USARB SCIENTIFIC</i> <i>LIBRARY</i>		89
BARBAROȘ Veronica, LÎȘÎI Ala, RĂILEANU Ludmila ÎN LUMEA LUI I. L. CARAGIALE - 170 DE ANI DE LA NAȘTERE / <i>IN</i> <i>THE WORLD OF I. L. CARAGIALE - 170 YEARS AFTER THE BIRTH</i>		107
LUCHIANCIUC Natalia, GĂINĂ, Diana ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ - PERSONALITATE MARCANTĂ ÎN CULTURA ROMÂNEASCĂ - 100 ANI DE LA NAȘTERE / <i>ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ, OUTSTANDING PERSONALITY</i> <i>IN ROMANIAN CULTURE - 100 YEARS AFTER THE BIRTH</i>		113

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB

str. Pușkin, 38, Bălți, MD 3121 Republica Moldova,
tel.: (0231) 52435, e-mail: libruniv@usarb.md, web: <http://libruniv.usarb.md>

Conferința științifico-practică TRADIȚIE ȘI NOI PARADIGME DE CERCETARE ÎN BIBLIOTECONOMIE

Ediția a II-a

05 mai 2022

Locul de desfășurare: Platforma Google Meet: meet.google.com/dps-gjwf-ivm

PROGRAM

10.00 - 10.10 - Înregistrarea participanților

10.10 - 10.20 - Mesaje de salut

Lidia PĂDUREAC, Prim - prorector pentru activitatea didactică, USARB, Președintele Consiliului Științific al BȘ USARB

Elena PINTELEI, Director general al Bibliotecii Naționale a RM, președinte al Asociației Bibliotecarilor din RM

O viziune asupra calității repozitoriului instituțional ORA USARB și Biblioteca Digitală

V. TOPALO, bibliotecar principal

10.50 - Sesiunea de comunicări:

Moderator: Lina MIHALUȚA, director adjunct Biblioteca Științifică USARB

Sectiunea: BIBLIOTECILE VIITORULUI: POSIBILITĂȚI INFINITE

➤ Managementul educațional în bibliotecă

L. CORGHENCI, șef Centru de Formare Continua în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

➤ Oportunități de vizibilitate a cercetătorilor USARB

E. ȚURCAN, bibliotecar

➤ Impactul Repozitoriului Instituțional în comunicarea științifică

S. GORCEAG, șef secție, O. CHIRILOV, bibliotecar principal, BRTȘ

➤ ResearchGate - platforma de colaborare și comunicare științifică

M. STAYER, bibliotecar principal

- Stimularea interesului pentru lectură, studiu și cercetare prin intermediul expozițiilor on-line a BȘ USARB

Ala LÎȘÎI, bibliotecar

- Motivarea și motivația în bibliotecă. Studiu de caz: Biblioteca Științifică USARB

A. HĂBĂȘESCU, șef birou, V. VACARCIUC, bibliotecar

12.30 - 13.00 – pauza de cafea

Secțiunea: PATRIMONIUL DOCUMENTAR AL BIBLIOTECII ÎN ERA DIGITALĂ

- Metode inovative în valorificarea colecțiilor

E. CRISTIAN, șef secție, S. CECAN, bibliotecar

- Colecția „Cunoștințe folositoare” o biografie a epocii interbelice

A. NAGHERNEAC, bibliotecar principal

- Некоторые формы продвижения чтения: из опыта работы в Научной Библиотеке USARB

M. ȘULMAN, P. SPÎNU, bibliotecare

- În lumea lui I. L. Caragiale - 170 de ani de la naștere

V. BARBAROȘ, A. LÎȘÎI, bibliotecare, L. RĂILEANU, șef secție

- Ștefan Augustin Doinaș - personalitate marcantă în cultura românească - 100 ani de la naștere

N. LUCHIANCIUC, D. GĂINĂ, bibliotecare

DIVERSE

EXPOZIȚII offline/online:

- Activitatea editorială a bibliotecarilor (2017-2021), *Centrul de informare și cercetare bibliografică*
- Bibliotecarul universitar - competent și cu abilități moderne
- Carti aniversare 2022

ECHIPA DE ORGANIZARE:

Lina MIHALUȚA, director adjunct (aculina12@mail.ru)

Igor AFATIN, director adjunct Informatizare (iga_ike@mail.ru)

Mihaela STAYER, bibliotecar principal (stayer.mihaila@gmail.com)

Ludmila RĂILEANU, șef serviciu (nycolia@mail.ru)

Valentina TOPALO, bibliotecar principal (valeandrew@gmail.com)

Silvia CIOBANU, bibliotecar principal (sciobanu64@gmail.com)

Secțiunea: BIBLIOTECILE VIITORULUI: POSIBILITĂȚI INFINITE

Section: LIBRARIES OF THE FUTURE: INFINITE POSSIBILITIES

CZU 02:374

MANAGEMENTUL EDUCAȚIONAL ÎN BIBLIOTECI: NIVELURI ȘI CONȚINUTURI

*EDUCATIONAL MANAGEMENT IN LIBRARIES:
LEVELS AND CONTENTS*

Ludmila CORGHENCI¹

Rezumat: Autorul argumentează necesitatea conducerii performante a formării, creșterii competențelor personalului din biblioteci. Este important de a manifesta flexibilitate, atitudine diferențiată în funcție de nivelul de studii al noilor angajați, timpul angajării în serviciu, acceptarea de către aceștia a învățării pe parcursul întregii vieți.

Cuvinte cheie: management educațional, formare profesională continuă, niveluri de management educațional.

Summary: The author argues the need for effective management of training, increasing the skills of library staff. It is important to show flexibility, a differentiated attitude depending on the level of education of the new employees, the time of employment, their acceptance of lifelong learning.

Key words: educational management, continuous professional training, levels of educational management

Impunerea domeniului educațional în biblioteci (ne referim la prevederile Legii cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2022), ale reglementărilor cu privire la evaluarea bibliotecilor și atribuirii categoriilor de calificare, cerințele statistici oficiale) solicită abordarea respectarea și implementarea dimensiunilor de organizare și conținut al managementului educațional. Managerii de biblioteci, alți responsabili pentru dezvoltarea personalului sunt orientați de a se centra pe o conducere performantă a formării, creșterii competențelor personalului din biblioteci. Cele menționate mai sus pot fi completate cu următoarele argumente:

- biblioteca tinde să devină o organizație de înaltă performanță, cu impact vizibil în viața comunității. Această tendință poate fi realizată prin împuternicirea oamenilor, valorificarea potențialului fiecăruia;
- iar pentru a împuternici oamenii, a dezvolta potențialul profesional și deontologic – este necesar de a-i instrui, de a-i implica în formarea

¹ Șefa Centrului de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, ORCID [0000-0002-0248-9108](https://orcid.org/0000-0002-0248-9108), lcorghenci@bnrm.md

continuă în baza unor exigențe de management [2];

- în ultimii ani bibliotecile sunt nevoite de a organiza procesul educațional în condiții specifice (de exemplu cele provocate de criza sanitaro-epidemiologică și altele).

Recomandările, gândurile, pozițiile reflectate în prezentul material sunt reperate pe experiența autorului în cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (CFPC BNRM), apelând și la informațiile colectate prin intermediul discuțiilor, evaluărilor ale formabililor cursurilor de scurtă durată și de recalificare prestate de USM.

Implicarea bibliotecarilor în programe de educație formală și nonformală, în mare parte, este lipsită de o viziune și de orientare spre impact. Învățarea nu are finalitate vizibilă, insuficient se discută, puțin se comunică și se scrie despre impactul activităților educaționale (de exemplu, crearea unui nou serviciu, o activitate educațională replicată, elaborarea unui document instituțional și altele) [3, 4].

Cum dirijăm metodologic procesul de dezvoltare a competențelor profesionale și deontologice ale bibliotecarilor? Pentru a răspunde la această întrebare vom apela la recomandările consultantului internațional, manager cu experiență Ken Blanchard din San Diego. Lucrarea acestuia „Conducerea la un nivel superior: Blanchard despre leadership și crearea unor organizații de înaltă performanță” identifică patru stiluri de management a dezvoltării capacităților personalului. Modelul expertului este rezumat la o frază foarte cunoscută: „Să-i dai fiecăruia cât poate să ducă” [1 p. 94]. În funcție de nivelul de dezvoltare a personalului angajat Ken Blanchard recomandă următoarele stiluri de conducere;

- *primul nivel – Direcționarea:* este vorba despre debutanți, noi angajați, care trebuie pregătiți să învețe profesia, direcționați, chiar supravegheați stabilindu-le prioritățile; Este un proces de durată, și nu de câteva zile sau o lună; Ce așteptări avem de la ei? Astfel de persoane au nevoie mai mult de un tutore, de un stagiul la locul de muncă pentru învățarea proceselor postului – adică a fi pregătiți să învețe;
- *nivelul al doilea – Instruirea:* urmare a parcurgerii primului nivel bibliotecarul debutant are deja o pregătire, deși stăpânește încă cu greu domeniul, chiar uneori pare depășit de situație; Acum angajatul are nevoie de îndrumare/învățare – o inițiere în profesie, care la părerea noastră ar fi cu impact vizibil dacă este organizată la locul de muncă, în instituție. În acest sens este important rolul centrelor biblioteconomice, care în acest sens pot oferi cursuri de educație nonformală (de exemplu, un curs modular „ABC în Biblioteconomie și Științe ale Informării”), precum și de a monitoriza/instituționaliza diverse pârgii ale educației informale (de exemplu, liste de lecturi profesionale pe teme concrete, lecturi critice ale compartimentelor din manuale practice, suporturi didactice cu discuții, utilizarea întrebărilor de recapitulare etc.);

- *nivelul al treilea – Încurajarea:* la acest nivel se presupune că angajatul cunoaște responsabilitățile, a dobândit anumite abilități, este inițiat în profesie în general; Angajatul se află la etapa când are nevoie de încurajare pentru implicare activă în programe de educație formală și nonformală;
- *nivelul al patrulea: Delegarea:* Acesta rezidă în faptul, că profesioniștii au nevoie de o conducere bazată pe delegare, în acest context specificând și orientarea spre impactul învățării, introducerea schimbărilor la locul de muncă urmare a participării la programele de educație formală și nonformală. Oamenii trebuie împuterniciți cu încredere, să fie stimulați și provocați pentru [1, p. 84-85];
- transmiterea/diseminarea informațiilor în posesia cărora intră formabilul după audierea cursului, trainingului (ePortofolii, materiale înregistrate de către formabil); Este important să menționăm, că nu ne referim la un proces elementar de obținere și transmitere de informații – este vorba despre valorificarea informațiilor, extragerea unor învățăminte pentru bibliotecă sau rețea, centrarea pe aspectele specifice – deci este vorba despre transferul de cunoștințe, încurajând dialogul, discuțiile;
- orientarea formabililor pentru încorporarea competențelor noi în noi modalități de lucru: servicii noi, atragerea resurselor informaționale, implicare în proiecte etc.;
- participarea/finalizarea angajatului bibliotecii la un curs, training profesional trebuie să devină un „eveniment” la locul de muncă, chiar în rețea: omul trebuie scos în evidență, întrebat, ascultat, fiindu-i delegate noi responsabilități, noi sarcini.

Urmărind aceste patru stiluri de management educațional, este important să menționăm că adaptarea acestora necesită flexibilitate, atitudine diferențiată în funcție de nivelul de studii, timpul angajării în serviciu, acceptarea învățării pe parcursul întregii vieți și alte aspecte [5].

Funcționarea managementului educațional în mare parte ține de responsabilitatea managerilor superiori și funcționali, dar insistăm și privind dezvoltarea culturii manageriale a fiecărui angajat în bibliotecă. Educația impune necesități specifice, și evident reclamă o abordare distinctă în dezvoltarea competențelor profesionale și deontologice.

Referințe bibliografice:

1. BLANCHARD, Ken. *Conducerea la un nivel superior: Blanchard despre leadership și crearea unor organizații de înaltă performanță*. București: Meteor Press, 2011. 319 p. ISBN 978-973-728-527-0.
2. BUSH, Tony. *Leadership și management educațional*. Iași: Polirom, 2021. 243 p. ISBN 978-973-46-8550-9.
3. CORGHENCI, Ludmila. Dezvoltarea capacităților personalului de specialitate din biblioteci: învățare orientată, dezvoltare profesională, oportunități pentru rețele. In: *Magazin bibliologic* [on-line]. 2020, nr. 3/4, pp. 42-45. ISSN 1857-1476

- [citat 22.12.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/112012
4. CORGHENCI, Ludmila. Investiții profesionale pentru dezvoltarea personalului de specialitate – aspect al performanței instituționale. In: *Magazin bibliologic* [on-line]. 2020, nr. 1/2, pp. 7-14. ISSN 1857-1476 . [citat 5.11.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1123>
 5. *Management educațional – definiții și funcții* [on-line]. [citat 4.05.2022]. Disponibil: https://www.academia.edu/36430151/Managementul_educa%C5%A3ional_definire_%C5%9Fi_func%C5%A3ii

OPORTUNITĂȚI DE VIZIBILITATE A CERCETĂTORILOR USARB

OPPORTUNITIES FOR VISIBILITY OF USARB RESEARCHERS

Elena ȚURCAN¹

Abstract: În articol sunt reliefate inițiativele Bibliotecii științifice USARB în vederea implementării serviciului bibliometric pentru evaluarea calității producției științifice a USARB, precum și promovarea ei în Repozitoriul Instituțional Open Research Archive (ORA) USARB, crearea conturilor în Google Scholar, ORCID, Academia.edu și în Instrumentul Bibliometric Național.

Cuvinte cheie: servicii bibliometrice, evaluarea activității de cercetare, vizibilitatea publicațiilor, RI ORA USARB, Google Scholar, ORCID, Academia.edu, Instrumentul Bibliometric Național, Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Dimensions, Publish or Perish, eLIBRARY, Scopus, Web of Science

Abstract: The article highlights the initiatives of the USARB Scientific Library in order to implement the bibliometric service for the evaluation of the quality of USARB's scientific production, as well as its promotion in the Institutional Repository Open Research Archive (ORA) USARB, the creation of accounts in Google Scholar, ORCID, Academia.edu and in the National Bibliometric Instrument.

Keywords: bibliometric services, evaluation of research activity, visibility of publications, RI ORA USARB, Google Scholar, ORCID, Academia.edu, National Bibliometric Instrument, Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Dimensions, Publish or Perish, eLIBRARY, Scopus, Web of Science

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, ca parte integrantă a procesului educativ și de cercetare, are un rol deosebit de important în informarea și documentarea comunității universitare, fortificarea mediului informațional instituțional, formarea culturii informației a utilizatorilor săi. „Această misiune devine tot mai complexă, deoarece are loc redefinirea activității bibliotecilor, orientarea spre utilizatorul modern, interdisciplinaritatea obiectelor de studiu, accesul deschis la informație și la cercetarea științifică, depozitarea tuturor rezultatelor cercetărilor științifice în format electronic etc”. [1]

Aceste schimbări, impun crearea unor noi servicii de bibliotecă, învățarea și însușirea unor noi funcții, tehnici, procese de lucru de către bibliotecar. Un aspect esențial în activitatea bibliotecii moderne este evaluarea calității informației referitoare la cercetarea științifică și studierea laturii ei cantitative. Aspectele cantitative ale informației sunt măsurate cu ajutorul unor instrumente informatice speciale, aceasta fiind o preocupare a științelor: *bibliometria*, *scientometria*, *webometria*, *infometria*, *altmetria*, *viziometria*.

Timp de câțiva ani un obiect de cercetare al Bibliotecii Științifice este analiza scientometrică a rezultatelor cercetării științifice de la Universitatea bălțeană. În acest scop au fost inițiate proiecte, efectuate prezentări verbale la diferite activități științifice (conferințe, ateliere, mese rotunde etc.), publicate articole.

În articolul prezent sunt reflectate unele aspecte ale analizei subiectului în cauză.

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, elturcan@gmail.com

Cercetarea științifică propriu zisă, precum și comunicarea rezultatelor cercetării au devenit destul de actuale dar și complexe în același timp. „Măsurarea vizibilității producției științifice a universităților prin metode scientometrice este un instrument fundamental în stabilirea valorii internaționale a unei universități dar și în evaluarea statistică a rezultatelor cercetării științifice și promovarea accesului deschis la informație”[2].

Începând cu anii 2010 bibliotecarii universitari efectuează diferite cercetări pentru a sublinia importanța deosebită și necesitatea promovării rezultatelor cercetărilor științifice ale USARB-ului. Rezultatele cercetărilor sunt regăsite în articolele colegilor (*Comunicarea științifică în mediul universitar: profesori; Performanța cercetării științifice a universitarilor bălțeni: studiu scientometric*) Ambele articole prezintă rezultatele sondajelor realizate de Biblioteca Universității privind comunicarea științifică în mediul academic. Rezultatele sondajelor au demonstrat că “profesorii universitari bălțeni posedă competențe și deprinderi adecvate în utilizarea instrumentelor digitale, punând accent pe importanța bibliotecii în asigurarea accesului la informație [3]

În anul **2013** este publicat articolul *Aplicarea indicilor sciento-bibliometrici în estimarea valorii cercetătorilor*: S. Băncilă, P. Topală, E. Plohotniuc, M. Popa în revista *Confluente bibliologice* din 2013, nr. 3-4, pp. 22-29.

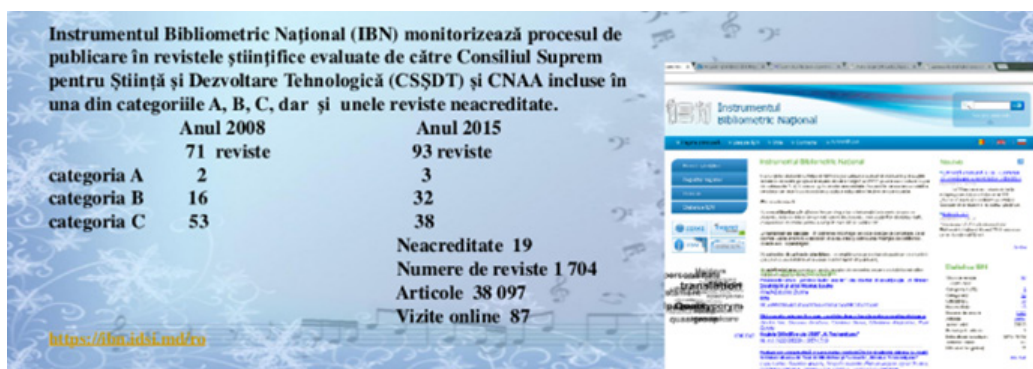
Această lucrare prezintă rezultatele unei investigații efectuate pentru a estima valoarea rezultatelor cercetărilor științifice a patru profesori de la Facultatea de Științe Reale, Economie și Mediul prin măsurare scientometrică. Au fost utilizați indicatorii de cantitate și calitate: numărul total de publicații, limba publicațiilor, participarea la evenimente științifice, numărul de citări, implementarea rezultatelor obținute în economie.

Citarea unei lucrări este cea mai obiectivă și onestă formă de estimare colegială de către comunitatea științifică a rezultatelor unei cercetări științifice (peer review). Posibilitățile de relevare a citărilor sunt variate. Mai multe softuri, baze de date oferă diverse modalități de descoperire a citărilor.

Performanța cercetării științifice a universitarilor bălțeni continuă să fie apreciată și în anul **2014**. Biblioteca Științifică a evaluat importanța contribuțiilor științifice ale profesorilor (4 la număr) de la patru Facultăți ale USARB, evidențindu-se cei mai citați autori și cele mai citate articole din 3 reviste universitare: *Artă și educație artistică; Limbaj și Context; Glotodidactică*. Pentru aceasta a fost utilizat softul Publish or Perish care calculează impactul cercetărilor și vizibilitatea în Internet prin Google Scholar.

În anul **2015**, cercetările scientometrice continuă. Biblioteca Științifică și-a propus să studieze impactul citărilor publicațiilor profesorilor de la Catedra Educație Artistică și Arte. (*Cercetătorii domeniului muzical-pedagogic pe itinerarul științific mondial*)l, în bază căruia s-au evidențiat cele mai citate articole din revistele universitare locale, naționale și internaționale: *Artă și educație artistică, Anuar științific: Muzică, Teatru, Arte Plastice; Review of artistic education*, evidențiate în softul Publish or Perish. „Analiza presupune identificarea și prezentarea indicato-

rilor cantitativi privind publicațiile unui autor pe anii de publicare, domenii, tipul publicațiilor, sursele de publicare, citările publicațiilor autorului”[4].

A urmat un studiu al cercetărilor de la Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, rezultatele căruia au fost prezentate la Conferința Științifică internațională „Tradiții și valori în formarea profesională a cadrelor didactice în învățământul preșcolar și primar: consacrată aniversării a 55-a de la fondarea Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte” cu genericul: *Facultatea Pedagogie, psihologie și educație muzical-artistică bălțeană în circuitul științific mondial*. Din analiza datelor colectate și prelucrate am concluzionat că majoritatea cadrelor didactice au o atitudine sceptică referitor la publicarea lucrărilor pe Internet, cu excepția a 6 persoane active în mass media. Aceștia sunt doctoranzii, cointeresați în publicarea lucrărilor.

După conferință au fost organizate discuții cu profesorii Facultății, avînd drept subiect importanța RI ORA USARB în susținerea cercetării științifice în Universitate și vizualizarea rezultatelor în lumea academică mondială.

În anul următor, **2016**, a fost evaluată *Valoarea contribuțiilor științifice ale tuturor cadrelor didactice de la cele patru facultăți ale Universității, precum și a bibliotecarilor*. Scientometria poate fi un instrument deosebit de util pentru o selecție rapidă a valorilor științifice și o racordare a acestora la valorile europene în ceea ce privește cercetarea științifică fundamentală. A fost publicat un articol despre acest studiu scientometric, cu demonstrații despre calitatea contribuțiilor științifice ale profesorilor de la cele 4 facultăți ale USARB, evidențiindu-se citările rezultatelor științifice obținute.

Crearea unui profil în Google Scholar (anul **2017**) pentru un cercetător universitar (ca variantă *Demo*) și studierea oportunităților oferite de acest instrument se regăsesc în cercetările: *Profesorul Ion Gagim pe itinerarul științific național și mondial și Instruirea și cercetarea muzicală din perspectiva serviciilor infodocumentare*. Aici sunt reflectate unele momente din evoluția educației și cercetării muzicale în Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți în concordanță cu sistemul de servicii infodocumentare, conexiunea și relaționarea bibliotecarilor cu cadrele didactice, studenții și cercetătorii de la Catedra de Artă și Educație Artistică timp de 40 ani. Căutările au fost efectuate în catalogul electronic PRIMO ExLibris, Re-

pozitoriul Instituțional ORA USARB, Biblioteca Digitală, unele posibilitățile de căutare în e-Library, determinându-se pentru prima dată factorul de impact al unei lucrări, a unei reviste.

Ulterior Biblioteca a realizat studiul: *Publicații bălțene în directorii, baze de date, biblioteci deschise și platforme internaționale*: DOAJ, Springer, Zenodo, Open Library... și *Crearea profilului în Google Scholar, Determinarea indicilor scientometrici prin aplicarea softului Publish or Perish, folosirea unui program antiplagiat. Factorul de Impact (IF)*. Odată cu apariția posibilităților de cercetare prin Google Scholar, Biblioteca studiază și determină indicii scientometrici, factorul de impact, urmărirea referințelor bibliografice la propriile articole, vizualizarea producției științifice a unei persoane, catedre, instituții; folosirea unui program antiplagiat.

În 2018, în cadrul Programului de formare profesională a bibliotecarilor și la ședințele catedrelor a fost oferită asistență cadrelor didactice și bibliotecarilor în vederea creerii profilurilor personalizate în baza de date Web of Science. Au fost deschise 23 profile.

A urmat un studiu comparativ al anilor (2016-2018) cu tema: *Vizibilitatea internațională a cercetătorilor USARB în anul 2018: analiză bibliometrică*, unde s-a prezentat valoarea contribuțiilor științifice ale profesorilor, colaboratorilor și BȘ a USARB, evidențiindu-se citările cercetate în Web of Science, Scopus, eLibrary, Google Scholar și Publish or Perish. Următorul studiu a fost *Universitarii bălțeni în Web of Science*. Prin Proiectul „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova”, parteneriatul dintre Norvegia și Moldova, BȘ USARB a oferit acces la baza de date Thomson Reuters Web of Science.

La prezentarea rezultatelor cercetărilor științifice ale universitarilor bălțeni în Google Scholar a contribuit din plin Biblioteca Științifică. La începutul anului 2018 doar 12 bibliotecari aveau profil în Google Scholar. Între timp, se propune deschiderea unui cont pentru fiecare bibliotecar. În luna iulie a aceluiași an este dezvoltată ideea proiectului instituțional: **Crearea profilului personalizat al universitarilor bălțeni în Google Scholar**.

Anul 2019 este cel mai bogat în activități. Studiul *Universitarii bălțeni în Google Academic: proiect instituțional* prezentat la conferința Colloquia Professorum, Tradiție și inovare în cercetarea științifică, ed. a IX-a, Sesiunea: Biblioteconomie și Științele Informării, prezintă rezultatele proiectului pentru perioada 22.08.2018-11.10.2018, în care au fost create 100 profiluri pentru cadrele didactice. În iunie 2019 pe pagina Web a BȘ a fost postat Chestionarul privind nivelul de participare a BȘ la informarea cercetătorilor și evaluarea rezultatelor activității științifice, proces care se bazează pe metode de măsurare bibliometrice / scientometrice <https://forms.gle/Ja1A9r7WACuLBiXB8>. Răspunsurile la următoarea întrebare : Dețineți profil personal în bazele de date scientometrice și instrumente de rețea de cercetare? Demonstrează că din 61 de respondenți dețin profil în: IBN - 57, 93%; WOS - 9, 15%; Scopus - 5, 8%; e-Library - 8, 13%; Google Scholar - 60, 98%; Publish or Perish - 56, 92%; ORCID/BASE - 54, 89%.

La întrebarea: Cum obțineți informația privind valoarea cercetărilor Dvs.? au fost primite următoarele răspunsuri: 55 sau 90% din 61 de respondenți demonstrează că informația referitor la valoarea cercetărilor personale este obținută cu asistența bibliotecarului și doar 6 sau 10% din respondenți se descurcă independent.

Bibliotecile universitare își asumă rolul activ în procesul de comunicare științifică prin oferirea serviciilor scientometrice.

Profesorii sunt deschiși pentru a înțelege importanța posibilităților oferite de Biblioteca Științifică în evaluarea publicațiilor. Mulți din ei recunosc că ajutorul Bibliotecii în această perspectivă este inevitabil și de preț. Pentru susținerea cercetărilor Biblioteca propune **Servicii bibliometrice** disponibil: http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=36&Itemid=234&lang=ro.

În anii 2017-2022 au fost cercetate 22 dosare și prestate diverse servicii la cerere privind evaluarea cercetărilor științifice. (*Tabela 1*). În 2019 a fost înregistrată o cerere din România de la Dna Butiurca Doina, conf. univ., dr. hab. Univ. „Petru Maior”, Târgu Mureș, care a cerut informații despre citările individuale din sursele editate în Republica Moldova;

Tabela 1 Servicii bibliometrice: între anii 2019-2022

Anii	Dosare	Informații
2019	3	ȘREM 2
2020	7	ȘREM 5 ȘEPA 3
2021	10	FL 1 ȘEPA 3
2022	1	FL1

Datele din tabel sunt prezentate în ordine cronologică, ceea ce ne permite să constatăm că serviciile bibliometrice, oferite de Biblioteca Științifică sunt în creștere.

Tabele ne permite să constatăm și cele mai active facultăți în cercetare: ȘREM – 7, ȘEPA – 6, FL – 2.

Conturile din Google Scholar au fost înregistrate în Instrumentul Bibliometric Național (IBN). Din Google Scholar a fost selectat link-ul direct a paginii personalizate a profilului a circa 158 de universitari bălțeni.

În anul **2020**, BȘ USARB realizează o cercetare comparativă a anilor 2019-2020 în care sunt evaluate rezultatele cercetărilor științifice ale universitarilor bălțeni, utilizându-se instrumente scientometrice disponibile în acces deschis: Google Scholar, Publish or Perish, eLibrary, Web of Science.

Evaluarea produsului științific al universitarilor în circuitul științific mondial (Indexul h) în baze de date scientometrice						
2019/2020 293/ 203 titulari 138/199 cercetători Formarea și dezvoltarea abilităților de utilizare a bazelor de date scientometrice în vederea stabilirii indicelui Hirsch al autorilor-profesori	USARB Indexul h	LITERE 2019/ 2020	ȘREM 2019/ 2020	ȘEPA 2019/ 2020	FDȘS 2019/ 2020	BȘ 2019/ 2020
	Google Scholar	1,7 / 0,8	1,42 / 1,7	1,63 / 1,6	0,24 / 0,25	1,12 / 1,2
	Publish or Perish	1,7/1,8	2,03 / 2,1	2,0 / 2,1	1,64 / 1,65	1,6 / 1,7
	eLIBRARY	2 / 2	2 / 2	1 / 1,85	- / 1	
	SCOPUS		1,67 / 2,1			
	Web of Science		2 / 2			

În această comparație trebuie să ținem cont de unii factori obiectivi ai anului 2020. Din cei 293 titulari ai USARB din anul 2019 au rămas doar 203 în 2020, dar regăsim în baze de date scientometrice informații despre 199 cercetători, cu mult mai multe decât în anul 2019. Generalizând rezultatele privind impactul citărilor, remarcăm că unele au rămas la același nivel, altele au crescut, ele variind în funcție de domeniul de cercetare și se rezumă la un avantaj complex de bună vizibilitate pentru USARB: rezultatele Web of Science au rămas la același nivel, Scopus au crescut de la 1.67 la 2.1, s-au majorat și în e-Library.ru.

BȘ USARB vine mereu în sprijinul cercetătorilor USARB, prin diseminarea informațiilor actuale cu privire la instrumentele și strategiile de facilitare a publicării și de sporire a vizibilității cercetărilor științifice. A fost identificată cea mai eficientă modalitate de promovare a cercetătorilor bălțeni și creștere a vizibilității, a impactului maxim al rezultatelor științifice. Astfel, după perioada de testare a fost inițiat un alt proiect de înregistrare a cercetătorilor universitari USARB prin Identificatorul ORCID cu posibilități de a urmări publicațiile și gestiona identitatea lor în viața academică prin bibliotecile personale online ale cercetătorilor. A fost efectuat studiul *Profilul ID ORCID: oportunitate de creștere a vizibilității universitarilor bălțeni*.

Grație înregistrării Repozitoriului Instituțional ORA USARB în Google Scholar și BASE, ultimul, unul dintre cele mai voluminoase „motoare de căutare” pentru conținut academic cu acces deschis a dus la convertirea lucrărilor din repozitoriul universitar în BASE, astfel sporind vizibilitatea internațională a rezultatelor cercetărilor de la Universitatea bălțeană.

BASE (<https://www.base-search.net/>) oferă utilizatorilor conectați posibilitatea de a-și crea propria listă de publicații din această bază de date și de a exporta înregistrările selectate către ORCID (detaliile includ titlul, autorul (autorii), adresa URL, DOI etc)”[5].

Urmează încă o cercetare cu genericul *Cercetătorii USARB în circuitul științific mondial* unde au fost utilizate date din: Webometrics, Instrumentul Bibliometric Național, Web of Science, Scopus, eLibrary, ORCID, BASE, Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Dimensions, Google Scholar și Publish or Perish.

Cercetarea din 2021 *Impactul științific al cercetătorilor USARB în Academia.edu*. <https://www.academia.edu/> a pus în discuție noi posibilități pentru universitarii bălțeni. Tehnologiile digitale actuale permit deschiderea accesului și distribuirea rapidă a informațiilor științifice care influențează și facilitează varietatea de activități academice. Tehnologiile emergente sporesc vizibilitatea și schimbul de idei al cercetătorilor. Academia.edu „este o rețea socială academică gratuită care își propune să conecteze oamenii de știință, să le ofere o platformă de partajare a activității lor de cercetare și să faciliteze urmărirea articolelor relevante pentru domeniile lor de studiu. Punctele forte: Google Scholar indexează profilurile și publicațiile full-text adăugate la Academia.edu.

În anul 2021 a fost organizată Masa rotundă „Accesul Deschis – contează modul în care deschidem cunoașterea”, unde dr. Ig. Cojocar, directorul Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale, a remarcat rezultatele obținute de BȘ USARB pentru aprecierea cercetătorilor USARB și alăturarea în IBN a conturilor din Google Scholar, Web of Science, Scopus, e-Library, ORCID, Academia.edu.

Sistemul de evaluare al cercetării pe care îl susținem :

- ✚ recompensează calitatea și diferitele efecte ale cercetării;
- ✚ apreciază diversitatea activităților de cercetare și a rezultatelor: publicațiile și preprinturile, datele, metodele, software-ul, codul și brevetele, precum și impactul lor social, activitățile legate de formare, inovare și implicare publică;
- ✚ utilizează criterii și procese de evaluare care respectă varietatea disciplinelor de cercetare;
- ✚ recompensează nu numai rezultatele cercetării, ci și desfășurarea adecvată a cercetării și apreciază bunele practici, în special practicile deschise

pentru partajarea rezultatelor cercetării și a metodologiilor ori de câte ori este posibil;

 pune accent și pe valoarea altor contribuții, de exemplu, utilizarea aplicativă a rezultatelor cercetărilor în viața socială și economică.

Scopul cercetării a fost acela de a analiza imaginea situației cercetării și oportunitățile oferite de BȘ pentru vizibilitatea cercetătorilor USARB.

O analiză critică a situației permite identificarea unor soluții de intervenție care ar spori eficacitatea vizibilității cercetării și inovării în universitate.

„Valorificarea și diseminarea promptă a rezultatelor activităților științifice de cercetare, dezvoltarea și inovarea este esențială din punct de vedere al rolului pe care trebuie să îl îndeplinească o bibliotecă universitară din Republica Moldova, de a fi instituții recunoscute în domeniul educației și cercetării. Biblioteca are o responsabilitate comună în ceea ce privește transferul și transparența rezultatelor științifice, atât către societatea științifică, cât și pentru publicul larg”[6].

Rezultatele proiectelor de cercetare sunt utilizate ca materiale didactice pentru învățământul preuniversitar, universitar, acestea iau forma unor publicații care intră în fondurile bibliotecilor (manuale, ghiduri ale profesorilor, monografii, suport de curs, articole). Pe baza rezultatelor se fac recomandări către agenții economici, ministere și alte instituții.

Menționăm, odată în plus, că știința contribuie la consolidarea societății și evitarea problemelor ce apar în relațiile interumane, fiind și un instrument valoros în dezvoltarea economiei.

Referințe bibliografice:

1. POPOV, Lilia. *Contribuția bibliotecii privind utilizarea instrumentelor bibliometrice în procesul de cercetare* [online] [cit 10 martie 2022]. Disponibil: http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/1668/Conf_Bibl_2018_p9-20.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. REPANOVICI, Angela. *Promovarea producției științifice prin depozite digitale* [online] [cit 25 martie 2022]. Disponibil: <http://aspekt.unitbv.ro/jspui/handle/123456789/166>
3. NAGHERNEAC, Anna, SCURTU, Elena. *Performanța cercetării științifice a universitarilor bălțeni: studiu scientometric* [online] [cit 09 februarie 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/libruniv/performance-cercet-publish>
4. ȚURCAN, Elena. Cercetătorii domeniului muzical-pedagogic pe itinerarul științific mondial. In: *Valorificarea strategiilor inovatoare de dezvoltare a învățământului artistic contemporan* : Conf. șt.-practică intern., 11-12 dec. 2015. Bălți: Univ. de Stat „Alecu Russo”, 2015, pp. 97-103. ISBN 978-9975-3145-9-6.
5. *Ce este BASE?* [online] [cit 10 martie 2022]. Disponibil: <https://www.base-search.net/about/en/index.php>
6. ȚURCAN, NELLY. *Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării*. Ch., 2021, p. 145. ISBN 978-9975-3505-4-9.

IMPACTUL REPOZITORIULUI INSTITUȚIONAL ÎN COMUNICAREA ȘTIINȚIFICĂ

THE IMPACT OF THE INSTITUTIONAL REPOSITORY IN SCIENTIFIC COMMUNICATION

Silvia GORCEAG¹, Olga CHIRILOV²

Abstract: *Articolul prezintă o incursiune în etapele de constituire și dezvoltare a Repozitoriului Științific al Institutului Național de Cercetări Economice, care au fost determinate de principiile Accesului Deschis și a Științei Deschise. De asemenea relevă conținutul și impactul publicării în acces deschis, atât asupra creșterii vizibilității autorilor, cât și a rezultatelor științifice instituționale.*

Cuvinte cheie: *Repozitoriul instituțional, Acces Deschis, Știința Deschisă, arhiva digitală, impact*

Abstract: The article presents an incursion into the stages of establishment and development of the Scientific Repository of the National Institute of Economic Research, which were determined by the principles of Open Access and Open Science. It also reveals the content and impact of open access publishing, both on increasing the visibility of authors and institutional scientific results.

Keywords: Institutional Repository, Open Access, Open Science, digital archive, impact

Introducere

Creșterea exponențială a conținutului digital și a rolului internetului în comunicarea globală a făcut din viteza cel mai crucial element al procesului de comunicare. Informațiile științifice se înmulțesc vertiginos și în continuă schimbare sunt și instrumentele de gestionare și diseminare a acestor surse. Oamenii de știință se află în permanentă căutare a unor noi medii de publicare pentru a transmite și a disemina rezultatele cercetării lor către public, înainte ca acestea să devină redundante. Până de curând, cercetătorii au acceptat publicarea revistelor comerciale ca mijloc principal de comunicare a rezultatelor științifice, dar mișcarea emergentă a accesului deschis a revoluționat întregul proces de comunicare academică.

Scopul lucrării este de analiza impactul publicării producției științifice a cercetătorilor INCE în Repozitoriul Instituțional în perioada anilor 2017-2022.

Repozitoriile instituționale (RI) sunt una din expresiile practice ale Științei Deschise, considerat astăzi drept un model eficient de comunicare științifică care schimbă paradigma publicării tradiționale. În contextual mișcării globale a Accesului Deschis la informație, bibliotecile s-au implicat activ în proiecte de creare a arhivelor digitale, astfel asigurând conservarea și promovarea patrimoniului științific instituțional pe termen lung. RI deschid calea spre cele mai relevante rezultate științifice ale instituției și au un rol important în comunicarea științifică și în creșterea vizibilității cercetătorilor dar și influențează asupra clasamentului instituției. [1]

În literatura de specialitate există mai multe explicații ale noțiunii de „Repozitoriul instituțional”, dar cea mai elocventă în opinia noastră este oferita

de Ware Marc, care definește RI ca „o bază de date web (depozit instituțional) de materiale științifice; cumulativ și perpetuu (o colecție de înregistrări); deschisă și inter operațională (folosind software-ul Open Archives In itiative) [7], astfel colectând, diseminând și stocând informația (parte a procesului de comunicare științifică)”. Iar definiția profesorului american în știința informației Lynch Clifford prezintă RI ca un „set de servicii pe care instituția le oferă membrilor comunității, pentru managementul și diseminarea materialelor digitale create de instituție sau de membrii respectivei comunități. [12] Este esențial angajamentul organizațional în administrarea acestor materiale, precum și organizare, acces sau distribuție” Mai recent Crow Raym, oferindu-se la potențialul RI de a schimba sistemul de comunicare academică spune că astfel de depozite: „oferă o componentă esențială în reformarea sistemului de comunicare științifică, ce extinde accesul la cercetare, sporește competitivitatea și reduce monopolul revistelor, aducând importanță economică și prestigiu instituțiilor și bibliotecilor care le sprijină; Au potențial de a servi ca indicatori tangibili ai calității instituției academice și de a demonstra relevanța științifică, economică și socială a activităților de cercetare”. [9]

Analizând aceste definiții putem distinge că repozitoriul este un depozit instituțional în acces deschis, o recunoaștere a faptului că viața intelectuală și științifică este reprezentată, documentată și partajată în formatul digital și ca responsabilitatea primară a instituției de cercetare se exprimă prin exercitarea funcției de administrare a producției științifice în procesul de arhivare/ autoarhivare, dar și protecția dreptului de autor.

În epoca digitizării și publicării electronice, instituțiile de cercetare, inclusiv universitățile, au recunoscut din ce în ce mai mult că un repozitoriu instituțional este o infrastructura esențială a diseminării și vizibilității academice. Însă, pe parcurs, s-au confruntat cu problema accesării și gestionării producției științifice, atât în format digital cât și tradițional, inclusiv articole din reviste, materiale ale conferințelor, rapoarte, teze și disertații, materiale didactice, lucrări de artă și alte date de cercetare. Dar, multe din publicații, rămân a fi mai puțin cunoscute. Fiind stocate pe dispozitivele personale ale autorilor, ele nu sunt vizualizate în mediul academic online. Ca răspuns la aceste probleme, Massachusetts Institute of Technology (MIT) [18] a anunțat un proiect de cercetare intitulat „DSpace” pentru a construi un depozit digital stabil și durabil pe termen lung, care oferă o oportunitate de a explora problemele legate de controlul accesului asupra producției științifice instituționale, gestionarea drepturilor, regăsire, feedback-ul comunității și capabilități flexibile de publicare” (DSpace Project, 2000). În așa mod a apărut un model de repozitoriu care a stimulat comunitatea academică din întreaga lume în arhivarea rezultatelor științifice, dezvoltând cu succes propriile repozitorii.

În Republica Moldova conștientizarea necesității de crearea a arhivelor digitale în universități și instituții de cercetare începe odată cu acceptarea și promovarea de către biblioteci a mișcării globale privind Accesul Deschis. Odată cu implementarea proiectelor de dezvoltare a noilor servicii de informare de către bibliotecile științifice universitare (2013-2016), bibliotecarii s-au implicat activ în promovarea Repozitoriilor Instituționale – ca instrumente moderne și necesare pentru publicare și comunicare academică.

Începând cu anul 2010 și Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a Institutului Național de Cercetări Economice (BRTȘ INCE) a aderat la mișcarea internațională a Accesului Deschis. Prin diverse activități de instruire și acțiuni de promovare, cercetătorii INCE au fost informați despre politicile Accesului Deschis, principiile de funcționare, despre beneficiile pentru comunitatea academică și pentru publicul larg. BRTȘ a înaintat administrației INCE propuneri concrete (declararea revistei instituționale „*publicație științifică în acces deschis*” și *crearea RI*) cu scopul de a disemina rezultatele inovatoare, a prezerva și valorifica conținutul științific instituțional. Astfel, în anul 2013 Consiliul Științific al INCE a aprobat Politica editorială instituțională, prin care revista Economie și Sociologie este declarată revistă științifică cu acces deschis, fiind printre primele publicații științifice din RM înregistrate în Directoriul Revistelor cu Acces Deschis (DOAJ), urmând și alte baze de date pe parcursul anilor.

În anii 2014-2016 au fost efectuate studii privind posibilitățile creării unei arhive digitale în acces deschis în care să se regăsească lucrările cercetătorilor INCE. În acest scop, BRTȘ a realizat un sondaj pentru a diagnostica situația privind conștientizarea și disponibilitatea cercetătorilor de a plasa și arhiva rezultatele științifice în acces deschis.

Studiul a fost realizat în baza unui chestionar propus cercetătorilor INCE cu scopul de a clarifica orice confuzie cu care se confruntă cercetătorii în procesul de arhivare/autoarhivare și diseminare a rezultatelor științifice în mediu academic digital. Au participat 144 respondenți (79 cercetători științifici, 8 doctori habilitați, 25 doctori, 32 doctoranzi până la 35 de ani) din cadrul Institutului Național de Cercetări Economice. În urma analizei chestionarului s-a constatat că 76 de respondenți sunt bine informați despre existența repozitoriilor instituționale internaționale și 94 de cercetători consideră drept o condiție esențială „crearea Repozitoriului Instituțional”. Se poate afirma că mai mult de 60% din respondenți sunt bine informați și cunosc despre avantajele și beneficiile repozitoriului pentru comunitatea academică, doar 2% au considerat că crearea unei astfel de depozit este important, dar în foarte mică măsură. Despre avantajele depozitării în acces deschis a rezultatelor cercetărilor reprezentanții comunității academice INCE au menționat: promovare imaginii instituției și a cercetătorului (95); promovarea rezultatelor cercetării științifice (19); Extinderea accesului la rezultatele cercetărilor științifice (19); Asigurarea unui mediu eficient și de încredere pentru autori de a plasa publicațiile în format electroni într-o arhivă bine organizată și a extinde accesul liber la cercetările științifice (18); Sporirea competitivității, vizibilității și impactului cercetărilor științifice la nivel național și internațional (18); Sporește numărul de citări al publicațiilor cercetătorilor (15); Crearea unui sistem accesibil și sigur de evidență și de control al publicațiilor și al autorilor (13); Măsurarea utilizării și impactului rezultatelor cercetării științifice (12); Utilizarea repozitoriului ca un instrument de management pentru exercițiu de cercetare și evaluare (9).

Rezultatele obținute în cadrul acestui studiu au servit drept temelie pentru crearea Repozitoriului Instituțional INCE. Prima etapă a fost elaborarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional aprobat la ședința Consiliul Științific INCE (27 septembrie 2017) și alegerea platformei de

depozitare a informației. Biblioteca a fost desemnată în calitate de coordonator și executant principal în crearea și dezvoltarea Repozitoriului INCE.

Repozitoriul a fost creat și dezvoltat în baza software-ului DSpace, utilizând protocolul OAI-PMH (Open Initiative Protocol for Metadata Harvesting) pentru o flexibilitate și adaptabilitate mai bună în administrarea fluxurilor de operații. De asemenea, acest program oferă modele de date mai bine structurate, securizare avansată în comparație cu alte pachete software, metadatele fiind vizibile în motoarele de căutare și în extensiile acestora (Google Scholar, Publish or Perish, OpenAire, DataCite etc.) [5, 6]. Sistemul DSpace după caracteristicile tehnice a devenit proeminent datorită inițiativelor de arhivare deschisă, conținutul este interoperabil și perfect navigabil cu alte depozite. (Open Archives Initiative 2002). [14]

Organizarea și menținerea repozitoriului este reglementată de un set de documente: politica instituțională de acces deschis, regulamentul de organizare și funcționare, aprobate la Consiliul Științific al INCE. Plasarea în acces deschis se realizează cu acordul autorului prin semnarea *declarației de distribuire a documentelor în repozitoriu INCE* care este corelată și cu fișierul de autoritate al cercetătorilor INCE, creat în programul de bibliotecă WEB IRBIS-64. Informația este prezentată de cercetător și reflectă: date despre autor, afilierea instituțională, lista publicațiilor, Identificatorul Unic (ID) profilului de autor. etc. Fiind responsabilă de dezvoltarea RI, biblioteca își asumă respectarea dreptului de autor și a protecției datelor cu caracter personal.

Crearea și dezvoltarea unei arhive digitale instituționale este un plus valoare pentru instituție și pentru cercetător în parte, cum ar fi: extinderea accesului la cercetarea științifică; creșterea transparenței și calității comunicării științifice; sporește creșterea de citări; vizibilitatea națională și internațională; asigurarea unui loc eficient de încredere și de lungă durată.

Aprobarea *Politicii Instituționale privind Știința Deschisă și Accesul Deschis* (aprobata în 2017, revizuită în 2021) presupune o disponibilitate liberă în mediul online a publicațiilor științifice fără bariere financiare, legale sau tehnice. Astfel, politica INCE încurajează cercetătorii să susțină componentele ȘD, publicând articole în reviste cu acces deschis, dar și plasarea obligatorie a rezultatelor cercetărilor științifice finanțate de stat în repozitoriul instituțional INCE.

Astfel, susținând principiile Științei Deschise și Accesului Deschis, BRTȘ și INCE s-a implicat substanțial în eficientizarea comunicării științifice, în special în domeniul socio-economic. Prin dezvoltarea RI și plasarea în mediul online, au fost eliminate barierele de acces la publicațiile științifice. Această resursă digitală are menirea de a stimula procesul de cercetare, a oferi o vizibilitate mai mare și măsurabilă activității științifice, care va influența creșterea indicatorilor scienometrici și calitatea producției științifice, dar și respectarea standardelor și dreptului de autor.

În condițiile actuale, când progresul tehnologic este amplificat de creșterea uriașă a volumului de informații și distribuirea rapidă în internet, dreptul de autor a devenit un obstacol. Pentru a soluționa această problemă specialiștii în domeniu au creat și propus noi mecanisme eficiente de comunicare și diseminare a rezultatelor activității intelectuale prin aplicarea licențelor libere legale, care acordă

utilizatorului drepturi specifice de a reutiliza și a redistribui un material în anumite condiții. [3]

Institutul Național de Cercetări Economice pledează pentru utilizarea instrumentelor licenței de conținut deschis - *Creative Commons (CC BY)*. Toate articolele publicate sub licența de atribuire CC-BY Creative Commons (versiunea actuală este CC-BY, versiunea 4.0), prevede că autorul(ii) își păstrează dreptul de autor asupra manuscrisului, dar permite copierea, distribuirea și reproducerea fără restricții pe diverse medii sau formate, cu condiția ca lucrarea originală va fi citată corespunzător. [3]. Astfel Repozitoriul Instituțional INCE, este o resursă deschisă, acoperită de licența CC BY care utilizează și respectă difuzarea publicațiilor științifice în conformitate cu principiile accesului deschis.

Structura repozitoriului „Științe socio-economice INCE”

Structura unui depozit instituțional nu este standardizat, depinde de forma de organizare și domeniile de interes. Astfel, repozitoriul este structurat conform secțiilor și direcțiilor de activitate științifică, fiind create 10 comunități. În interiorul comunităților sunt create subcolecții conform tipului documentului: monografii, articole, dicționare, bibliografii, conferințe, etc. Repozitoriul este creat în baza sistemului DSpace, fiind cel mai cuprinzător și eficient în ceea ce privește interoperabilitatea și funcțiile legate de integrare specifice depozitelor digitale instituționale utilizând protocolul Open Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH) [14], care permite indexarea conținutului de către motoarele de căutare, sporind vizibilitatea resursei, dar și a instituției.

RI INCE este inclus în arhivele DuraSpace, OpenDOAR și Registry of Repository Acces Open (ROAR), ceea ce contribuie la sporirea vizibilității internaționale și ar asigura diseminarea eficientă a conținutului. [14].

Conform datelor *ROAR Map* (mai 2022), în lume au fost înregistrate 769 de politici de acces deschis la nivel mondial și înregistrate 4725 de arhive cu acces deschis de peste 125 de țări, iar în *DOAR* sunt înregistrate 2419 de arhive, dintre care circa 82% sunt instituționale, circa 11% – tematice, 4% – agregatoare și 3% – guvernamentale.

Politica Accesului Deschis este aliniată la politica programului Orizont Europa și este înregistrată în *Registry of Open Access Repository Mandates and Policies (ROARMAP)*, care este un instrument internațional de evidență a mandatelor și politicilor de acces deschis adoptate de universități, instituții de cercetare și finanțatori de cercetare. Numărul de politici Open Access disponibile la nivel mondial este în continuă creștere. ROARMAP oferă opțiuni pentru a căuta politici în funcție de țară, continent și regiune continentală.

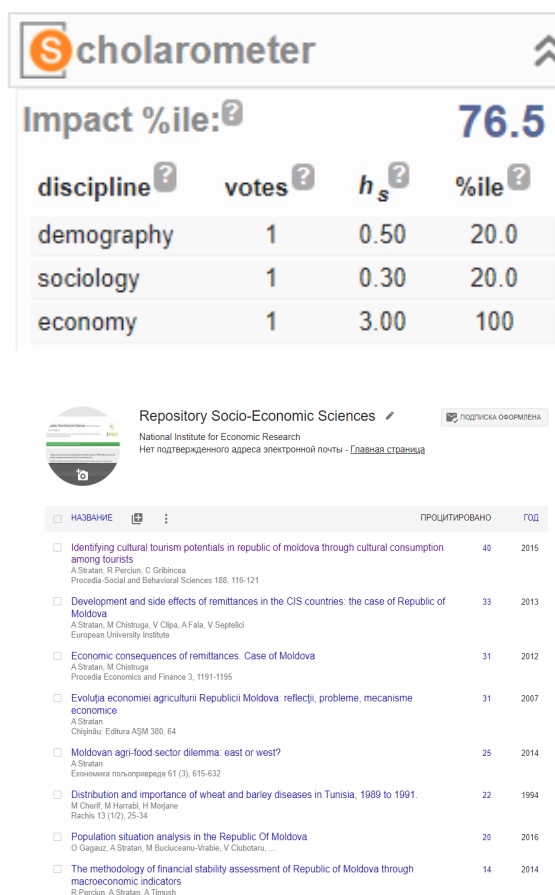
Astăzi, biblioteca este instituția care asigură relația dintre știință și societate aplicând instrumente digitale moderne, dar și tradiționale, în procesele de căutare, accesare, utilizare și partajare a datelor științifice. Bibliotecarii oferă sprijin cercetătorilor în gestionarea informației în toate fazele ciclului de cercetare, promovând noi oportunități de colaborare și cooperare științifică prin utilizarea tehnologiilor și instrumentelor inovatoare de comunicare a datelor. Fiecare obiect de cercetare este descoperit printr-un set de identificatori persistenți recunoscuți în mod obișnuit în măsurarea utilizării și a impactului, care asigură interoperabilitatea și incluziunea datelor.

Evaluând conținutul actual al RI INCE desprindem următoarele date: 1353 publicații științifice din care 11 monografii, peste 960 articole, rapoarte științifice, studii bibliografice etc.

Cea mai mare atenție se concentrează asupra instrumentelor de evaluare ca mijloc de comunicare a cercetării. Rezultatele cunoștințelor depind de ordinea în care sunt încorporate metadatele în fiecare bază de date, punând accent pe specificare și conexiune după o structură emergentă cu un set adecvat de indicatori măsurabili. [13]

Prin evaluarea științei se obține calitatea informației, valoarea proprietății intelectuale și protecția dreptului de autor. Pentru a măsura și evalua cercetarea științifică sunt oferite instrumente cum ar fi: *Google Scholar* - baza de date scientometrică ce se poate consulta gratuit pe internet și care indexează lucrări academice, identificând citările aferente și este asemănător în funcționare cu Elsevier, CiteSeerX și cu getCITEDun. De asemenea, este similar și cu alte instrumente, bazate pe un abonament plătit, cum ar fi în Elsevier Scopus și Thomson ISI de Web of Science. [5]

Google Scholar calculează și afișează automat numărul total individual de citări, h-indexul, și i10-indexul. În urma analizei prezenței conținutului RI INCE în instrumentele de citare și măsurarea a cercetării științifice, au fost colectate date de la centrele de date selectate de Google în luna mai 2022. Rezultatele oferite de *scholarometer* - extensie a Google Scholar, care facilitează analiza citărilor academice, folosite pentru a evalua impactul publicațiilor. Indicatorii oferiti de acest instrument de măsurare, demonstrează că conținutul *Repository Socio-Economic Sciences: National Institute for Economic Research* cu peste 1353 de documente are un impact de 76,5 %, h-index 11 și cu peste 682 de citări. (<https://scholar.google.com/citations>)

Acești metrici demonstrează că 76.5% din lucrările plasate în repozitroiu sunt identificate și consultate de către utilizatori, iar numărul publicațiilor citate de către alți autori este în continuă creștere (2017 - 456 citări iar 2022 – 682 citări. Iar lucrările plasate în acces deschis sunt mai vizibile cu 80% decât cele care se regăsesc pe

rafturile din bibliotecă.

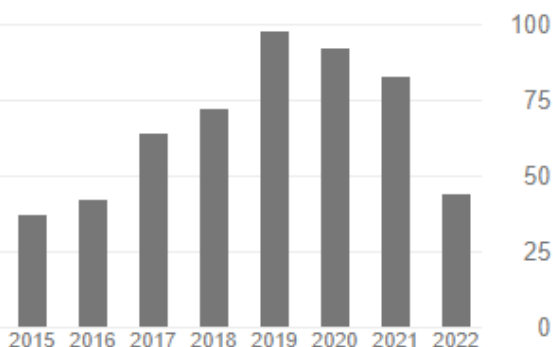
În concluzie, reiterăm că accesul deschis la literatura științifică și la datele științifice prin sistemele conexe este un mecanism puternic pentru crearea și validarea cunoștințelor și pentru susținerea dezvoltării științei, mai degrabă ca un bun public, decât ca o activitate desfășurată în spatele ușilor închise. Repozitoriul Instituțional deschide accesul la cercetare, afirmându-se ca un sistem fiabil de arhivare centralizată a rezultatelor științifice ale INCE pe termen lung, fiind accesibil pentru oricine, oriunde și oricând. Iar biblioteca își asumă responsabilitatea de a dezvolta această resursă de informare, fiind un mijloc de comunicare direct între savanți, profesori, studenți și publicul larg. De aceea încurajăm în continuare cercetătorii să

depună lucrările lor în RI, iar rezultatele nu se vor lăsa așteptate. Analiza impactului conținutului RI demonstrează ca toți indicatorii bibliometrici sunt în creștere, iar atribuirea identificatorilor unici, cum ar fi DOI și ORCID influențează și mai mult interoperabilitatea datelor de cercetare. Lucrările științifice ale cercetătorilor INCE sunt recunoscute și citate de alți autori din diferite țări ale lumii, iar aceasta va contribui, în viitor, la generarea de noi subiecte de cercetare, proiecte și rezultate științifice, care vor completa Repozitoriul Instituțional, sporind vizibilitatea, utilizarea și impactul cercetării științifice.

Процитировано

ПРОСМОТРЕТЬ ВСЕ

	Все	Начиная с 2017 г.
Статистика цитирования	682	456
h-индекс	11	9
i10-индекс	13	8

Sursa: <https://scholar.google.com/citations>

Referințe bibliografice:

1. CHERADI, Natalia. Impactul mediului de marketing asupra funcționării bibliotecilor universitare din Republica Moldova. In: *BiblioPolis*. 2014, vol. 51, nr. 2, p. 53-68. ISSN 1811-900X.
2. CHERADI, Natalia. *Orientarea de marketing ca strategie de dezvoltarea a bibliotecilor universitare din Republica Moldova* : teza de doctor în științele comunicării. Ch., 2014. 215 p.
3. *Creative Commons* [online] [citat 05 aprilie 2022]. Disponibil: <https://creativecommons.org/about/cclicenses/>
4. CROW, R. *The case for institutional repositories: A SPARC position paper*. ARL Bimonthly report [online]. 2002, august, 37 p. [citat 04 aprilie 2022]. Disponibil: https://ils.unc.edu/courses/2014_fall/inls690_109/Readings/Crow2002-Casefo

5. Google Scholar [citat 03 mai 2022]. Disponibil: <https://scholar.google.com/citations>
6. HARZING, AW (2007) Publish or Perish. Disponibil: <https://harzing.com/resources/publish-or-perish>
7. HENOK, Frieda N. L., WILSON, Yule. Usage and Impact of the Institutional Repository at the University of Namibia. In: *Research Journal of Library and Information Science* [online]. 2019, vol. 3, issue 4, pp. 12-20. ISSN 2637-5915 [citat 09 aprilie 2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/341220176_Usage_and_Impact_of_the_Institutional_Repository_at_the_University_of_Namibia
8. JANTZ, Ronald C., WILSON, Myoung C. Institutional repository: faculty deposits, marketing and the reform of scholarly communication. In: *The journal of academic librarianship* [online]. 2008, vol. 34, issue 3, pp. 186-195. [citat 11 aprilie 2022]. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2008.03.014>
9. LAWRENCE, Steve. Online or invisible? In: *Nature* [online]. 2001, vol. 411, issue 6837, pp. 521-523 [citat 07 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.gene-quantification.de/online-nature01.pdf>
10. LUPU, Viorica. *Organizarea și funcționarea bibliotecii ca sistem tehnologic*. Red. șt. Nelly ȚURCAN. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM. Chișinău: [S. n.], 2016. 100 p. ISBN 978-606-730-310-0.
11. LYNCH, C. A. *Institutional Repositories: Essential infrastructure for Scholarship in the Digital Age*. ARL Bimonthly report nr. 226 [online]. 2003, february, 7 p. [citat 06 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.cni.org/wp-content/uploads/2003/02/arl-br-226-Lynch-IRs-2003.pdf>
12. PIWOWAR, Heather A., DAY, Roger S., FRIDSMA, Douglas B. Sharing Detailed Research Data Is Associated with Increased Citation Rate. In: *PLOS ONE* [online]. 2007, no. 2(3), e308, 21 march. DOI:10.1371/journal.pone.0000308 [citat 16 aprilie 2022]. Disponibil: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0000308>
13. RAO, P. *Statistical research methodology*. Duxbury: Pacific Grove, 2001.
14. *Știința deschisă în Republica Moldova : studiu = Open Science in the Republic of Moldova : study*. Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale. Chisinau : IDSI, 2018. 263 p. Bibliogr.: p. 218-246 (284 tit.). ISBN 978-9975-3220-3-4.
15. STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001. 218 p. ISBN 973-8227-08-9.
16. STOICA, Ion. *Numai cercetarea salvează*. Constanța: Ex-Ponto, 2013. 179 p. ISBN 978-606-598-240-6.
17. STOICA, Ion. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: EX PONTO, 2009. 226 p. ISBN 978-973-644-862-1
18. XIA, Jingfeng, GILCHRIST, Sarah B., SMITH, Nathaniel X. P., KINGERY,

- Justin A., RADECKI, Jennifer R., WILHELM, Marcia L., HARRISON, Keith C., ASHBY, Michael L., MAHN, Alyson J. A Review of Open Access Self-Archiving Mandate Policies. In: *Libraries and the academy* [online]. 2012, vol. 12, issue 1, pp. 85-102. ISSN-1531-2542 [citat 05 aprilie 2022]. Disponibil: https://www.academia.edu/27711766/A_Review_of_Open_Access_Self_Archiving_Mandate_Policies
19. YEATES, R. Over the Horizon: Institutional Repositories. In: *The Journal of Information and Knowledge Management Syatems* [online]. 2003, vol. 2, issue 33, pp. 96-99. ISSN 0219-6492, ISSN (online) 1793-6926.

RESEARCHGATE – PLATFORMĂ DE COLABORARE ȘI COMUNICARE ȘTIINȚIFICĂ

RESEARCHGATE – SCIENTIFIC COMMUNICATION AND COLLABORATION PLATFORM

Mihaela STAYER¹

Abstract: Comunicările online în rețelele academice devin o parte esențială a practicilor științifice de zi cu zi și deschid noi oportunități pentru activități științifice. Rețeaua socială academică ResearchGate reprezintă un atu pentru extinderea procesului de comunicare între cercetători, generând vizibilitate, colaborare și cooperare. Studiul și-a propus să prezinte oportunitățile platformei ResearchGate și să ofere o imagine clară a modului de activitate a membrilor Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți (USARB), inclusiv și a Bibliotecii Științifice, pentru înregistrare în ResearchGate, care oferă posibilități uimitoare de comunicare și colaborare cu lumea academică

Cuvinte cheie: rețele sociale academice, ResearchGate, Biblioteca Științifică USARB, USARB

Abstract: Online communications in academic networks are becoming an essential part of everyday scientific practices and opening new opportunities for scientific activities. The academic social network ResearchGate is an advantage for expanding the process of communication between researchers, generating visibility, collaboration and cooperation. The study aimed to present the opportunities of the ResearchGate platform and to provide a clear picture of the way of activity of the members of the „Alecu Russo” Bălți State University, including the Scientific Library, for registration in ResearchGate, which offers amazing possibilities of communication and collaboration with the academic world

Keywords: academic social networks, ResearchGate, USARB Scientific Library, USARB

Tehnologiile Web au transformat utilizatorul familiarizat cu internetul într-un creator de conținut digital. Astăzi, oportunitățile de comunicare prezentate de tehnologiile digitale sunt exploatate activ de oamenii de știință. Comunicările online în rețelele academice devin o parte esențială a practicilor științifice de zi cu zi și deschid noi oportunități pentru activități științifice. Tehnologiile informației și comunicațiilor (denumite în continuare TIC) ca instrumente de colaborare și partajare, în medii educaționale legate de cercetare, permit crearea de noi spații pentru dialog și schimb de experiență între comunitățile academice și științifice, sporind vizibilitatea acestora, reunind culturi și oferind oportunități de lucru în parteneriat la nivel internațional.

Definiția generativă de rețea socială a fost propusă de Ellison și Boyd în anul 2007, după care în 2013 a fost actualizată pentru a pune accent pe rolul conținutului generat de utilizatori, pentru ca utilizatorii să poată consuma, produce sau interacționa cu conținutul creat de conexiunile lor pe site.

Termenul „de rețele sociale academice” cuprinde o varietate de platforme online care au căutat să aducă beneficiile rețelelor online unui public specific academic.

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică USARB, stavstar@mail.ru

Cele mai bune șapte rețele sociale academice pentru cercetători, studenți și bibliotecari sunt: **Academia.edu** <https://www.academia.edu>, **ResearchGate** <https://www.researchgate.net>, **Orcid** <https://orcid.org>, **LinkedIn** www.linkedin.com, **ResearchID** <https://www.researcherid.com/>, **Mendeley** <https://www.mendeley.com>, **Google Scholar** <https://scholar.google.com>.

Aceste rețele sociale academice au multe asemănări între ele, cât și diferențieri. Spre exemplu:

- **ORCID** - este cel mai bun pentru identificare digitală;
- **ResearchGate** - oferă cercetătorilor posibilitatea de a colabora cu alți cercetători;
- **Google Scholar** - cel mai bun pentru citări;
- **LinkedIn** - folosit pentru găsirea de locuri de muncă și oportunități de finanțare.

Rezultatele prezentate în tabel demonstrează, că web-ul este o platformă care extinde practicile de socializare a cunoștințelor. Fiecare Rețea oferă mai multe oportunități: încărcarea fișierilor, metrica publicațiilor, lista publicațiilor, etc. Profilurile oamenilor de știință din rețelele sociale academice fac posibilă stabilirea unor puncte de diseminare a producției lor către și între colegii lor, oferind o

EXISTĂ DIVERSE SERVICII DE SPORIRE A VIZIBILITĂȚII:

<u>Mendeley</u>	<u>Google Academic</u>	<u>ORCID</u>	<u>ID Research</u>	<u>ScopusID</u>	<u>Researchgate</u>	<u>Academia.edu*</u>
<u>lista publicațiilor</u>	da	da	da	da	da	da
<u>publicații legate</u>	da	da	da	da	da	da
<u>metrica publicațiilor</u>	da	da	nu	da	da	da
<u>link-uri media</u>	nu	nu	nu	nu	nu	da
<u>interese, afilieri</u>	da	da	da	da	nu	da
<u>conturi de utilizator</u>	5 milioane	2,172,016	>250K	?	20 milioane	166 milioane
<u>încărcarea lucrărilor</u>	da	nu	nu	nu	da	da
<u>adaugarea manuală a datelor de publicare</u>	da	da	da	nu	da	da
<u>adaugarea publicațiilor (semi)automat</u>	multe motoare de căutare + import RIS sau BibTeX	Google Academic Zenodo BASE+ import RIS sau BibTeX	Crossref + Scopus + ResearcherID + DataCite + PubMedCentral	WoS + OROD	Scopus	PubMed + IEEE + CiteSeer + RepEc + BMC

varietate de opțiuni pentru diseminarea cunoștințelor generate. Aceste platforme, au creat un nou mod de a face știință. Astfel, practica științei este o practică de comunicare, un act de diseminare a cunoștințelor. Cunoștințele științifice sunt diseminate prin publicare științifică în reviste, lucrări de conferințe și cărți, de asemenea, disponibile în prezent mai intens pe platforme, precum ResearchGate, considerat un loc cheie pentru oamenii de știință care doresc să se angajeze în discuții colaborative și partajarea rezultatelor.

În consecință, aceasta conferă o nouă valoare producției de cunoștințe în știință, precum și pune în lumină performanța oamenilor de știință și a produselor științifice generate de ei.

Fiind o întruchipare a științei deschise și globale, aceste rețele academice unesc cercetători separați geografic și organizează comunicații științifice, oferind oamenilor de știință posibilitatea de a-și anunța proiectele și publicațiile, de a încărca texte complete pentru a fi accesate în mod deschis și de a face schimb de opinii (idei și analize). Comunicările online în rețelele profesionale devin o parte esențială a practicilor științifice de zi cu zi și deschid noi oportunități pentru activități științifice.

ResearchGate este cea mai mare platformă internațională prin intermediul căreia cercetătorii care au interese comune pot interacționa și își pot împărtăși experiența în studierea unui subiect.

Organizată sub forma unei rețele sociale, platforma ResearchGate oferă cercetătorilor diferite beneficii printre care se numără atât facilitarea accesului la o comunitate de specialiști în domeniu, cât și vizibilitate în sfera academică.

Peste 20 de milioane de cercetători folosesc researchgate.net pentru a partaja și a descoperi cercetări. Cu sediul la Berlin, ResearchGate a fost fondată în 2008, de către medicii Dr. Ijad Madisch și Dr. Sören Hofmayer și de informaticianul Horst Fickenscher. Platforma permite utilizatorilor din toata lumea să-și creeze o rețea științifică, să colaboreze cu colegi din toate colțurile lumii, folosind numeroase

aplicații specifice doar platformei ResearchGATE.

ResearchGATE este cea mai mare platformă internațională pentru cercetători și oameni de știință din lume. Serviciul este complet gratuit și are drept scop să reunească cercetătorii din toată lumea, cu interese și activități comune. Practic, prin intermediul ResearchGATE cercetătorii din orice colț al lumii pot interacționa pe diverse teme științifice.

Înregistrat în rețea, fiecare cercetător își creează un profil, asemănător unui CV, rezumându-și educația, proiectele, experiența, interesele în domeniul științei, datele de contact s.a. Fiecare profil are o rubrică specială pentru încărcarea publicațiilor, precum și un blog personal care permite utilizatorului publicarea de noutăți, comentarii etc. În cadrul ResearchGATE se pot dezbate prin intermediul miilor de grupuri academice diverse teme de specialitate cu persoane care împărtășesc aceleași idei. Cercetătorii se pot alătura fie grupurilor deja existente, fie pot crea grupuri noi, acestea pot fi deschise tuturor utilizatorilor sau private.

Misiunea ResearchGate este de a conecta lumea științei și de a accelera progresul științific.

Este locul unde o comunitate de cercetători vine să împărtășească, să discute și să colaboreze la cercetare.

Conectează-te și comunică;

Interacționează cu cercetători din domeniul și realizează-ți o rețea de colaborare;

Imparte și colaborează;

Postează updates, poartă discuții metodologice cu colegi din toată lumea;

Descoperă;

Descarcă lucrări full-text, caută joburi și conferințe interesante.

ResearchGate este o rețea profesională și solicită membrilor date personale, fotografii... pentru identitatea reală. ResearchGate a fost dezvoltat de oameni de știință pentru a permite colaborarea, partajarea conținutului și comunicarea între oameni de știință, cercetători, autori, instituții și alți profesioniști. Se cere respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Care sunt avantajele pentru cercetători?

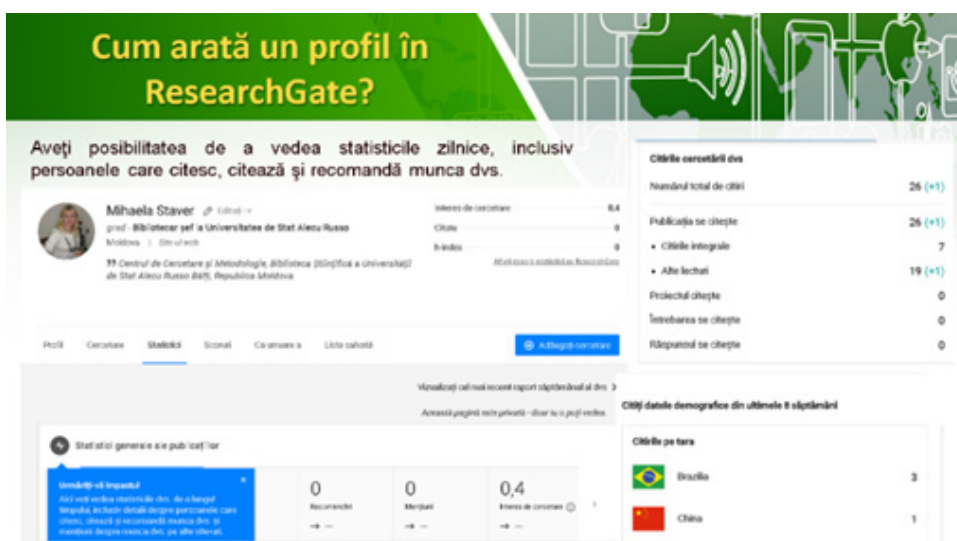
- platforma dispune de o bază enormă de publicații gratuite, deci poate fi folosită ca resursă electronică;
- în cadrul platformei sunt plasate grupuri de discuție pe diverse teme;
- există o rubrică de joburi cu oferte din toată lumea;
- există posibilitatea de a cunoaște cercetători, studenți din toată lumea, de a începe o colaborare între universități, facultăți;

- de asemenea există o rubrică cu evenimente. Aceasta oferă informație despre conferințe... și diverse evenimente interesante în domeniu.

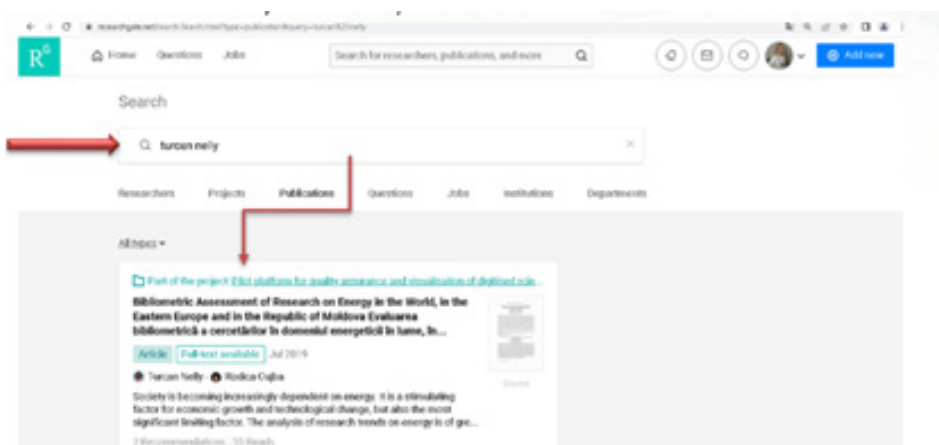
Dacă nu v-ați înregistrat încă, începeți prin a vizita www.researchgate.net și faceți clic pe **Alăturați-vă gratuit**.

Profilul este împărțit în compartimente:

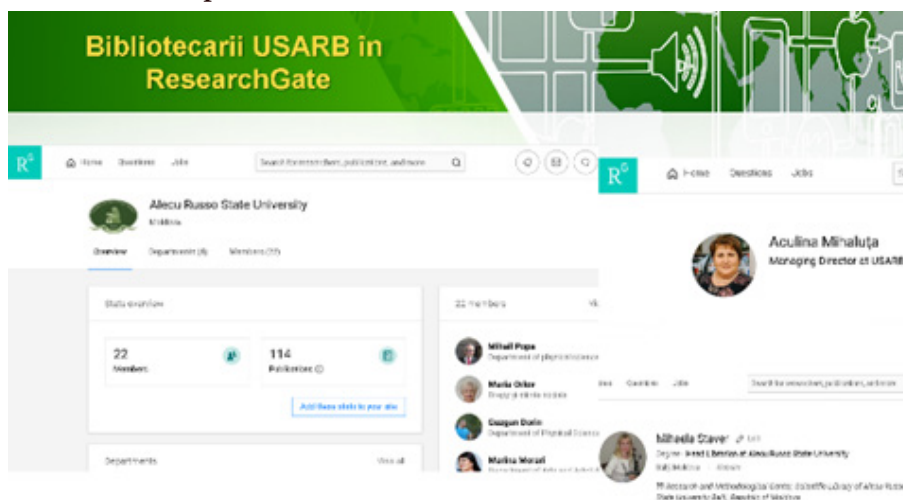
- Profilul oferă indexarea cercetărilor, afilierea și experiențele;
- Statisticile arată cine citește, citează și menționează munca ta;
- Măsurarea impactului cercetării;
- Posibilitatea de a vedea toate lucrările care vă interesează pe ResearchGate, cum ar fi publicații, întrebări, proiecte și subiecte.

Un avantaj important al rețelei este motorul semantic de căutare. Utilizatorii au posibilitatea de a cauta nu numai în resurse interne, dar și în cele mai mari baze de date bibliografice, precum și în cele peste 1000 de baze de date Open Acces, cum ar fi PubMed, CiteSeer, arXiv etc.

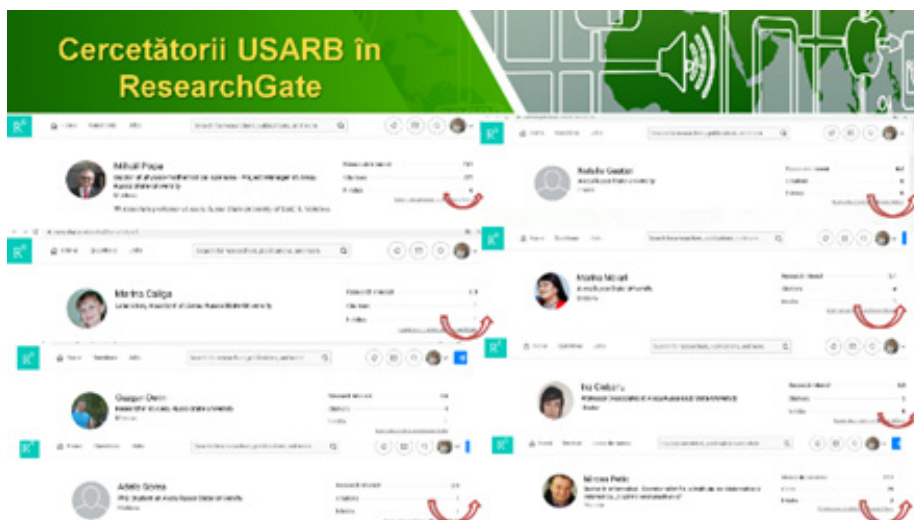
De exemplu, prin introducerea unui abstract în motorul semantic de căutare, utilizatorul are la dispoziție articole similare.

În rețeaua socială academică ResearchGate se regăsesc 23 de cercetători ai Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, printre care și doi bibliotecari. Oricine are posibilitatea să acceseze documentele și informațiile despre persoane, lucrări, număr de citări, lista de lucrări, indicele Hirsch, etc.

ResearchGate nu este un editor și nu acceptă articole sau lucrări pentru redactare.

Membrii își pot publica, controla publicațiile, pot stoca copii private și își pot face accesibile lucrările publicate.

ResearchGATE dispune de cca. **35 de milioane de articole**, precum și de mii de publicații sau de lucrări pe care studenții, profesorii sau cercetătorii le pot accesa pentru a le citi sau descărca.

Platforma ResearchGATE poate fi utilă atât cercetătorilor, cât și studenților, nu numai prin facilitarea accesului la colecții de informare sau prin cantitatea materialelor puse la dispoziție, dar și prin faptul că aceștia au posibilitate să utilizeze cel mai eficient mijloc de circulație a informației.

ResearchGate - rețea socială academică, ce reprezintă un atu pentru extinderea procesului de comunicare între cercetători, generând vizibilitate, colaborare și cooperare.

Mediile online au potențialul de a ajuta oamenii de știință să facă posibilă diseminarea rezultatelor investigațiilor lor în timp real. Aceste medii au permis, în ultimele decenii, științei să devină mult mai colaborativă, precum și să modifice în mod semnificativ practicile actuale ale cercetătorilor, inclusiv și academicienilor.

Prin urmare, dinamica socială a dezbaterii academice și științifice online, prin intermediul rețelelor sociale academice, reprezintă un atu în construcția socială a comunicării științifice și în procesul de transformare a informației. Acest nou stil de comunicare instituționalizează profilul profesional online, marchează prezența online a profesorului/cercetătorului în rețea, sporind oportunitățile și diversificându-le formele de actualizare profesională. Acest proces creează o cerere instituțională care întărește rețeaua de conexiuni și reprezentarea comunităților științifice în sistemul global de comunicare științifică.

Rețeaua socială academică ResearchGate oferă utilizatorilor un catalog larg de indicatori atât de impact științific (citări) cât și de utilizare (citire, descărcare) a documentelor, precum și o serie de indicatori combinați derivați din activitatea desfășurată de utilizatori pe platformă.

ResearchGate oferă pentru cercetători servicii și date valoroase, permite depunerea și clasificarea unei game largi de materiale academice (chiar și înregistrarea gratuită a DOI-urilor), descoperirea interesului profesional și didactic pentru anumite materiale (prezentări, cursuri etc.), cunoașterea persoanelor și instituțiilor interesate de munca dvs., obținerea datelor privind citările din ce în ce mai complete pe măsură ce gradul de acoperire a platformei crește.

Conform rezultatelor prezentate, deducem că rețelele sociale academice promovează schimbul de informații și cunoștințe, caracterizate ca motoare, în care valoarea se concentrează pe circulația cunoștințelor și informațiilor între comunitățile din aceeași zonă, cunoștințe sau domenii conexe, într-un mod dinamic și ciclic, oferind dialog, dezbateri și generarea de noi cunoștințe.

În ansamblu, se poate concluziona că rețelele de socializare online reprezintă un spațiu care permite legătura dintre cercetători, transformând practicile de colaborare și cooperare, generând vizibilitate, ceea ce sporește creșterea impactului științific, a progresului în știință și dezvoltare a instituțiilor de învățământ superior implicate în cercetare.

Rolul Bibliotecii Științifice USARB în promovarea rețelei academice ResearchGate constă în angajarea fiecărui bibliotecar la folosirea mai multor strategii de sensibilizare a cercetătorilor USARB în vederea înregistrării și utilizării acestei platforme, care va conduce la sporirea vizibilității lor internaționale.

Alăturați-vă! Totul este gratuit! Citiți cele mai recente publicații din domeniul de interes. Colaborați cu colegii din domeniu.

Referințe bibliografice:

1. *Help Center* [online] [citat 03 mai 2022]. Disponibil: <https://explore.researchgate.net/display/support/Getting+started>
2. *101 Innovations in Scholarly Communication - the Changing Research Workflow* [online] [citat 03 mai 2022]. Disponibil: [https://figshare.com/articles/poster/101 Innovations in Scholarly Communication the Changing Research Workflow/1286826](https://figshare.com/articles/poster/101_Innovations_in_Scholarly_Communication_the_Changing_Research_Workflow/1286826)
3. ORDUÑA-MALEA, Enrique, MARTÍN-MARTÍN, Alberto, DELGADO LÓPEZ-CÓZAR, Emilio. ResearchGate as a source for scientific evaluation: revealing its bibliometric applications. In: *El profesional de la información* [online]. 2016, marzo-abril, vol. 25, nr. 2, p. 303 [citat 03 mai 2022]. eISSN: 1699-2407. Disponibil: <http://profesionaldelainformacion.com/contenidos/2016/mar/18.pdf>
4. *Researchgate* [on-line] [citat 03 mai 2022]. Disponibil: <http://www.bjvaslui.ro/?l=rou&s=4&f=7>

O VIZIUNE ASUPRA REPOZITORIULUI INSTITUȚIONAL ORA USARB ȘI BIBLIOTECA DIGITALĂ

AND DIGITAL LIBRARY A VISION ON THE ORA USARB INSTITUTIONAL REPOSITORY

Valentina TOPALO¹

Abstract: În această comunicare sunt prezentate concluziile studiului privind impactul Arhivei Electronice Instituționale Open Recearsh Archive - ORA USARB și a Bibliotecii Digitale de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova. Studiul a fost realizat în baza Chestionarului ce conținea unsprezece întrebări. Rezultatele obținute au fost analizate în formatul Google Docs. Au participat respondenți de la 4 facultăți : Facultatea de Litere, Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului, Facultatea de Educație, Psihologie și Arte, Facultatea de Drept și Științe Sociale. Studiul a relevat utilizarea satisfăcătoare a resurselor informaționale: Open Recearsh Archive (ORA) USARB și a Bibliotecii Digitale de către comunitatea universitară, integrarea și recunoașterea Repozitoriului instituțional în circuitul informational mondial. Sunt notabile eforturile grupului de Virtualizare a serviciilor Bibliotecii Științifice USARB și a Centrului de Manifestări Culturale în vederea promovării seminariilor de informare, a cursurilor de formare a Culturii Informației, evenimentelor educaționale în vederea demonstrării avantajului accesului deschis.

Cuvinte cheie: acces deschis, Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB; Biblioteca Digitală, utilizare, cadre didactice universitare, comunitate academica, materiale educaționale academice ,acces deschis

Abstract: This paper presents the conclusions of the study on the impact of ORA USARB Institutional Repository and the Digital Library at Alecu Russo Balti State University. The study was conducted on the basis of the Questionnaire which contained eleven questions as a method of collecting research data and analyzed through Google Docs. The respondents represented 4 faculties: Faculty of Philology, Faculty of Exact, Economic and Environmental Sciences, Faculty of Educational Sciences, Psychology and Arts, Faculty of Law and Social Sciences. The study revealed the satisfactory use of USARB's own open resource resources: Open Recearsh Archive (ORA USARB) and the Digital Library by the university community and beyond, the integration and recognition of the Institutional Repository in the global information structure. Also note worthy are the efforts of the USARB Scientific Library Virtualization Services Group and the Center for Cultural Events to promote information seminars, Information Literacy courses, educational events to demonstrate the advantage and increase open access.

Keywords: Institutional Electronic Archive ORA USARB, Digital Library, questionnaire, open resource resources, global information structure, academic educational materials, open access

Context

Progresele tehnologice joacă un rol fundamental în gestionarea, transformarea și diseminarea informațiilor, în special, prin intermediul repozitoriilor instituționale și a bibliotecilor digitale în instituțiile academice. „Un depozit instituțional este un set de servicii pe care o universitate sau o organizație le oferă

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică USARB, valeandrew@gmail.com

membrilor comunității sale pentru gestionarea și diseminarea materialelor digitale create de instituție și membrii comunității”². În viziunea lui Raym Crow, Consultant senior la SPARC din 2002 „*depozitele instituționale joacă un rol important contribuind la construirea sistemului de comunicare academică prin extinderea accesului deschis la rezultatele cercetării, susținut esențial de biblioteci*”³. Prin urmare, relația dintre academicieni, e comunicarea științifică și stocarea cunoștințelor a fost fortificată prin repozitorii / depozite / arhive electronice instituționale.

În universitățile din Republica Moldova accesul deschis la informație și cunoaștere este un obiectiv strategic. Dovada este prezentată e „constituirea arhivelor instituționale (repozitorii) și reviste cu acces deschis, bibliotecile universitare contribuind la dezvoltarea conținutului digital în Acces Deschis prin popularizarea producției științifice și consolidarea imaginii universității”, afirmă Profesorul Nelly Țurcan⁴, astfel, continuă autoarea, cunoașterea și aplicarea modelelor Accesului Deschis vor impulsiona dezvoltarea sistemului de comunicare științifică în Republica Moldova, ar contribui la creșterea vizibilității cercetărilor științifice la nivel național, precum și la nivel internațional. De asemenea, implementarea repozitoriilor instituționale și a revistelor cu acces deschis va contribui la creșterea impactului publicațiilor științifice datorită sporirii citărilor. Din această perspectivă autoarea definește „comunicarea științifică ca o interacțiune durabilă a actanților procesului de circulație a informației științifice în societate care este asigurată de totalitatea mijloacelor, filierelor, activităților instituționale”.

În ultimii 2 ani au fost organizate **Evenimente Naționale de Diseminare NI4OS-Europe în Moldova** (National Initiatives for Open Science in Europe – Inițiative Naționale pentru Știința Deschisă în Europa) de Asociația Rețelei de Cercetare și Educație din Moldova (Research and Educational Networking Association of Moldova – RENAM), ca partener al proiectului NI4OS-Europe, cu suportul Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare și Academiei de Științe a Moldovei. Proiectul NI4OS-Europe integrează 22 de parteneri din 15 țări, Știința Deschisă în țările participante, promovând principiile FAIR privind regăsibilitatea, accesibilitatea, interoperabilitatea și reutilizabilitatea datelor și oferind asistența tehnică și suportul necesar privind racordarea furnizorilor de servicii la EOSC, incluzând servicii generice (calcul, stocare de date, management al datelor), servicii tematice, repozitorii și seturi de date, serviciile OpenAIRE și exemple de

² LYNCH, Clifford A. [Institutional Repositories: Essential Infrastructure for Scholarship in the Digital Age](https://www.cni.org/wp-content/uploads/2003/02/arl-br-226-Lynch-IRs-2003.pdf). ARL Bimonthly Report 226. (February 2003), 1-7, [<https://www.cni.org/wp-content/uploads/2003/02/arl-br-226-Lynch-IRs-2003.pdf>], accesat 04.04. 2022.

³ RAYM, Crow. The Case for Institutional Repositories: A SPARC Position Paper. *Scholarly Publishing* . January 2002, [https://www.researchgate.net/publication/215993546_The_Case_for_Institutional_Repositories_A_SPARC_Position_Paper], accesat 05.03.2022.

⁴ ȚURCAN, Nelly. Comunicarea științifică în contextul Accesului Deschis la informație. Chișinău: CEP USM, 2012, pp.119-122.

bune practici în domeniul Științei Deschise din țările europene.

Zona A DCH: Servicii online și acces la depozite pentru a permite studiile asupra bunurilor patrimoniului cultural din regiune (de exemplu, biblioteci digitale care pot fi căutate; suport pentru metadate și OCR pentru caractere latine).

Zona B DCH: Instrumente de vizualizare online pentru a genera contribuții inovatoare la întrebările legate de patrimoniu (de exemplu, vizualizatoare interactive de vizualizare a activelor digitale 3D cu integrare de metadate, seturi de date de teledetecție, simulări de modele bazate pe agenți).

Zona C DCH: Material de instruire și instrumente pentru crearea de medii interactive și imersive pentru a sprijini industria GLAM (galerii, biblioteci, arhive și muzee) cu resurse limitate pentru a genera expoziții virtuale ale colecțiilor lor de artefacte.

<https://renam.md/ro/renamnews/evenimentul-national-de-diseminare-ni4os-europe-a-avut-loc-cu-succes-in-moldova/>;
<https://ni4os-europe.eu/access/opencall/>

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a pus în funcțiune propriul repozitoriu instituțional - Open Research Archive - ORA USARB (inițiat în anul 2013) și Bibliotecă Digitală (prima versiune în 2006, versiunea nouă în 2019). Repozitoriile prezintă o oportunitate de a fi văzută producția științifică a universității în lume. Platformele de evaluare globală raportează că RI ORA USARB se dezvoltă, fiind apreciat de structurile globale. Dovezile sunt susținute de the Ranking Web of World Repositories, care încurajează inițiativele de Acces Deschis, accesul liber la publicațiile științifice și alte materiale academice. Această platformă utilizează indicatorii webometrice pentru a măsura vizibilitatea globală și impactul repozitoriilor științifice. Conform clasamentului **CRIS de Google Scholar, ediția a 13 -a (februarie 2022)**² (TRANSPARENT RANKING: Institutional Repositories by Google Scholar February 2022) <https://repositories.webometrics.info/en/cris>, Repozitoriul Instituțional ORA USARB se clasează pe locul 1069 la nivel internațional, și pe locul 3 în R. Moldova.

Cu certitudine, putem afirma că repozitoriile oferă o gamă variată de servicii importante și necesare utilizatorilor: ajută la promovarea lucrărilor cadrelor didactice, cercetătorilor, bibliotecarilor, prezintă date statistice privind solicitarea și descărcarea lucrărilor depuse în repozitoriu, ajută la creșterea vizibilității instituției și cercetătorilor.

Informații despre RI ORA USARB pot fi găsite în serviciile globale începând cu anul 2016, de exemplu, în OpenDOAR, directorul global de depozite cu acces deschis lansat în anul 2005, unde este descrisă o geografie detaliată a repozitoriilor din întreaga lume. OpenDOAR este produsul unui proiect de colaborare între Universitatea din Nottingham și Universitatea Lund, finanțat de OSI, Jisc, SPARC Europe și CURL. Conform datelor din aprilie 2022, sunt înregistrate în lume 5 858 de repozitorii, în Europa - 1716, în Republica Moldova - 19, printre primele fiind și RI ORA USARB. <https://v2.sherpa.ac.uk/id/repository/3714>.

ROAR, Registry of Open Access Repositories scopul căruia este de a

promova dezvoltarea accesului deschis prin furnizarea de informații în timp util despre creșterea și starea depozitelor din întreaga lume. Accesul deschis maximizează abordarea cercetărilor și, prin urmare, impactul cercetării, făcând cercetarea mai productivă și mai eficientă. Acest registru de depozite cu acces deschis, este condus de Universitatea din Southampton. http://roar.eprints.org/cgi/search/simple?q=ORA+USARB& action_search=Search& action_search=Search& order=bytitle&basic_srctype=ALL& satisfyall=ALL-

ROARMAP este o bază de date care colectează informații despre politicile obligatorii care se dezvoltă acum în depozite speciale în care autorii din universități își plasează lucrările. Registry of Open Access Repository Mandates and Policies (ROARMAP) evidențiază creșterea mandatelor și politicilor de acces deschis adoptate de universități, instituții de cercetare și finanțatori care solicită cercetătorilor să ofere acces deschis la documentele lor evaluate de colegi, prin depunerea acestora într-un depozit cu acces deschis. Republica Moldova a înregistrat 12 Politici de Acces Deschis, prezentă fiind și cea de la BȘ USARB <http://roarmap.eprints.org/view/country/498.html>; <http://roarmap.eprints.org/999/>

BASE (Bielefeld Academic Search Engine) este unul dintre cele mai voluminoase motoare de căutare din lume, în special pentru resurse web academice. BASE furnizează peste 240 de milioane de documente de la peste 8 000 [de furnizori de conținut](#).

ORCID oferă un identificator digital persistent (un ORCID iD), care poate fi controlat și care distinge cercetătorii.

DataCite - este o organizație internațională non-profit care și-a propus să îmbunătățească citarea datelor pentru stabilirea unui acces mai ușor la datele de cercetare de pe Internet, sprijină arhivarea datelor, permite verificarea rezultatelor și reutilizarea lor pentru studiile ulterioare.

Academic Google sau **Google Scholar** este un motor de căutare gratuit care oferă căutare de tip text-integral de publicații științifice în toate formatele și disciplinele. Sistemul funcționează din noiembrie 2004 și împreună cu celelalte motoare de căutare web, care indexează materialele din depozite și le prezintă utilizatorilor, face ca utilizarea depozitelor să fie extrem de ușoară.

În continuare ne vom referi la implicațiile meritoase ale bibliotecarilor de la Biblioteca Științifică USARB în vederea promovării și utilizării instrumentelor de cercetare. Studenții și cadrele didactice sunt mereu invitați la seminarii, ore de informare, alte programe educaționale on-line și off-line privind utilitatea Repozitoriului Instituțional și a Bibliotecii Digitale. Instruirile se desfășoară activ în cadrul Săptămânii Accesului Deschis, eveniment anual (lansat în anul 2008) [de comunicare academică](#) care se concentrează pe [accesul deschis](#) și subiectele conexe. Se desfășoară la nivel global în ultima săptămână completă a lunii octombrie într-o multitudine de locații atât on-line, cât și offline. Săptămâna Educației Deschise (OE Week) oferă cadrelor didactice, practicienilor, educatorilor și studenților o oportunitate de a construi o mai bună înțelegere a practicilor educaționale deschise și de a se inspira de munca dezvoltată de comunitate din

întreaga lume. În ultimii 10 ani, Săptămâna Educației Deschise (OE Week) este o acțiune anuală și o oportunitate de a învăța despre cele mai recente realizări din Educația deschisă (Open Education) la nivel mondial. Biblioteca Științifică USARB s-a alăturat eforturilor internaționale de promovare a educației deschise prin organizarea unui program educațional înregistrat în spațiul OEG Connect, inclusiv și în anul 2022. Numai în acest an, peste 6 494 de participanți din 123 de țări au contribuit la Săptămâna Educației Deschise la buna desfășurare a celei de a 10-a aniversări. Biblioteca Științifică USARB se regăsește printre cele 4 284 de activități importante OE Week și 1 640 de evenimente globale. Între anii 2016-2022, bibliotecarii universitari de la Bălți au desfășurat 23 de seminarii informative, 17 sesiuni de prezentări a conținutului digital al Arhivei Electronice Instituționale ORA USARB și a Bibliotecii Digitale, 76 sesiuni de prezentare a bazelor de date ce țin de resursele educaționale deschise, organizate și prezentate 24 de expoziții referitoare la această tematică.

METODOLOGIE

Cercetarea privind „Beneficiile accesului la resursele educaționale deschise și utilizarea acestora din Repozitoriul Instituțional ORA USARB și Biblioteca Digitală” a fost axată pe situația actuală privind *impactul RI și a Bibliotecii Digitale pe timp de pandemie; Măsură în care comunitatea academică este conștientă de existența și funcțiile RI la USARB; Înțelegerea de către membrii facultăților a importanței RI și a Bibliotecii Digitale; Tipurile de materiale depuse de profesorii în RI și Biblioteca Digitală; Provocările cu care se confruntă utilizatorii în accesarea RI și a Bibliotecii Digitale.*

Datele colectate au fost analizate prin Google Docs, difuzate prin pagina web a Universității și a Bibliotecii Științifice, rețele sociale, diseminate prin expedierea link-ului în 1 400 de email-uri membrilor comunității academice. Utilizatorii au fost invitați să răspundă la întrebările din Chestionar pe parcursul a 21 de zile.

Din analiză observăm că chestionarul a fost structurat explicit, întrebările simple și deschise, fiind nevoie de doar câteva minute pentru a fi completat. La sintetizarea datelor, de real folos sunt diagramele cu indicarea procentelor generate de programul GoogleDocs. La cercetare au contribuit 177 de respondenți de la cele 4 facultăți, colegiu și liceu din spațiile USARB, precum și câțiva utilizatori externi.

Grupul țintă a fost constituit din: cercetători, profesori, profesori asociați, conferențieri, lectori superiori, lectori, masteranzi și studenți din anul trei a studiilor de licență.

ANALIZA REZULTATELOR

Studiul a vizat 177 participanți de la cele 4 facultăți, [*Facultatea de Litere \(4,3%\),*](#) [*Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului \(5,2%\),*](#) [*Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte \(56,2%\),*](#) [*Facultatea de Drept și Științe Sociale \(34,3%\),*](#) [*Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB \(0%\),*](#) [*utilizatori externi \(2%\),*](#) care au răspuns integral la cele 11 întrebări ale chestionarului. Fig.1

Pentru a măsura statutul academic al Universității era nevoie de informații

din partea respondenților **referitor la ocupația lor**, Fig.2, 53, 2% sunt studenții de la cursurile superioare, fiind cei mai mulți dintre participanții la sondaj, urmați de masteranzi - 39,8%, cadre didactice - 8%, utilizatori externi - 2%.

Facultatea, Colegiu, Liceu :
169 de răspunsuri

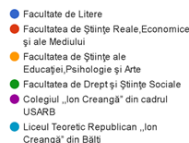
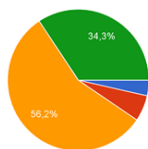

Figura 1

Categoria de utilizator:
171 de răspunsuri

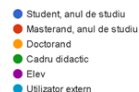
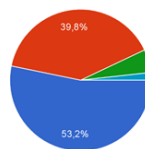

Figura 2

Cel mai mare scor privind *familiarizarea respondenților cu conceptul RI, Biblioteca Digitală* la USARB Fig.3, l-au format studenții - 81,9%, 18,1% - nu sunt informați sau n-au cunoștințe destule despre aceste 2 servicii. Participanților li s-a cerut să se exprime pe marginea **relevanței RI și BD pentru universitate** Fig.4. 71,2% sunt absolut de acord că aceste două baze de date sunt relevante instituției de învățământ superior, 27,1% - complet de acord, 4% - dezacord, complet dezacord - 0%.

În ce măsură sunteți familiarizați de existența Arhivei Electronice Instituționale ORA USARB și Biblioteca Digitală?
177 de răspunsuri

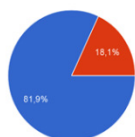

Figura 3

Este relevant pentru Universitate să aibă o Arhivă Electronică Instituțională, o Biblioteca Digitală?
177 de răspunsuri

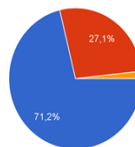

Figura 4

Cât de important este pentru Dumneavoastră depunerea materialele academice în Arhivă Electronică Instituțională ORA USARB și Biblioteca Digitală? 175 de respondenți, în special cadrele didactice, sunt de acord cu importanța depunerii publicațiilor academice în ORA USARB, Biblioteca Digitală; 129 de respondenți (73,7%) au fost total de acord de importanța depunerii materialelor academice în RI, BD, urmat de cei 31(17,7%) – care consideră foarte importantă depunerea materialelor academice și numai 15 respondenți (8,6%) au indicat că depunerea în RI nu este de loc importantă. Fig.5

Din discuțiile cu utilizatorii s-a constatat faptul că mulți utilizatori au frecventat și continuă să frecventeze orele de Cultura Informației, Ora de Informare, Ora Catedrei, primesc informații utile în regim de Diseminare Selectivă a Informației (DSI) în vederea cunoașterii publicațiilor științifice, didactice și metodice de la USARB, integrate în acces deschis etc. Pe parcursul anilor au fost întreprinse studii referitoare la mijloace formale și informale privind instrumentele create de bibliotecari: întâlniri cu cercetătorii, anchete plasate pe site-ul Bibliotecii,

chestionare pe suport de hârtie, dezbateri publice „pro și contra accesului deschis”.

Respondenții au fost rugați să răspundă la întrebarea **cât de motivați sunt pentru a depune materiale în RI, BD**. 51,5% (cel mai mare număr) au menționat că sunt motivați, 10% - foarte motivați, urmați de 32,2%, care sunt motivați moderat, 4%, nu sunt motivați. Cei 51,5%, sunt fermi convinși că motivația în depunerea materialelor academice îmbunătățește comunicarea academică.

Utilizatorii RI, Bibliotecii Digitale sunt siguri că în așa fel crește vizibilitatea profesională la locul de muncă. Cu toate acestea, 6% nu au fost de acord că motivul depunerii informației în RI și BD este important. *Fig.6*

Cât de important pentru Dumneavoastră este să depuneți materialele academice în Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB și Biblioteca Digitală?
175 de răspunsuri

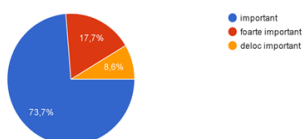

Figura 5

Cât de motivați sunteți să depuneți materiale academice în Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB / Biblioteca Digitală?
171 de răspunsuri

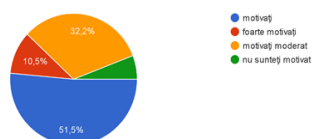

Figura 6

Panorama răspunsurilor despre tipurile de resurse educaționale, materiale academice depuse în RI, BD până acum este vizibilă în *Fig.7*. Publicațiile didactice și metodice (manuale, curricule, materialele conferințelor) au obținut cel mai mare procentaj - 37,1% (52), revistele educaționale - 25% (35), revistele științifice - 23,6% (33), monografiile - 22,9% (32).

Un obiectiv al cercetării a fost acela de a cunoaște **ce tipuri de resurse educaționale deschise sunt utilizate/descărcate**. Remarcăm că un număr destul de mare 77,8% (135) preferă manuale, 54% (94) - articole, publicații didactice și metodice - 48,9%(85), curricula disciplinară - 46,6%(81), cursuri pentru diverse discipline - 44,8%(78), materialele conferințelor -25,3%(44), revistele educaționale - 30,5%(53), revistele științifice - 27%(47), articole, comunicări...- 21,3(37), lucrări cu conținut educațional - 20,1%(35), monografii - 19,5%(34). *Fig.8*

Care sunt tipurile de resurse educaționale deschise / materiale academice pe care le-ați depus în Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB/ Biblioteca Digitală până acum?
140 de răspunsuri

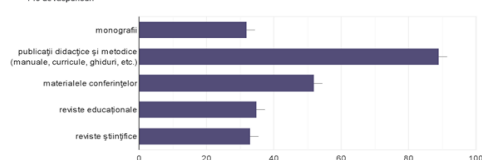

Figura 7

Ce tipuri de resurse educaționale deschise utilizați/descărcați?
174 de răspunsuri

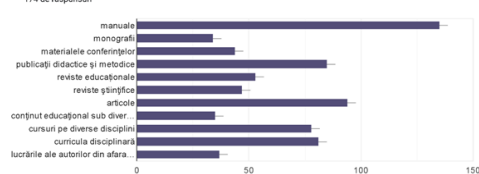

Figura 8

O întrebare inserată în sondaj s-a referit la **criteriile de căutare a resurselor educaționale**.

Căutările după numele autorului sunt utilizate cel mai des - 71,5(123) , 70,3% (121) – navighează după titlu, 67,4% (116) - după cuvântul cheie, după date de

publicare - 11%(19), 5,2%(9) caută după metadate, 5,2%(9) - după colecții. Fig.9

Întrebarea cuprinde protocoale/standarde de metadate care trebuie respectate la funcționarea RI (metadate arhivate) conform identificatorilor Handle ori DOI.

Participanților li s-a propus să menționeze **frecvența utilizării RI, BD**. Din cele 172 de răspunsuri, 32% au declarat că utilizează RI, BD - săptămânal, 44,2% - o dată în lună, 16,3% - o dată în an și 7,6%, cei mai curioși, se adresează către aceste structuri - zilnic. Fig.10

Care sunt criteriile de căutare a resurselor educaționale?
172 de răspunsuri

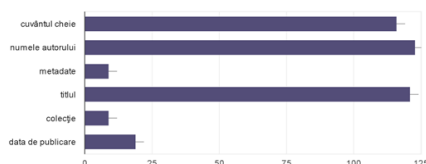

Figura 9

Cât de des accesați Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB și Biblioteca Digitală?
172 de răspunsuri

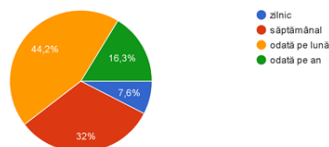

Figura 10

Interesant a fost să cunoaștem **cât de prietenoasă este căutarea materialelor academice în RI ORA USARB și Biblioteca Digitală?** Fig. 11. Scorul de 91,9% demonstrează că majoritatea se descurcă ușor, sunt pregătiți, au abilități tehnice, pe când 8,1% au răspuns că întâmpină dificultăți.

Căutarea materialelor academice este prietenoasă în Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB și Biblioteca Digitală?
173 de răspunsuri

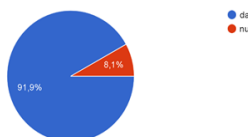

Figura 11

Utilizați și alte Arhive/Depozite Instituționale, Biblioteci Digitale în afară de ORA USARB, Biblioteca Digitală
163 de răspunsuri

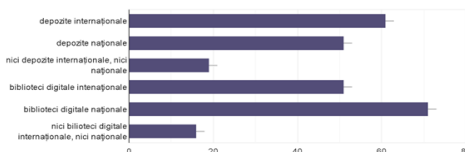

Figura 12

Preferințele cadrelor didactice, studenților și cercetătorilor vis-a-vis de alte resurse științifice și educaționale sunt următoarele: 3,6% (71) folosesc biblioteci digitale naționale, 37,4% (61) - depozite internaționale, urmați de 31,3% (51) - biblioteci digitale internaționale și 11,7% (19) care nu folosesc nici RI internaționale, nici naționale, iar 9,8% (16) - nu folosesc defel arhivele digitale de orice nivel nu ar fi ele. Fig.12

CONSTATĂRI. CONCLUZII

- Astăzi educația și cercetarea științifică se confruntă cu o multitudine de provocări. Printre acestea se numără efectele reziduale ale pandemiei COVID -19 considerată, într-un fel, ca o oportunitate de a institui și consolida educația și cercetarea on-line.
- Studiul, efectuat în perioada de epidemie, oferă exemple de răspunsuri, gânduri și idei de evidențiere a rolului bibliotecarului care asigură

succesul academic, cultural și social pentru studenții de la ciclul de licență, masterat, a doctoranzilor și cercetătorilor expuși riscului în anumite ipostaze

- Biblioteca și bibliotecarii joacă un rol crucial în creșterea vizibilității și a valorii instituției pe care o servesc, participând activ la dezvoltarea, întreținerea și accesibilitatea conținutului digital al publicațiilor academice.
- Analiza Chestionarului a constatat impactul generos și valoros al Repozitoriului Instituțional ORA USARB și a Bibliotecii Digitale asupra comunității academice.
- Sondajul a permis să cunoaștem mai bine interesele comunității privind RI ORA USARB, Biblioteca Digitală, serviciile instituționale electronice, serviciile globale de acces deschis, opiniile privind înregistrarea lucrărilor academice în instrumentele devenite inerente pentru studiu, predare și cercetare.
- Procesul de depunere a publicațiilor în repozitoriu și biblioteca digitală: arhivarea (personalul de bibliotecă colectează publicațiile și le indexează) și controlul calității este efectuat de către personalul de bibliotecă. Echipa de lucru: conducerea Bibliotecii Științifice USARB care elaborează politicile, regulamentele, le promovează, le implementează și monitorizează, coordonatorii RI și a BD care gestionează toate aspectele de dezvoltare a acestora, catalogatorul care se ocupă de descrierea resurselor informaționale, administratorul de sistem care asigură cu responsabilitate funcționalitatea hardware și software.
- Rezultatele obținute în cadrul acestui studiu au servit drept bază pentru formarea convingerilor referitor la importanța setului de documente ce reglementează organizarea Repozitoriului Instituțional și a Bibliotecii Digitale, planul de realizare și marketingul fiind judicioase și în întregime eficiente.

Referințe bibliografice:

1. LYNCH Clifford A. *Institutional Repositories: Essential Infrastructure for Scholarship in the Digital Age*, ARL Bimonthly Report 226 (February 2003), 1-7 [online] [citat 04.04.2022]. Disponibil: <https://www.cni.org/wp-content/uploads/2003/02/arl-br-226-Lynch-IRs-2003.pdf>
2. RAYM, Crow. *The Case for Institutional Repositories: A SPARC Position Paper*, ARL Bimonthly Report 223 August 2002 [online][citat 05.03.2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/215993546_The_Case_for_Institutional_Repositories_A_SPARC_Position_Paper; https://ils.unc.edu/courses/2014_fall/inls690_109/Readings/Crow2002-CaseforInstitutionalRepositoriesSPARCPaper.pdf
3. ȚURCAN, Nelly. *Comunicarea științifică în contextul Accesului Deschis la informație*. Chișinău: CEP USM, 2012. 323 p. ISBN 978-9975-71-253-8.

4. ȚURCAN, Nelly. *Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării*. [online][citat 04.03.2022]. Disponibil: https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/333?fbclid=IwAR1B6xlDQg7dOHiup9kjLkouXKxXIPaO7AlM-aOhjzEqb7Dxs64tT24TS_s

Webliografie

5. <https://renam.md/ro/renamnews/evenimentul-national-de-diseminare-ni4os-europe-a-avut-loc-cu-succes-in-moldova/>;
6. <https://ni4os-europe.eu/access/opencall/>
7. TRANSPARENT RANKING: Institutional Repositories by Google Scholar (February 2022) <https://repositories.webometrics.info/en/cris>
8. <https://v2.sherpa.ac.uk/id/repository/3714>
9. <http://roarmap.eprints.org/view/country/498.html>
10. <http://roarmap.eprints.org/999/>
11. <http://roar.eprints.org/view/geoname/>
12. https://v2.sherpa.ac.uk/view/repository_by_country/
13. https://v2.sherpa.ac.uk/view/repository_visualisations/1.html
14. <http://roar.eprints.org/view/year/>

STIMULAREA INTERESULUI PENTRU LECTURĂ, STUDIU ȘI
CERCETARE
PRIN INTERMEDIUL EXPOZIȚIILOR ON-LINE

STIMULATING INTEREST TO READING, STUDY AND RESEARCH
THROUGH ON-LINE EXHIBITIONS

Ala LÎȘÎI¹

Abstract: În articol sunt reflectate cele mai importante avantaje și oportunități ale expozițiilor online, este identificat impactul lor în procesul de valorificare a resurselor infodocumentare ale Bibliotecii Științifice a USARB, prezentate opiniile utilizatorilor BȘ USARB despre eficiența expozițiilor online.

Cuvinte cheie: expozițiile online, avantajele expozițiilor online, oportunitățile expozițiilor online, promovarea colecției, promovarea lecturii

Abstract: In the article the most important advantages and opportunities of online exhibitions are reflected, their impact is identified in the process of capitalizing on the info-documentary resources of the USARB Scientific Library, the opinions of SL USARB users about the effectiveness of online exhibitions are presented.

Keywords: online exhibitions, advantages of online exhibitions, opportunities of online exhibitions, collection promotion, reading promotion

Astăzi, computerul, televizorul, tabletele precum și telefonul mobil, reușesc să ofere mult mai mult decât o făcea până acum literatura tipărită. Internetul oferă informație mult mai spectaculoasă, atractivă și nu necesită efort mental deosebit. Pentru a reduce acest fenomen, bibliotecile, la fel ca și instituțiile de învățământ-cheie, joacă un rol important în apropierea tinerii generații de lumea cărților și, implicit de lectură, importanța căreia este evidentă și mereu actuală.

Biblioteca este instituția care oferă acces la informație, valorifică patrimoniul cultural, promovează lectura, oferă acces egal și nediscriminatoriu la serviciile de bibliotecă tuturor membrilor comunității, indiferent de gen, vârstă, apartenență etnică, dizabilitate, contribuind, prin mijloace specifice, la procesul de instruire, formare și cercetare.[5]

Este cunoscut faptul, că „Întreaga evoluție a dezvoltării umane se bazează pe cunoaștere, la care se ajunge, în primul rând, prin învățare și studiu, respectiv prin lectură.”[8]

Lectura poate fi motivațională, de plăcere, de informare sau oricare alt tip, „lectura este trampingul care mișcă persoana pe spirală pe toată întinderea vieții.”[8] Lectura cărților contribuie la îmbogățirea cunoștințelor, la formarea unui vocabular bogat, la dezvoltarea exprimării, îndeplinind funcțiile: educativă, cognitivă, formativă.

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, ala.lisii97biblioteca@gmail.com

„Actul lecturii în sine urmărește diverse aspecte, cum ar fi rolul educațional, aspectul informativ, lectura de plăcere, lectura apro-fundată etc.”[1,p.64]

Constatăm că, bibliotecile contemporane îndeplinesc rolul de mediator între patrimoniul infodocumentar pe care îl dețin și multiplele categorii de utilizatori, chiar dacă suntem într-o societate aflată în continuă schimbare, iar tehnologia evoluează cu o viteză considerabilă.

Remarcăm faptul, că în ultimii ani bibliotecile au devenit pe lângă deținătoare de colecții tradiționale și posesoare a produselor de format nou – online, valorificând colecția prin expoziții online, expozițiile tradiționale schimbându-și formatul și fiind consultate pe diverse suporturi multimedia.

„Bibliotecile de toate tipurile au un rol foarte important în promovarea lecturii, asigurat de însăși misiunea bibliotecii – îmbunătățirea calității vieții oamenilor și dezvoltarea comunităților.”[1,p.66]. Lectura cărților contribuie la îmbogățirea cunoștințelor, la formarea unui vocabular bogat, la dezvoltarea vorbirii orale, îndeplinind funcțiile: educativă, cognitivă, formativă. Lectura diferitor tipuri de documente dezvoltă gândirea critică, creativitatea.

Una dintre principalele metode de promovare vizuală a literaturii este expoziția, oferind cititorilor posibilitatea de a obține cunoștințe suplimentare, de a forma și de a extinde interesul față de un subiect sau altu. Conform Dicționarului explicativ al limbii române, expoziția este o „prezentare organizată, publică, a unor obiecte selecționate, pentru a pune în lumină specificul unei activități, realizările unui artist etc. sau în scop instructiv.”[2]

La ora actuală, expoziția tradițională își schimbă formatul, fiind consultată pe diverse suporturi multimedia. Din ce în ce mai multe biblioteci, care ani de zile au organizat expoziții tradiționale, încearcă să găsească noi modalități de a afișa public lucrări tipărite pe Internet pentru a-și promova colecțiile. „Expozițiile de bibliotecă se încadrează în două tipuri majore: fizice și online.”[10]

În contextul dezvoltării noilor tehnologii informaționale, se impun tot mai insistent expozițiile virtuale sau online. Sunt prezentate, în mare parte, de instituții de cultură și educație: muzee, universități, biblioteci de toate tipurile. Expoziția online se poziționează ca o resursă de informare nouă, multifuncțională, care oferă utilizatorilor posibilități eficiente de căutare a informațiilor necesare (texte, grafică, audio, video etc.).

Varietatea expozițiilor online favorizează studierea, cercetarea, lectura, prin oferirea informațiilor despre documentele din colecțiile bibliotecii, disponibile atât în spațiul bibliotecilor de orice tip, inclusiv și universitare, cât și la distanță (oticând și oriunde)

Expozițiile online reprezintă colecția bibliotecii, contribuie la formarea și menținerea imaginii, dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor bibliotecii. Astfel de expoziții sunt larg răspândite în bibliotecile de toate tipurile - naționale, publice teritoriale, din instituțiile de învățământ, specializate și private.

Consemnăm faptul că, în prezent, nu există o definiție clară a ceea ce este o expoziție virtuală sau online. În articolul „Что такое выставочная деятельность

библиотек” autoarea Збаровская Н. В., oferă următoarea definiție: „Expoziția online reprezintă sinteza metodelor tradiționale(carte) și cele mai noi (electronice) de furnizare a informațiilor.”[13]

În alte surse expoziția virtuală este considerată ca „o demonstrație publică pe Internet folosind tehnologii web de imagini virtuale ale lucrărilor tipărite și ale altor media special selectate și sistematizate, precum și resurse electronice publice recomandate utilizatorilor de biblioteci la distanță pentru vizualizare, familiarizare și utilizare.”[3]

„Expoziția online este o resursă de informații multifuncțională care are ca scop transmiterea publică pe Internet a diferitor tipuri de documente pentru informarea în masă a utilizatorilor. Astfel de expoziție este mobilă, compactă, semnificativă și relevantă.”[10]

Printre cele mai importante *avantaje și posibilități* ale unei expoziții online menționăm:

- utilizatorul poate vizualiza expoziția în orice moment, fără a se afla în spațiile bibliotecii, este suficient să dețină acces la Internet;
- posibilitatea de a expune mai multe documente, fără a ocupa spațiul real al bibliotecii. La expoziție pot fi prezentate un număr mare de cărți, care pot fi renovate în orice miment;
- fiecare document poate fi însoțit de o adnotare, un rezumat, o copie a cuprinsului, fragmente de text, ilustrații, o scurtă istorie a creației operei, o descriere a epocii, fragmente audio și video;
- documentele prezentate la expoziția online nu sunt în pericol de a fi deteriorate. O expoziție pe Internet poate funcționa continuu.

Menționăm că indiferent de tipul expoziției, cartea trebuie să fie în centrul atenției, iar toate accesoriile sunt doar un adaos.

Algoritmul pentru crearea unei expoziții de carte online însumează câțiva pași:

- elaborarea unui model pentru o expoziție de carte electronică: selecția unui subiect, selecția documentelor, informații, materiale ilustrative, audio și video, întocmirea unei scheme expoziționale;
- pregătirea tehnică a proiectului: fotografia sau scanarea copertelor, ilustrațiilor, căutarea imaginilor de copertă pe Internet, pregătirea materialelor text, tăierea fragmentelor audio și video, salvarea materialelor preliminare într-un folder separat;
- înregistrarea muncii în programul sau serviciul online selectat;
- expoziție în programul MS Power Point, folosind hyperlink-uri.

Obiectivul principal al expoziției este prezentarea cărților și altor tipuri de documente. Atractivitatea expozițiilor crește grație designului bun, diverselor materiale adiționale și accesorii.

Există mai multe tipuri și forme de expoziții online de cărți:

- ✓ expoziții ale unei cărți;
- ✓ expoziții de colecții de carte;

- ✓ prezentarea copertelor și adnotărilor succinte pentru cărți cu acompaniament muzical;
- ✓ colecție de book-trailere;
- ✓ colecție de înregistrări audio;
- ✓ expoziție de cărți sub formă de poster interactiv;
- ✓ expoziție de cărți sub forma unei hărți mentale;
- ✓ expoziție de cărți ale oricărui autor sub formă de cronologie;
- ✓ expoziție de cărți sub formă de carte 3D.

Spre deosebire de expoziția tradițională, cea online oferă utilizatorilor bibliotecii oportunități suplimentare:

- ✓ *Utilizarea tehnologiei informației face expoziția online vie și dinamică.* Percepția prin intermediul calculatorului este mai efektivă. Sinteza dinamică de text, imaginea, sunetul - toate acestea fac expoziția online plină de viață și activă.
- ✓ *Utilizarea internetului.* În accesarea expozițiilor online nu există nici o limită de timp și loc. Ele permit vizualizarea la distanță a unui număr mare de documente de către un număr nelimitat de utilizatori.
- ✓ *Caracterul de masă.* Mai multe cărți pot fi expuse.
- ✓ *Variabilitatea* permite în orice moment de a modifica rapid slide-urile și localizarea lor: un slide poate fi eliminat și introdus altul nou, se poate schimba gama de culori, sau proiectul de ansamblu, altfel zis, informația se poate actualiza continuu
- ✓ *Autonomia* oferă expoziției posibilitatea de a fi rulată în mod automat, dotată cu un text vocal și demonstrată fără acompaniament special.
- ✓ *Mobilitatea* expozițiilor online permite demonstrarea lor în diferite instituții de învățământ, săli de clasă prin descărcarea pe o unitate flash USB.
- ✓ Expozițiile online sunt *econome*. Nu este nevoie de a lucra cu rafturi, standuri expoziționale, dulapuri, se economisește spațiul.

Expozițiile online vor fi ușor de utilizat în spațiul web dacă vor însuma o gamă de exigențe:

- *material ilustrativ* (imagine de copertă, pliante, ilustrații, hărți, fotografii, părți digitizate ale cărții: prefață, introducere etc.);
- *date bibliografice* (fișa bibliografică și codurile colecției bibliotecii care prezintă expoziția);
- *informații analitice* (rezumate, rezumate ale publicațiilor, recenzii, recenzii ale cititorilor etc.);
- *părți digitizate ale cărții* (capitole, cele mai interesante fragmente etc.);
- *link-uri* cu trimitere spre textele integrale ale cărții, dacă acestea sunt disponibile în bibliotecă sau pe Internet.
- *link-uri* către resurse de pe Internet (biografii, articole critice, recenzii, mărturii, site-uri tematice);
- *informații* despre disponibilitatea documentelor în alte biblioteci,

magazine online etc.

În prezentarea expozițiilor online se înregistrează și unele *dezavantaje*:

- crearea și vizualizarea unei expoziții online necesită un computer special. Nu fiecare computer îndeplinește cerințele tehnice pentru vizionarea unei expoziții;
- nu toți utilizatorii bibliotecii posedă abilitățile necesare pentru a vizualiza o expoziție online;
- în cazul unor probleme tehnice, prezentarea expoziției și vizionarea acesteia devine imposibilă;
- realizatorul unei expoziții virtuale trebuie să posedă cunoștințele necesare de utilizare a calculatorului și gust artistic impecabil. [12]

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (BȘ USARB) reprezintă o bibliotecă cu structură modernă, capabilă să ofere diverse servicii calitative utilizatorilor, orientate spre satisfacerea necesităților de pregătire profesională, cercetare științifică, educație culturală a tuturor universitarilor bălțeni prin dezvoltarea și valorificarea bazei documentare, facilitarea accesului rapid la diverse surse de informare, utilizând tehnologiile moderne.

Utilizarea tehnologiilor informaționale avansate de către bibliotecarii universitari bălțeni facilitează crearea expozițiilor online, fiind elaborate în mod special pentru a fi utilizate prin intermediul Internetului, cu scopul de a atrage mai mulți utilizatori, a valorifica rolul Bibliotecii Științifice USARB în acoperirea necesităților de studii, cercetare și recreere în condițiile actuale, crescând și vizibilitatea bibliotecii în spațiul virtual.

Biblioteca are posibilitatea de a influența creșterea interesului pentru lectură a comunității, astfel susținând lectura activă și competentă, prin selectarea, colectarea și comunicarea unor informații și documente valoroase.

Deci, Internet-ul este un mediu bun de promovare a culturii, fiindcă înglobează avantajele tuturor celorlalte mijloace de transmitere a informației care l-au precedat, iar bibliotecile și serviciile de informare asigură posibilitatea conectării la Internet, respectând dreptul de a avea acces egal la informare, pentru autodezvoltarea personalității prin acces la educație, stimulare creativă, îmbogățire culturală. [6]

Astfel, expozițiile online, chiar dacă păstrează unele modalități ale expozițiilor tradiționale, reprezintă o formă modernă de prezentare a resurselor infodocumentare „prin care se sporește securitatea acestora și se creează premisele pentru un acces mult mai lesne la orice oră și din orice punct de pe glob [...]. O expoziție online este definită ca o colecție hipermedia (image, text, sunet) proiectată în jurul unei teme care îi permite utilizatorului să realizeze o experiență personalizată (centrată pe interesul său și în funcție de dispoziția sa de moment și de timpul de care dispune)[...]”[4]

Serviciile modernizate, bazate pe noile tehnologii contribuie la creșterea calității procesului de învățare, realizarea investigațiilor științifice, iar Biblioteca Științifică, fiind una din structurile Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți,

asigură accesul la un potențial important de resurse informaționale tipărite și electronice pentru studenți, cadre didactice, cercetători, elevi din licee și alte categorii nespecifice de utilizatori din mun. Bălți și Nordul Republicii Moldova.

Oferirea serviciilor și produselor informaționale de înaltă calitate la distanță, a devenit un instrument de comunicare cu utilizatorii, o metodă eficientă de promovare și valorificare a resurselor infodocumentare. Expozițiile online, fiind produse informaționale realizate și expuse în mediul digital de bibliotecarii BȘ USARB nu numai că promovează resursele info-documentare ale bibliotecii, ci și stimulează lecturile de instruire și cercetare ale utilizatorilor.

În perioada 2017-2022, BȘ USARB a plasat peste 200 de expoziții tematice și peste 40 de expoziții informative online, anual fiind prezentate în jur de 35 de expoziții tematice online. Primele expoziții online plasate de bibliotecă în rețeaua Internetului datează cu anul 2008, odată cu lansarea paginii Web a BȘ USARB. Indiscutabil este faptul că, conținutul variat al expozițiilor online contribuie la satisfacerea necesităților de pregătire profesională, cercetare științifică, educație, cultură generală în dependență de preferințele utilizatorilor prin accesibilitatea, operativitatea, diversitatea, creativitatea, conținutul bogat, posibilitatea de a le folosi mereu.

Expozițiile tematice online sunt organizate:

- la un *anumit subiect*:
- la un *eveniment*:
- la o *dată remarcabilă*:
- la o *aniversare sau omagiere*.

Pentru a realiza o expoziție online se utilizează unul din formatele funcționale. Cea mai simplă expoziție poate fi creată în PowerPoint. Unele sunt realizate și expuse în spațiul virtual în formatul HTML, altele în format pdf.

Expozițiile online se integrează în rețeaua virtuală, fiind postate pe site-ul și blogul BȘ USARB http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=327&Itemid=231&lang=ro; <https://bs-usarb.blogspot.com/>

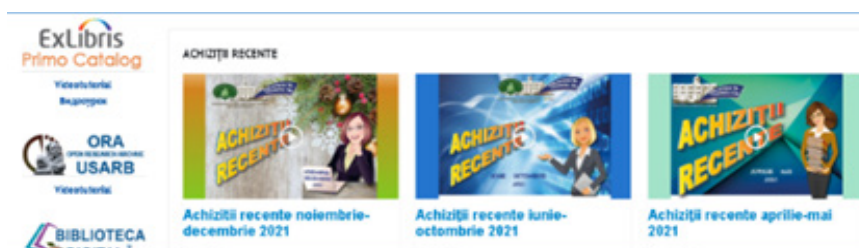
Aplicația cu care este prelucrat fișierul video pentru plasarea în pagina Web, permite distribuirea materialului în social media și respectiv contorizarea accesărilor.

Plasarea expozițiilor online pe rafturile virtuale ale *Calameo* mărește diapazonul de utilizatori ai bibliotecii. Expunerea pe portalurile *Issuu*, *Scribd*, *Pinterest* permite vizualizarea operativă și la distanță a expozițiilor tematice și informative de către un număr nelimitat de vizitatori.

Diseminarea informației despre expozițiile online se realizează pe mediile sociale: *Facebook*, *Delicious*, *Twitter*, *Linkedin*, *Youtube*.

În arhiva instituțională digitală ORA USARB, compartimentul *Multimedia* Biblioteca Științifică a postat peste 365 expoziții online, cu peste 719 subiecte <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/1>

În perioada anilor 2017-2022 bibliotecarii universitari bălțeni au organizat și expus în mediul virtual 42 expoziții informative *Achiziții recente*, care atestă peste 78 000 de vizualizări, ce conțin informații privind documentele noi integrate în circuitul informațional http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_allvideo_share&view=category&slg=achizitii-recente&Itemid=414&lang=ro&limitstart=0

Din 2021 a fost inițiat, pe pagina Web a bibliotecii, „compartimentul *Invitații la lectură*”, unde sunt postate expoziții informative sonore (însoțite de vocea bibliotecarului și de sunet muzical), expozițiile, 12 la număr, au înregistrat 10 000 de vizualizări http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_allvideoshare&view=video&Itemid=231&slg=carti-aniversare-2022&lang=ro

Evident, că conținutul variat al expozițiilor online contribuie la satisfacerea necesităților de pregătire profesională, cercetare științifică, educație, cultură generală (în dependență de preferințele utilizatorilor), prin accesibilitatea, operativitatea, diversitatea, creativitatea, conținutul bogat, posibilitatea de a le accesa continuu. Astfel, expozițiile online prin funcțiile principale: informațională, educațională și de instruire, contribuie la dezvoltarea nivelului intelectual al utilizatorilor, la susținerea nivelului de cultură generală..

Utilizatorii bibliotecii regăsesc informații despre expozițiile online realizate de BŞ USARB și în catalogul electronic *PRIMO ExLibris* <http://primo.libuniv.md/>, catalogul constituind un sistem eficient de regăsire a informației. Pe lângă descrierea bibliografică a expozițiilor online, se regăsește și linkul de accesare al acestora.

După statutul lor expozițiile online pot fi organizate în ajutorul procesului de învățământ sau însoțesc o activitate socio-culturală.. Astfel, prezentarea expozițiilor online în cadrul diferitor activități educative, culturale contribuie la promovarea extinsă a colecțiilor Bibliotecii Științifice USARB, la valorificarea resurselor infodocumentare, precum și la stimularea gustului pentru lectură, cercetare, informare a utilizatorilor. Printre aceste activități se regăsesc: mese rotunde, conferințe, medalioane literare, ore si prelegeri publice; ședințe ale cluburilor, etc. De exemplu:

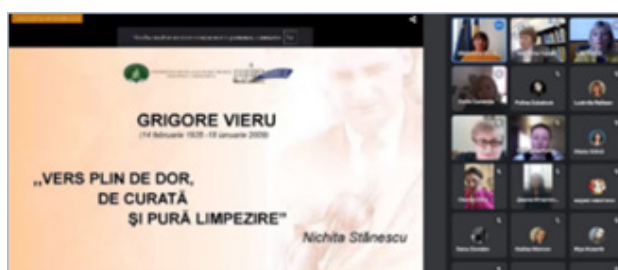
- *masa rotundă* cu genericul: *Ion Creangă - scriitor fără pereche. Amintiri din copilărie - 140 ani de la publicare*, promovată în Centrul de Informare al României din Bălți, a fost însoțită de expoziția online *Carte pentru toate timpurile și toate vârstele Amintiri din copilărie*;

- *conferința consacrată omagierii marelui sculptor român Constantin Brâncuși a găzduit expoziția online Aforismele și textele lui Constantin Brâncuși;*

- *medalionul-literar-muzical dedicat poetului tribun și simbol al națiunii, publicist, prozator, eseist, realizator de manuale școlare, Grigore Vieru - expoziția online Vers plin de dor, de curată și pură limpezire (Nichita Stănescu)*

- *ședința Clubului cărții: Biblioteca Științifică, împreună cu Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” a fost consacrată Zilei Culturii Naționale și Zilei de Naștere a Poetului Mihai Eminescu - o trecere în revistă a expoziției online Eminescu mereu Eminescu.*
- *ședința Clubului Bibliospiritus, - prezentarea expoziției online Numele lui Alecu Russo va crește cu timpul și va străluci glorios (Vasile Alecsandri);*
- *ședința interactivă a Clubului francez Molière, scriitor francez, 400 de ani de la naștere cu participarea eleviilor Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” - prezentarea expoziției online Molière, dramaturg, regizor, actor francez, maestru satirei comice, 400 de ani de la naștere;*

- *ora publică* susținută de Consulul General al României, Mihai Baci, dr. în filozofie și fost profesor la Facultatea de Filosofie a Universității „A.I. Cuza” din Iași - prezentarea expoziției online *Secolul Marii Uniri: 1918 – 2018*;
- *conferința online* a celei de a VI-a ediție a Colocviului Științific în cadrul cursului universitar *Istoria Psihologiei* cu genericul: *Albert Bandura Dacă eficacitatea este lipsită de sine, oamenii tind să se comporte ineficient, chiar dacă ei știu ce să facă* - prezentarea expoziției online *Viața și opera psihologului american Albert Bandura*.

În contextul realizării unui număr impresionant de expoziții online ne-am propus să realizăm sondajul *Impactul expozițiilor online care a avut drept scop studierea și determinarea celor mai captivante și impresionante expoziții online, nivelul de accesare, opiniile utilizatorilor în vederea îmbunătățirii calității acestui produs electronic...*

Obiectivele sondajului au fost următoarele: cunoașterea opiniilor utilizatorilor privind repertoriul expozițiilor online, identificarea surselor de informare privind expozițiile online, analiza preferințelor utilizatorilor în privința conținutului expozițiilor, stabilirea frecvenței accesărilor și a utilității expozițiilor online în procesul de studiu, cercetare, educație culturală.

Utilizatorii Bibliotecii Științifice USARB regăsesc în spațiul virtual expozițiile online, pe care le accesează pentru cercetare, informare: date despre un autor, o personalitate sau o carte concretă, o dată remarcabilă, o aniversare, un eveniment, la anumite subiecte pentru instruire. Se bucură de succes expozițiile achizițiilor recente. Credem că varietatea expozițiilor va mări numărul de utilizatori.

Pentru sondaj a fost elaborat un chestionar care a inclus 8 întrebări închise și 1 întrebare semiînchisă. Sondajul a fost realizat și expus pe pagina web a BȘ USARB, aplicând platforma Google Forms, online, de tip autoadministrat: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdOOS_BxCorRUxHb9JXm_c9vaUmsBHF9ILnYlzNX0enbLqFpw/viewform

Chestionarul a fost activ în perioada lunilor martie-aprilie 2022. La sondaj au participat 114 respondenți.

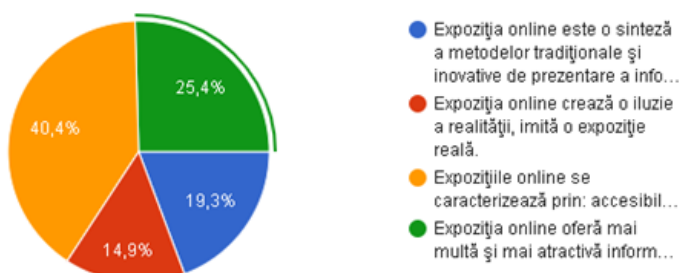
Statutul utilizatorilor chestionați: 47,4% sunt studenți, 16,7% - cadre didactice universitare, 17,5% - masteranzi, 2,6% - doctoranzii, 12,3% . elevi și 3,5% - utilizatori externi, fapt ce demonstrează că utilizatorii potențiali ai bibliotecii cunosc serviciile și produsele infodocumentare oferite de bibliotecă.

Au participat utilizatori de la toate Facultățile ale USARB: 35,5 % din

chestionați sunt de la Facultatea Științe ale Educației, Psihologie și Arte, 21,8% - de la Facultatea de Litere, 15,5% - de la Facultatea Științe Reale, Economie și ale Mediului, 11,8% reprezintă Facultatea de Drept și Științe Sociale, 11,8% constituie elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din Bălți și 3,6% - elevii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”.

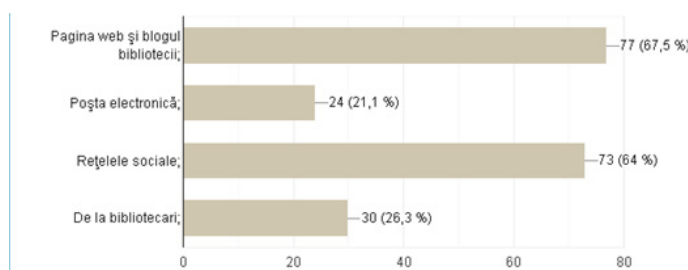
Din afirmațiile utilizatorilor concluzionăm că, expoziția online se caracterizează prin accesibilitate, operativitate și variabilitate (40,4% respondenți), oferă mai multă și în mod mai atractiv informația decât expozițiile tradiționale (25,4% respondenți). Expoziția online reprezintă o sinteză a metodelor tradiționale și inovative de prezentare a informației (19,3% respondenți), ele, oricum reproduc expozițiile tradiționale (14,9% respondenți). (Diagrama 1)

Diagrama 1. Caracteristicile care reprezintă opinia utilizatorilor despre expozițiile online

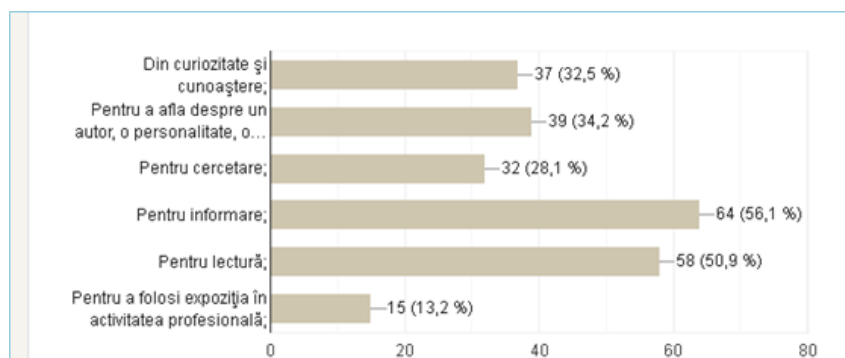
Prezența BȘ USARB pe diferite platforme online, precum și pe diverse rețele sociale măresc posibilitățile de expunere a expozițiilor în rețeaua globală de Internet, fapt ce favorizează utilizatorii virtuali în regăsirea, și studierea informațiilor la anumite subiecte, necesare atât pentru studiu, cât și pentru dezvoltare personală, recreere creativă.... Cele mai utilizate surse de informare despre expozițiile online realizate de BȘ USARB rămân a fi pagina Web și blogul bibliotecii, constituind modalitatea modernă de promovare a colecțiilor infodocumentare și serviciilor bibliotecii (67,5% respondenți). Chestionații au mai numit și alte surse de informare: prin intermediul rețelelor sociale se informează 64% din utilizatori, de la bibliotecari - 26,3% din respondenți, iar 21,1% din utilizatori primesc informații despre noile expoziții online prin poșta electronică. (Diagrama 2)

Diagrama 2. Sursele de informare despre expozițiile online realizate de BȘ USARB?

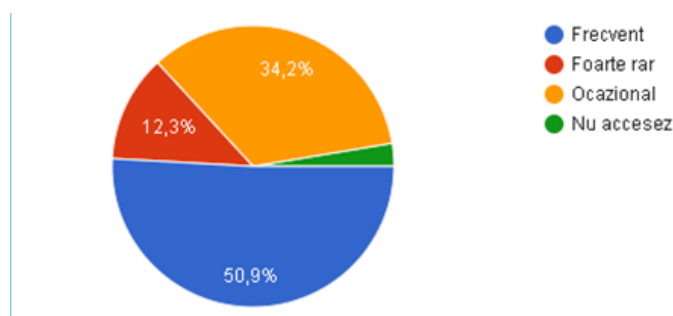
În continuare ne-am dorit să identificăm scopul accesării expozițiilor online prezentate de BŞ USARB. Din răspunsurile relatate observăm, că 56,1% din respondenți accesează expozițiile bibliotecii din spațiul virtual *pentru informare*, iar 50,9% *.- pentru lectură*. 34,2% din utilizatori consultă expozițiile online *pentru a afla ceva nou despre un autor, o personalitate, o carte concretă*, 32,5% din utilizatorii virtuali accesează expozițiile din *curiozitate*. O parte din respondenți consultă expozițiile online *pentru cercetare* (28,1% respondenți) sau *pentru a le folosi în activitatea profesională* (13,2% respondenți). (Diagrama 3)

Diagrama 3 . Scopul accesării expozițiilor Bibliotecii din spațiul virtual?

Este evident, că expozițiile online sunt utile și importante prin funcțiile pe care le îndeplinesc: de prezentare a informațiilor necesare în instruire, cercetare, cultură generală. În prezent, publicul are acces la o gamă variată de expoziții expuse în spațiul virtual. Am dorit să aflăm care este periodicitatea accesării lor: 50,9 % din respondenți utilizează *frecvent* formatul online al expozițiilor, 34,2% din chestionați le utilizează *ocazional*. 12,3% din respondenți accesează expozițiile online *foarte rar*, iar 2,6% din utilizatori nu utilizează formatul online al expozițiilor, prefărând expozițiile tradiționale (Diagrama 4)

Diagrama 4. Cât de des accesați formatul online al expozițiilor (tematice, informative)?

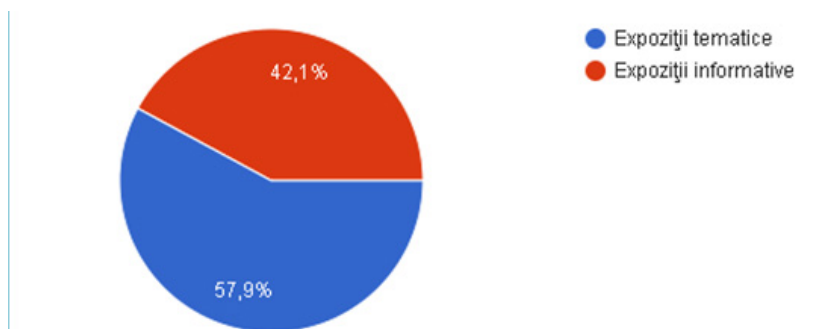

Expozițiile online, la fel ca și cele tradiționale, pot avea conținut tematic sau informativ. Utilizatorii accesează expozițiile BŞ USARB în dependență de interesele de studiu, cercetare, informare sau lectură. Astfel, 57,9% din respondenți

au nominalizat că cele mai accesate sunt expozițiile *tematice*, iar 42,1% din chestionați accesează *expozițiile informative*. Varietatea și numărul mai mare de expoziții tematice au și sporit accesarea acestora, fapt ce se confirmă și de numărul vizualizărilor..

Menționăm, că se atestă o tendință a utilizatorilor de a se informa de noile apariții editoriale. Cu regret, în condițiile financiare actuale, achizițiile Bibliotecii lasă de dorit. (Diagrama 5)

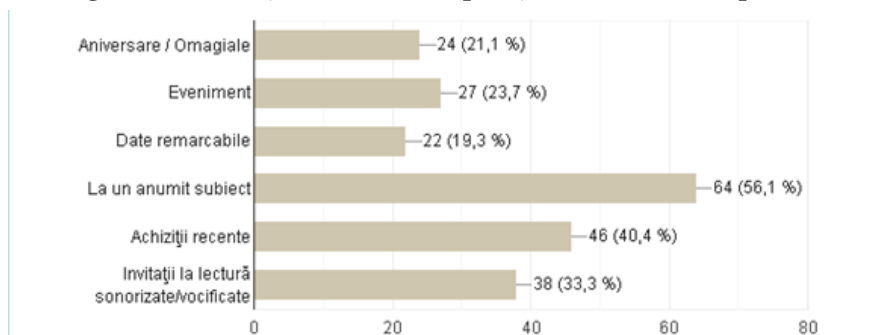
Diagrama 5 .Expozițiile online frecvent accesate

Bineînțeles, că scopul expozițiilor tematice și informative tradiționale sau online este de a promova varietatea de colecții științifice, didactice, metodice și beletristice, regăsite pe rafturile bibliotecii. Expozițiile sunt variate după conținut: o gamă de subiecte dedicate procesului de instruire și cercetare, personalităților jubiliare, datelor remarcabile, diferitor evenimente...

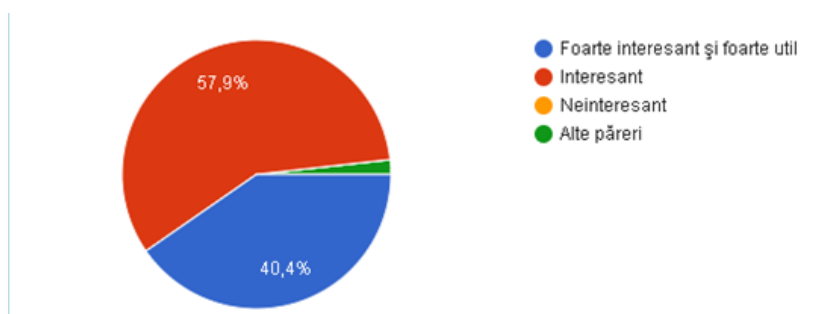
Diversitatea expozițiilor a fost apreciată în felul următor: 56,1% din respondenți au fost impresionați de expozițiile online realizate *la un anumit subiect*; 40,4% au numit *achizițiile recente*; 33,3% din utilizatorii chestionați evidențiază expozițiile informative online însoțite de vocea bibliotecarului - *invitații la lectură*, 23,7% din respondenți au fost impresionați de expozițiile online organizate cu ocazia unui *eveniment*, 19,3% din chestionați au nominalizat expozițiile online realizate la *date remarcabile* și 21,1% din utilizatori au preferat expozițiile *aniversare/omagiale*. (Diagrama 6)

Diagrama 6. Conținutul căror expoziții online v-au impresionat?

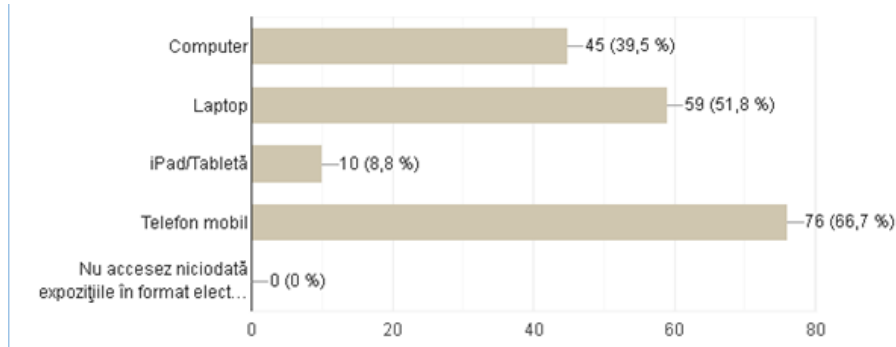
În urma analizei opiniilor utilizatorilor despre repertoriul expozițiilor online constatăm că 57,9% din respondenți apreciază repertoriul ca *interesant*, 40,4% din chestionați consideră repertoriul expozițiilor *foarte interesant și foarte util*. Nici unul din respondenți nu a menționat că expozițiile online ale BȘ USARB nu sunt *interesante* (Diagrama 7)

Diagrama 7. Ce părere aveți despre repertoriul expozițiilor online postate virtual de BȘ USARB?

Este important ca la realizarea expozițiilor online, să se țină cont de posibilitățile și preferințele utilizatorilor de accesare ale expozițiilor online. Unii preferă să navigheze prin Internet de pe computer, alții – acceptă doar iPadurile sau telefoanele mobile. Deaceea, informația postată *trebuie să fie compatibilă* cu preferințele utilizatorilor. Acest fapt permite accesul extins multimedial la patrimoniul infodocumentar din Bibliotecă, determinând creșterea interesului public pentru colecții prin accesul la distanță, utilizând-se diferite suporturi multimedia. 66,7 % din utilizatori accesează expozițiile online de pe *telefonul mobil*, 51,8% consultă expozițiile online de la *laptop*, 39,5% preferă să acceseze expozițiile online de la *computer*, iar 8,8% din respondenți au menționat *iPad-ul/ Tableta*. (Diagrama 8)

Diagrama 8. Prin intermediul căror dispozitive accesați expozițiile online?

Analzând ultimele expoziții online, putem nominaliza cele mai solicitate:

Expozițiile online plasate pe blogurile bibliotecii noastre în majoritatea cazurilor sunt statice, prezentând doar coperta cărții cu o descriere bibliografică

și adnotare.

„Conținuturile bogate și variate, adevărate porți spre înțelepciune le oferă posibilitatea de a inspira și surprinde utilizatorii.” [7,p.24]

Bibliotecile universitare oferă accesul nelimitat la resursele informaționale, promovând valorile naționale și universale pentru întreaga societate. Pagina web a bibliotecii contribuie la favorizarea accesului la informație de la distanță, fiind unul dintre principalele instrumente pentru accesarea bibliotecii și posibilitatea unei comunicări interactive cu informații despre: evenimente, informații de referințe, resurse electronice, baze de date, link-uri adnotate ale celor mai semnificative resurse etc.

Accesul la informație rămâne scopul de bază al bibliotecilor moderne și acesta va rămâne fundamentat în strategiile lor de dezvoltare. Creșterea surselor digitale și dezvoltarea tehnologiei informaționale permite bibliotecii să devină segmentul cel mai important în sistemul de informare universitară cu impact asupra calității procesului de instruire, mai ales, în perioada de învățare la distanță.

În prezent este importantă nu numai comunicarea tradițională a bibliotecarilor, dat și cea virtuală, aplicându-se diferite surse (pagina web, blogul bibliotecii, poșta electronică personală, rețele sociale). Astfel, bibliotecarii vor promova de rând cu alte produse electronice și expozițiile online.

Generalizând rezultatele obținute în urma analizei sondajului *Impactul expozițiilor online* putem concluziona următoarele: expozițiile online sunt importanțe în procesul de studii și cercetare științifică, precum și în stimularea interesului pentru lectură; utilizatorii BȘ USARB sunt informați despre expozițiile online atât prin pagina web și blogul bibliotecii, cât și prin poșta electronică personală. Diversitatea tematicii expozițiilor online are impact pozitiv în susținerea procesului didactic și de cercetare, cultură generală. Bibliotecile sunt preocupate continuu de calitatea serviciilor pe care le oferă utilizatorilor.

Elaborarea expozițiilor tematice și informative în format video reprezintă un instrument util și inovativ pentru informarea utilizatorilor despre documentele valoroase din colecția bibliotecii, stimulând totodată lectura și sporind imaginea Bibliotecii în comunitate.

Putem spune cu un anumit grad de certitudine că expoziția online „este o resursă de informare nouă, multifuncțională, care oferă unei game largi de utilizatori posibilitatea creșterii eficienței căutării de informații, extinde gama de materiale necesare (texte, grafice, audio, video etc. etc.)” [3], iar prin intermediul rețelilor sociale instituția bibliotecară își lărgeste la maximum sfera de influență, informând utilizatorii despre noile produse infobibliotecare, inclusiv și expozițiile online.

Expoziția online este una dintre principalele metode de promovare/comunicare vizuală a literaturii, oferind utilizatorilor posibilitatea de a dobândi cunoștințe suplimentare, de a forma și de a extinde interesul față de un subiect sau altul.

Calitatea expozițiilor online este în centrul atenției bibliotecarilor BȘ

USARB. Ele trebuie să fie interesante, însoțite de diverse materiale ilustrative și non-standard. Pe lângă publicațiile prezentate ele vor contribui la creșterea activității cognitive a utilizatorilor, vor provoca un val de emoții și vor încuraja utilizatorul să cerceteze cât mai multe documente. Diversitatea expozițiilor va influența identificarea mai lesne a surselor necesare pentru studiu, cercetare, lectură sau recreere.

„Acum mai mult ca oricând bibliotecarii trebuie să fie deschiși spre nou, să asimileze tehnologii, aplicații, care în condiții de criză pot fi o mare salvare. Bibliotecile trebuie să îmbunătățească serviciile virtuale și să inoveze în sfera serviciilor noi.”[9]

„Tehnologiile se vor schimba mereu, însă promovarea lecturii va rămâne în continuare sarcina principală a bibliotecii, unde „biblioteca este cea care poate invoca îndemnuri de a citi, de a depăși valorile mediocrității informaționale, de a păstra valorile umane prin lectură.”[11]

„Deschizând orizonturile cunoașterii, lectura este temelia pe care poți construi orice.”[9]

Referințe bibliografice:

1. *Dezvoltarea competențelor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții: rolul și locul lecturii* : Suport metodologic și educațional în sprijinul realizării Programului Național LecturaCentral, ediția a 4-a, 2021 [online] [cit 14.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Dezvoltarea%20competentelor.pdf>
2. *Dicționar explicativ al limbii române* [online] [cit 28.04.2022]. Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/expozi%C5%A3ie>
3. *Expoziție de carte electronică în bibliotecă. Expozii virtuale. Tipologie. Structura. Tehnica de creație. Februarie liberală și octombrie proletar* [online] [cit 03 martie 2022]. Disponibil: <https://sa-gri.ru/ro/your-business/elektronnaya-knizhnaya-vystavka-v-biblioteke-virtualnye.html>
4. FILIP, Florin Gheorghe, CIUREA, Cristian. Expozii virtuale online – aspecte privind contribuția la promovarea patrimoniului cultural național [online] [cit 17 martie 2022]. Disponibil: <https://biblacad.ro/publicatii/proprii/2016%20Filip%20Ciurea%20Academica.pdf>
5. Lege cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017 [online] [cit 14.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf>
6. *Manifestul Internet IFLA* [on-line] [cit 07 aprilie 2022]. Disponibil: <https://www.kosson.ro/prezentari/57-prezentari-documente/951-manifestul-pentru-internet-2014-ifla>
7. OSOIANU, Vera. *Biblioteca în căutarea identității*. Chișinău: [S.n.], 2013. 356 p. ISBN 978-9975-62-340-7
8. OSOIANU, Vera. *Lectură și evoluție sau Super puterea lecturii* [online] [citat 13.04.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1202/LecturaOsoianu.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

9. OSOIANU, Vera. *Paradigma bibliotecii în „Noua Realitate/ Normalitate” sau biblioteca la viitorul prezent* [online] [citat 01 aprilie 2022]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4_2020.pdf
10. SOLOMON, Larisa, BOLDESCU Valentina. Expozițiile: instrumente esențiale în promovarea colecțiilor bibliotecii universitare [online] [citat 28.04.2022]. Disponibil: https://library.usmf.md/sites/default/files/inline-files/Larisa%20Solomon_0.pdf
11. VASILICA, Victoria. Cartea ca instrument de metamorfoză [online] [citat 14.04.2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1112/Vasilica_Cartea.pdf?sequence=1&isAllowed=y
12. БАХАНОВА, Мария. Виртуальные книжные выставки для детей: создание и использование [online] [citat 28.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/102-107_9.pdf
13. ЗБАРОВСКАЯ,, Н. В. Что такое выставочная деятельность библиотек [online][citat 03.05.2022]. Disponibil: <https://lib.1sept.ru/article.php?ID=200601307>

**MOTIVAREA ȘI MOTIVAȚIA ÎN BIBLIOTECĂ.
STUDIU DE CAZ: BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB**

*ACHIEVEMENT MOTIVATION OF USARB LIBRARIANS:
A CASE STUDY OF SCIENTIFIC LIBRARY USARB*

Angela HĂBĂȘESCU¹, Valentina VACARCIUC²

*„Alege-ți o meserie pe care să o iubești și nu vei lucra o zi în viața ta.”
Confucius*

Abstract: *Motivația reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale salariaților din oricare organizație, inclusiv a bibliotecilor. În acest articol sunt prezentate rezultatele sondajului, realizat în luna aprilie 2022, privind rolul motivării și motivației în activitatea profesională a angajaților Bibliotecii Științifice a USARB.*

Cuvinte-chee: *motivația în muncă, motivarea bibliotecarilor, sondaje*

Abstract: *Motivation represents one of the most important problems of employees in any organization, including libraries. This paper discusses the results of the survey, conducted in April 2022, regarding motivation of librarians, their views on motivation, the effect of motivation on achievements, the role of motivation, the level of satisfaction of USARB Scientific Library employees and the effort the university managements are making to motivate librarians.*

Keywords: *motivation at work, motivation of librarians, power motivation, level of motivation, survey*

Profesia de bibliotecar este una veche. A apărut odată cu constituirea cărților și a altor documente în colecții și biblioteci. Pe măsura evoluției bibliotecii, au evoluat și funcțiile și atribuțiile bibliotecarului. Dacă la început, sarcina principală a bibliotecarului era de a colecta și depozita documente, de a asigura păstrarea lor, astăzi sarcinile lui au sporit mult. Profesia bibliotecarului este una cu puternice implicații în viața culturală, spirituală și științifică a societății.

Motivația reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale oricărei organizații, întrucât relația dintre ea și angajați săi este guvernată de motivele pentru care angajații se simt implicați în munca lor. Drept consecință, afirmăm că este necesar și important ca managerii organizației să fie capabili ”să traducă obiectivele organizației la nivelul angajaților și să le coreleze cu obiectivele lor personale, deoarece numai astfel organizația devine eficientă și își poate atinge obiectivele.”[1, p. 5]

Motivația în muncă implică un comportament al angajaților caracterizat prin interese, orientare și persistență în îndeplinirea sarcinilor. Acest comportament nu depinde numai de individ sau de contextul în care lucrează, ci reprezintă o

¹ Șefă birou, Biblioteca Științifică USARB, angelahabasescu@gmail.com

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, valentinavacarciuc62@gmail.com

interacțiune între personalitatea individului și mediul de lucru.

O bibliotecă va avea o imagine favorabilă la nivelul opinei publice, doar dacă personalul său reușește să creeze o atmosferă specifică și atrăgătoare în activitate. Prestigiul unei instituții poate fi ridicat sau distrus de prestația și calitatea personalului. Un bibliotecar amabil, competent, bine instruit și, bineînțeles, motivat, dispus să-și apere meseria și, în același timp, conștient că de activitatea sa depinde în mare măsură succesul în învățământ sau alte domenii bazate pe informații din bibliotecă, contribuie uneori decisiv la crearea și consolidarea imaginii instituției sale în societate.

Misiunea principală a bibliotecilor este de a oferi servicii de înaltă calitate clienților lor. Performanțele personalului determină într-o mare măsură nivelul de satisfacere al clienților și are un impact semnificativ asupra contribuției pe care o pot aduce bibliotecile în comunitățile lor. Salariații joacă un rol important în atingerea obiectivelor bibliotecii.

Este important să se recunoască faptul că factorii care afectează angajații bibliotecii ca personalitate pot avea un impact asupra performanței lui în furnizarea serviciilor. Motivația este esențială pentru bibliotecari ca și pentru alți profesioniști.

Pentru analiza mediului de muncă al bibliotecarilor din Biblioteca Științifică USARB, a fost realizat un studiu pe bază de chestionar, expediat prin e-mail angajaților în perioada lunii aprilie 2022.

Scopul studiului s-a axat pe determinarea principalelor motive, care influențează activitatea profesională a bibliotecarilor, atmosfera psihologică în colectivul BȘ USARB.

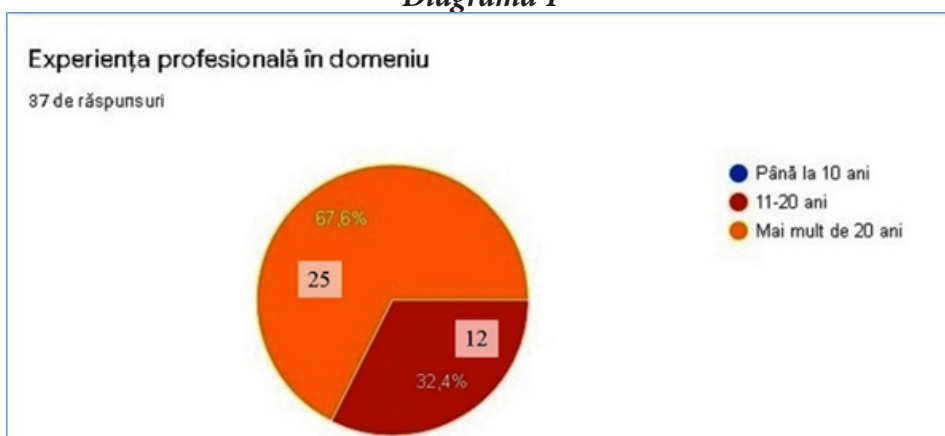
Obiectivele cercetării

- Obținerea unei imagini generale asupra opiniilor bibliotecarilor despre activitatea lor;
- Identificarea nivelului de motivare a personalului din partea administrației instituției.

Metodologie. Pentru realizarea scopului propus a fost efectuat un sondaj de opinie pe bază de chestionar cu ajutorul căruia au fost colectate date cantitative. Actorii sondajului au fost bibliotecarii Bibliotecii Științifice USARB.

Eșantionul supus investigației a cuprins un număr de 37 de persoane cu vârste cuprinse între 36 și 78 de ani, cu experiența profesională în domeniu, în cea mai mare parte peste 20 de ani (25 de respondenți) (Diagrama 1), 36 au fost de sex feminin, și numai o persoană de sex masculin.

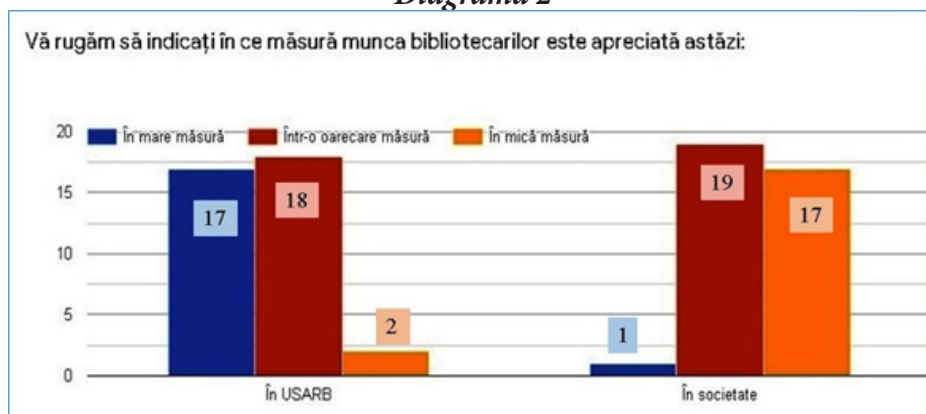
Diagrama 1

Generalizarea datelor obținute a făcut posibilă trasarea unor concluzii cu diferite grade de detaliere, care sunt descrise mai jos. Chestionarul a inclus 12 itemi cu diverse forme de întrebări: închise, cu variante de răspuns deja formulate, mixte, întrebări de scală și deschise, fără variante de răspuns, fapt care a asigurat libertatea expresiei pentru fiecare respondent.

Prima întrebare a chestionarului a avut un caracter introductiv și a fost orientată spre identificarea nivelului de apreciere a profesiei de bibliotecar atât în instituția în care activează respondenții, cât și în societate. Răspunsurile la acest item au fost fără surprize. La etapa actuală crește rolul bibliotecarului în educație și învățământ, mai ales, dacă supunem analizei lucrul bibliotecilor în perioada de pandemie, cu efectuarea studiilor la distanță. Răspunsurile, odată în plus, au determinat situația reală: munca bibliotecarului în instituție este apreciată la justa valoare, pe când imaginea bibliotecarului în societatea contemporană este eronată. (Diagrama 2).

Diagrama 2

17 respondenți au marcat că munca bibliotecarului în Universitatea bălțeană este apreciată în mare măsură, 18 - într-o oarecare măsură și doar 2 persoane - în mică măsură. 19 participanți au indicat o apreciere medie a bibliotecarului în societate, 17 respondenți au menționat o apreciere redusă și numai o persoană a evidențiat o mare apreciere a muncii bibliotecarilor în societate.

Întrebați dacă sunt mulțumiți de locul lor de muncă, 23 dintre respondenți au susținut că sunt mulțumiți, 11 au consemnat că sunt foarte mulțumiți, 3 respondenți au precizat că nu sunt prea mulțumiți (Diagrama 3).

Diagrama 3

Răspunsurile la prima întrebare denotă, în mare parte, că bibliotecarii sunt mulțumiți de ocupația lor profesională actuală.

În continuare respondenții au fost rugați să menționeze motivele esențiale care influențează satisfacția în ocupația lor. Pentru a ne orienta mai bine în conținutul întrebării prezentăm afirmațiile Lucreției Bîrz „Factorii care mențin satisfacția în muncă a personalului nu cresc motivarea angajaților, dar lipsa lor crează insatisfacția și demotivarea acestora. Factorii care mențin motivarea angajaților sunt: factorii financiari, condițiile de muncă, siguranța postului, factorii sociali. Factorii care cresc motivarea angajaților sunt factori psihologici: aduc acea satisfacție suplimentară pe care o caută angajații în muncă. Acești factori se orientează în special asupra conținutului posturilor ocupate de angajați și atunci când sunt prezenți, satisfacția în muncă a angajaților tinde să crească.” [1]

Respondenții au susținut că pun preț pe activitatea de bibliotecar din următoarele motive:

- Îmi place ocupația actuală, deoarece iubesc cartea, am fost pasionată de ea din copilărie;
- Un bibliotecar nu este doar un „păzitor de cărți”, ci un specialist de înaltă calificare cu multe sarcini și responsabilități...;
- Funcția pe care o ocup cuprinde problemele legate de procesul de instruire, educație, este o legătură indisolubilă dintre caracterul informativ și formativ, între formele de organizare a informării și documentării

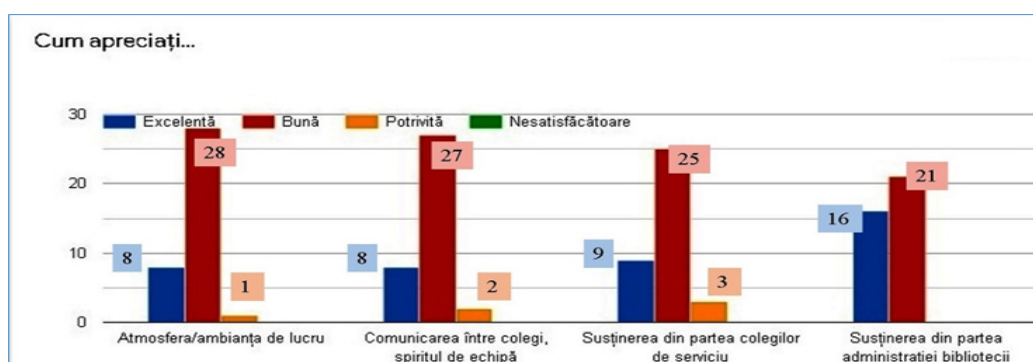
utilizatorului secolului XXI atât offline cât și online (foarte importantă în perioada învățământului la distanță);

- Da, îmi place pentru că mereu am posibilitatea de a învăța ceva nou, de a te dezvolta profesional;
- Inițial am ales profesia, trăiesc cu și prin ea;
- Îmi place cartea, promovarea lecturii, colegile mele, statutul social al bibliotecarului;
- Da, îmi place pentru că prevede o implicație activă în procesul de dezvoltare, valorificare, promovare, prezentare, păstrare a resurselor documentare, care contribuie la dezvoltarea învățământului universitar prin satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale utilizatorilor;
- Îmi place ocupația, bibliotecarul este un neobosit slujitor al cărții;
- Am iubit totdeauna cartea, atmosfera de bibliotecă;
- Da, îmi place pentru că asigură un mediu favorabil pentru dezvoltare profesională și personală;
- Îmi place ceia ce fac, deoarece totdeauna am iubit cartea și am știut din copilărie, că voi fi bibliotecară.

Printre argumentele aduse în defavoarea locului de muncă al bibliotecarului se enumără: salariile mici, unele condiții nefavorabile de muncă: frig, mobilă și tehnică învechită, lumină proastă și, în primul rând, neaprecierea la justa valoare a profesiei de bibliotecar în societate.

Următoarea întrebare a vizat aprecierea relațiilor în colectiv. 27 dintre respondenți consideră relațiile cu colegii ca fiind bune, 8 persoane - ca fiind excelente, foarte bune, și doar 2 persoane chestionate le determină ca modeste. Cam același este și aspectul referitor la atmosfera/ambianța de lucru și susținere din partea colegilor de serviciu. Relațiile cu superiorii, susținere din partea administrației bibliotecii a fost apreciată destul de înalt: 21 de chestionați au indicat o bună susținere și 16 – chiar excelentă (Diagrama 4).

Diagrama 4

Au urmat doi itemi, având drept scop evidențierea avantajelor și dezavantajelor locului de muncă. Printre punctele forte s-au menționat:

- Manifestare în activitate a memoriei bună, acurateței, responsabilității;
- Existența unui fond documentar bogat;
- Constituirea unei colecții electronice diverse (lucrările profesorilor, cărți scanate etc.);
- Prezența colecției bogate de materiale de referință (dicționare, enciclopedii, bibliografii, biobibliografii...);
- Întreținerea dialogului permanent cu beneficiarii bibliotecii;
- Asigurarea accesului la baze de date, locale, naționale și internaționale;
- Participarea activă, creativă și emoțională la evenimentele Facultăților, Catedrelor USARB;
- Popularizarea cărții și lecturii ca una din modalitățile de învățare și cunoaștere;
- Colaborare și realizare a parteneriatelor educaționale și de cercetare cu cele 4 facultăți, colegiu, liceu;
- Capacitatea de învățare, dezvoltare intelectuală;
- Însușirea tehnologiilor informaționale și comunicative, relația binefuncțională cu utilizatorii;
- Comunicarea cu generația tânără care stimulează la dezvoltarea personală;
- Multe cărți, informații, oameni inteligenți în preajmă.

Dezavantajele locului de muncă:

- Indiferența unor cadre didactice și studenți față de bibliotecă și informație;
- Participarea redusă a utilizatorilor la activitățile BŞ a USARB;
- Atenție modestă din partea Ministerului Culturii, Rectoratului;
- Insuficiența resurselor financiare disponibile pentru achiziție;
- Lipsa literaturii editate recent pentru unele domenii de activitate;
- Număr mic de exemplare ale documentelor solicitate (sunt numai în săli de lectură câte un exemplar, sau o ediție mai veche);
- Probleme cu furnizorii de documente, abonare la seriale, insuficiența finanțării, fapt ce limitează posibilitatea de a cumpăra resurse documentare pe diverse suporturi;
- Sunt de părerea că am rămas prea conservativi, e nevoie de mai multă deschidere și flexibilitate;
- Tehnică mai performantă, mobilă contemporană, salarii mici, frig și iluminare insuficientă

Următoarea întrebare a pus în discuție problema aprecierii activității bibliotecarilor. 16 dintre bibliotecarii intervievați au susținut că activitatea lor este apreciată relativ, nu la nivelul care ar dori, 21 bibliotecari sunt de părerea că activitatea este apreciată în totalitate (Diagrama 5).

Diagrama 5

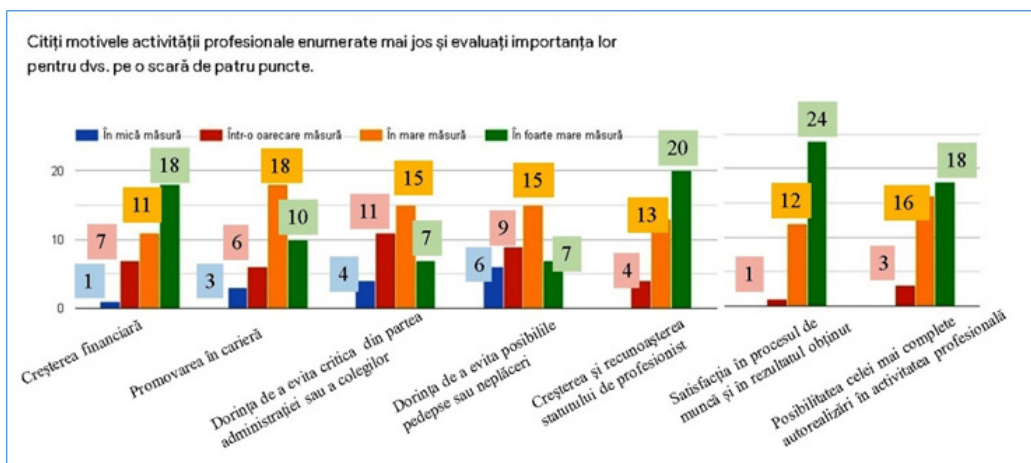

Următorul item a evaluat principalele motive ale activității profesionale a bibliotecarilor. Printre cele mai importante (mare și foarte mare măsură) au fost menționate:

- *Satisfacția în procesul de muncă* – 36 persoane;
- *Posibilitatea unei autorealizări complexe în activitatea profesională* – 34;
- *Creșterea și recunoașterea statutului de profesionist* – 33;
- *Promovarea în carieră* – 28 respondenți.

Au fost expuse, într-o măsură foarte mică, și alte motive: *Dorința de a evita posibilele pedepse sau neplăceri persistente în alte activități profesionale* (6 persoane), *Dorința de a evita critica din partea administrației sau a colegilor* - 4 persoane (Diagrama 6).

Diagrama 6

Din analiza răspunsurilor obținute putem constata, că majoritatea respondenților sunt motivați intrinsec. Acest tip de motivație provine din necesitățile

personale ale individului, fără presiune externă. Este de factură pozitivă, vine din interiorul persoanelor și prezintă un vector care dinamizează efortul pentru fiecare în atingerea scopului propus, manifestându-se prin: dorință (voință), implicare, perseverență, dezvoltare personală și performanță.

În consecință, putem afirma că în activitatea lor profesională bibliotecarii BȘ USARB se concentrează pe importanța socială și personală a profesiei de bibliotecar, pentru ei fiind importantă satisfacția profesională, oportunitatea de a comunica, precum și de a se autoperfecționa și autorealiza.

A urmat o întrebare, privind frecvența repartizării sarcinilor suplimentare bibliotecarilor din partea managerilor instituției. 13 din cei chestionați au afirmat că uneori mai des, uneori mai rar îndeplinesc sarcini suplimentare, 10 intervievați au susținut că foarte rar îndeplinesc misiuni suplimentare și numai o singură persoană nu este implicată în așa fel de realizări. (Diagrama 7).

Diagrama 7

Menționăm că, pentru lucru îndeplinit calitativ și eficient, administrația Bibliotecii Științifice USARB, cu susținerea conducerii Universității, oferă o gamă variată de factori motivaționali, care și determină o persoană să îndeplinească sarcini suplimentare. Aceștia ar putea fi: o creștere a salariului, acordarea unui salariu de merit pe o perioadă de câteva luni, acordarea premiilor, diplomelor, înaintarea la diferite concursuri, susținerea în procesul de atestare profesională, oferirea posibilităților de a-și perfecționa nivelul de cunoștințe în diferite domenii (cursurile de pedagogie inovativă, cursuri de studierea limbii engleze etc.), achitarea unor taxe de participare la cursurile de perfecționare etc.

În anul 2015, o echipă de bibliotecari din BȘ USARB s-au înscris la Programul de recalificare la Specialitatea – 344.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova, fiind

motivați și susținuți de către administrația bibliotecii și rectorat prin acordarea unui ajutor financiar, ceea ce, cu părere de rău, nu s-a mai repetat..

La întrebarea „Care sunt cele mai frecvente probleme pe care le întâmpinați în activitatea dvs. cotidiană”, majoritatea bibliotecarilor BȘ a USARB au menționat că nu se confruntă cu ele: *Nu întâmpin probleme serioase, care nu pot fi rezolvate; Nu avem probleme, pe care nule putem rezolva imediat; Un bibliotecar bun, profesionist, nu cred că ar trebui să întâmpine probleme; Probleme nu sunt, zilnic realizăm misiunea bibliotecii ca parteneri în educație și cercetare, tindem spre satisfacerea necesităților de informare.*

Întrebați dacă s-au gândit vreodată să-și schimbe locul de muncă, 26 dintre bibliotecarii intervievați au dorit schimbări, pe când 11 ar dori un nou loc de muncă (Diagrama 8).

Diagrama 8

Bibliotecarii care nu doresc să-și schimbe ocupația actuală au venit cu următoarele argumente: le place să lucreze cu utilizatorii, le place ceea ce fac și nu se văd făcând altceva, simt că profesia de bibliotecar îi reprezintă și le aduce satisfacții profesionale: *Îmi place ceea ce fac și obțin o mare satisfacție atunci când văd ochii mulțumiți ai utilizatorului, Am fost atașată totdeauna de carte și de lectură, Avantajele acestei profesii includ erudiția ridicată a personalului de bibliotecă și capacitatea acestora de a lucra cu o cantitate mare de informații etc.*

Bibliotecarii care s-au gândit să-și schimbe ocupația au adus drept argumente: salariul mic, care nu satisface necesitățile materiale, neaprecierea profesiei de bibliotecar, dorința de a lucra într-un alt domeniu sau de a experimenta ceva nou.

Considerăm că orice colectiv de bibliotecari profesioniști prin activitate eficientă și productivă trebuie să contribuie la ridicarea statutului social al bibliotecarului și bibliotecilor, să se automotiveze zi de zi..

Reeșind din analiza răspunsurilor la întrebările chestionarului, concluzionăm:

- Cercetarea realizată a demonstrat recunoașterea rolului bibliotecarului

în educație și învățământ, fapt care impune o apreciere la justa valoare a bibliotecilor ca instituție de informare;

- Rezultatele cercetării relevă faptul că majoritatea bibliotecarilor sunt satisfăcuți de activitatea lor profesională;
- Pentru lucru îndeplinit calitativ și eficient, administrația Bibliotecii Științifice USARB, cu susținerea conducerii Universității, oferă o gamă variată de factori motivaționali care determină o persoană să se perfecționeze și să se realizeze la cel mai înalt nivel în activitatea profesională;
- Relațiile interpersonale în colectiv sunt bune și chiar exelente, fiind înalt apreciată susținerea din partea colegilor, managerilor superiori și funcționali ai Bibliotecii Științifice USARB;
- Printre argumentele aduse în defavoarea locului de muncă a bibliotecarului se numără: salariile mici, unele condiții nefavorabile de muncă: frig, mobilă și tehnică învechită, iluminare insuficientă;
- Personalul BȘ USARB este motivat, în mare parte, de satisfacția muncii, de oportunitatea de a se dezvolta, perfecționa într-un mediu profesional pozitiv cu recunoaștere sinceră a realizărilor individuale și colective;
- Îmbucurător este faptul că majoritatea colaboratorilor Bibliotecii Științifice USARB sunt pasionați de carte și devotați profesiei de bibliotecar.

O bibliotecă performantă nu poate exista fără salariați profesioniști de cea mai înaltă calitate, care trebuie apreciați și motivați

Referințe bibliografice:

1. BÎRZ, Lucreția. *Motivarea personalului – o problemă esențială a unei biblioteci* [online] [cit 03.05.2022]. Disponibil: <https://hcccdi.wordpress.com/resurse/carti-publicate/motivarea-personalului-o-problema-esentiala-a-unei-biblioteci/>
2. BURSUC, Oleg. *Motivarea personalului – concept dinamic în managementul educațional*. In: *Didactica Pro...* 2011, nr. 5-6 (69-70), pp. 7-10.
3. CURTA, Olimpia. *Motivare și motivație în bibliotecile românești* [online] [cit 03.05.2022]. Disponibil: https://www.academia.edu/29171446/Motivare_si_motivatie_in_bibliotecile_romanesti
4. LEVINȚA-PERCIUN, Elena. *Motivarea personalului: provocări și soluții* : Ghid practic pentru manageri din serviciul public. Chișinău, 2012, 60 p. ISBN 978-9975-66-305-2.
5. PÂNIȘOARĂ, Georgeta, PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu. *Motivare eficientă* : Ghid practic. Iași: Polirom, 2005, pp. 155-200. ISBN 973-681-969-8.
6. *Sursele motivării* [online] [cit 03.15.2022]. Disponibil: <https://www.didactform.snsr.ro/campanie-online/sursele-motivarii>
7. *Профессиональная мотивация персонала ЯОУНБ имени Н. А. Некрасова: материалы исследования* [online]. Ярославль, 2013, 37 p. [cit 04.05.2022]. Disponibil: <http://www.rlib.yar.ru/media/promotiv.pdf>

Secțiunea: PATRIMONIUL DOCUMENTAR AL BIBLIOTECII ÎN ERA DIGITALĂ

*Section: THE DOCUMENTARY HERITAGE OF THE LIBRARY
IN THE DIGITAL ER*

CZU: 025.5

METODE INOVATIVE ÎN VALORIFICAREA COLECȚIILOR

INNOVATIVE METHODS IN VALUATION OF COLLECTIONS

Elena CRISTIAN¹, Svetlana CECAN²

Abstract: Studiul abordează aspecte și metode inovative utilizate în valorificarea colecțiilor Bibliotecii Științifice USARB, orientate spre satisfacerea totală a necesităților informaționale ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori. Autorii evidențiază din cele mai eficiente metode inovative, care au fost promovate consecvent în valorificarea colecțiilor Bibliotecii Științifice USARB. Sunt prezentate idei de evaluare a inovației, căutare de noi soluții inovative în valorificarea colecțiilor prin dezvoltare, organizare, acces, evaluare și vizibilitate.

Cuvinte cheie: metode inovative, valorificarea colecțiilor, vizibilitate, prezentare, promovare, dezvoltare, creativitate, activități culturale, expoziții.

Abstract: The study addresses innovative aspects and methods used in the valorization of the collections of the USARB Scientific Library, aimed at the total satisfaction of the informational needs of students, teachers, researchers and other categories of users. The authors highlight the most effective innovative methods, which have been consistently promoted in the valorization of the collections of the USARB Scientific Library. Ideas are presented for evaluating innovation, searching for new innovative solutions in the valorization of collections through development, organization, access, evaluation and visibility.

Keywords: innovative methods, valorization of collections, visibility, promotion, development, creativity, cultural activities, exhibitions

„Capacitatea de inovare ne hotărăște destinul”

Roman Herzog

În procesul de valorificare a colecțiilor, bibliotecarii utilizează un șir de metode inovative pentru a susține, sprijini și contribui la dezvoltarea învățământului universitar prin satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale utilizatorilor.

În biblioteconomie, activitatea inovațională presupune includerea în activitate a noi metode și forme privind atingerea obiectivelor care cuprind: creativitatea,

¹ Șefă secție, Biblioteca Științifică, USARB, elena.cristian12@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6365-7013>

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, svetlana.cecana@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8690-8172>

modernizarea, schimbarea, depistarea, selectarea, utilizarea tehnologiilor moderne de informare și comunicare a resurselor informaționale, evaluarea inovațiilor și adaptarea acestora la condițiile de muncă din bibliotecă.

Bibliotecarul modern trebuie să cunoască în profunzime specificul activității științifice în general și al cercetării biblioteconomice – în special. “Pe măsură ce sarcinile efectuate de un bibliotecar devin tot mai complexe, sunt implementate servicii și tehnologii inovatoare, în mod evident, se conturează o nouă funcție a specialistului în biblioteconomie și știința informării – cercetarea diverselor aspecte ale activității instituției infodocumentare” evidențiază, Nelly Țurcan, în lucrarea: *Explorarea metodelor de cercetare în Biblioteconomie și Știința Informării* (2021).

Ca parteneri în educație și cercetare, în procesul de valorificare a colecțiilor, resurselor informaționale, bibliotecarii Bibliotecii Științifice USARB aplică tehnologii și servicii inovative în asigurarea condițiilor necesare pentru generarea cunoștințelor și ideilor noi.

Metodele inovative de valorificare a colecțiilor sunt definite ca acțiuni, modalități care permit satisfacerea necesităților de studii, de cercetare ale utilizatorilor. Metodele inovative în valorificarea colecțiilor presupun: planificare, creativitate, comunicare, calitate și relevanță, parteneriate, colaborare, politici, noi idei, opinii, argumente, implicarea directă și activă a utilizatorilor. Bibliotecarul asigură furnizarea de resurse, servicii, elaborează direcții de activitate relevante pentru dezvoltarea bibliotecii, promovează diversitatea și valoarea.

Metodele inovative, care au fost promovate consecvent în valorificarea colecțiilor Bibliotecii Științifice USARB

Dezvoltarea colecțiilor – analiza anuală a ofertei de carte de la cele mai mari edituri din țară, România, *edituri* cu prestigiu internațional din *străinătate* (Știința, Epigraf, Polirom, Cartier, ARC, Cartier istoric, Carddidact, Litera, Niculescu, Universul Juridic, Univers Educațional, Univers Enciclopedic, Pro Universitaria, Humanitas, Oxford University Press, Oxford University, University of Ottawa Press, Dorling Kindersley Ltd) se efectuează în conformitate cu programul de studii și cercetare, pentru susținerea procesului de învățământ și asigurarea condițiilor de informare, documentare ale utilizatorilor. Nu mai puțin importantă în dezvoltarea colecțiilor este consultarea și sintetizarea informațiilor din Formularul on-line *Propuneri pentru achiziții* http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_rsform&view=rsform&formId=6&Itemid=192&lang=ro fișierul *Cerințe Neonorate*, planurile de studii <https://usarb.md/studii/>.

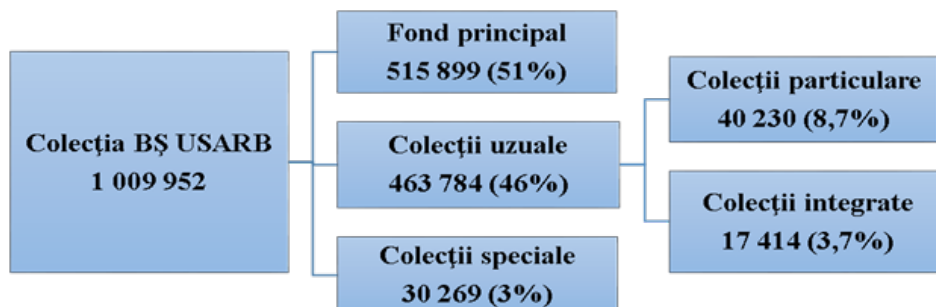
- **Identitatea ((Imaginea)** – dezvoltarea și utilizarea unor semne, simboluri, caracteristici distinctive care reprezintă biblioteca se axează pe stilul individual (de firmă) al bibliotecii, și contribuie la consolidarea poziției favorabile a bibliotecii, (logo, logotip, e-mail, pagina WEB a

bibliotecii, anunțuri, materiale promoționale, Repozitoriu instituțional, rețele sociale, Biblioteca Digitală, serviciile și produsele oferite etc.). Caracteristicile distinctive ale bibliotecii influențează recunoașterea rapidă a documentelor din colecțiile bibliotecii.

- **Informarea** – formă de prezentare a resurselor informaționale cu impact și acțiuni pe termen lung, privind accesarea resurselor informaționale expuse pe site-ul Bibliotecii:
 - Catalog electronic <http://primo.libuniv.md/>
 - ORA USARB <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>
 - Biblioteca Digitală <http://tinread.usarb.md:8888/jspui/>
 - Baze de date http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_
 - Reviste USARB http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_
 - e-Resurse http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_
 - Ghiduri/Tutoriale http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_
 - Colecții și Donatori http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_

- **Analiza structurii organizatorice a colecțiilor** – pune în valoare colecțiile bibliotecii, facilitând, implicit, aspecte legate de comunicarea eficientă a documentelor. În colecțiile uzuale sunt repartizate 72,1 % din totalul achizițiilor anuale (cumpărare sau donații), fiind un beneficiu pentru utilizatori, aceștia având acces la majoritatea achizițiilor intrate în bibliotecă.

- **Comunicarea documentelor** – asigurarea accesului liber la raft - 18,9%, acces indirect la raft – 81,1%, acces la distanță cu documente electronice, baze de date proprii și baze de date on-line (naționale/internaționale) la care biblioteca are acces gratuit sau abonament(104 baze de date cu acces la 183 548 e-reviste și 1 385 541 e-cărți.

- **Elaborarea lucrărilor bibliografice** – valorificarea resurselor informaționale prin [elaborarea unor lucrări speciale \(monografii, bibliografii, cataloage, dicționare\)](#). Pentru aceste lucrări au fost inițiate colecții unice: Bibliographia Universitas, Facultas Biography – USARB, Vestigia Semper Adora, Cultura informației, Doctor Honoris Causa, IN HONOREM, Personalități universitare bălțene, Universitari bălțeni, Scriitori universitari bălțeni, Promotori ai culturii, Profesionalizare, Biblioteca - 65, ABRM - 20 de ani, Resurse electronice. http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=338&lang=ro
- **Prezentarea** – valorificarea colecției prin prezentări verbale la diverse activități cu scop educativ și culturali, plasarea pe blogul BȘ USARB „Biblioteca Științifică în dialog cu cititorii” <https://bs-usarb.blogspot.com/> a informațiilor despre resursele informaționale expuse la expozițiile online tematice și informative
- **Prezentări ale noilor achiziții în grup** - Este vorba de grupul „Promotorii resurselor info-documentare”, care prin tehnici și forme interpersonale prezintă noile achiziții (selectiv) în cadrul Zilelor de Informare: - pentru profesori și studenți; în cadrul Zilelor catedrelor (la solicitare) - pentru profesori, licențiați, masteranzi, participanți la cursurile de recalificare profesională; pentru bibliotecari – la ore speciale de informare.
- **Relații cu facultățile sunt efectuate de un grup special “Grupul Bibliotecarilor responsabili de relațiile cu Facultatea**, care realizează o activitate dublă: menținerea în permanență a legăturii cu utilizatorii de la o facultate sau alta, deci cu mediul universitar, efectuarea anuală a Programului *Noul Utilizator*, prin organizarea acțiunilor de integrare a studenților în comunitatea utilizatorilor și promovarea imaginii Bibliotecii prin serviciile și colecțiile oferite, elaborarea, editarea și distribuirea pentru utilizatori a materialelor promoționale: buclete, ghiduri, pliante), Foi de lucru / Ghidului Utilizatorului Bibliotecii / Ghidului punctelor de deservire.
- **Promovarea, valorificarea** colecțiilor prin comunicate de presă, interviuri la TV Ora Bălțiului, TVR Moldova, www.stiripozitive.eu, canalul YouTube, TV Nord, Actualități TV, Telecompania BTV, Bălți. Urmează mai jos o listă a cărților prezentate la emisiuni televizate:
 - **COLECȚIE DE CĂRȚI RELIGIOASE VECHI LA USARB** <https://www.youtube.com/watch?v=N-TvBE1uFnU>
 - **Istoria și viața orașului Bălți** https://a-tv.md/istoria-si-viata-orasului-balti/?fbclid=IwAR3_1PyWVD00m4gs9se-otGFzFSLiqPMBXkVStnkQYQC0bmC6D14LUBxM4
 - **Împărăția cărților vechi de la Bălți** <http://m.tvrmoldova.md/cultura/imparatia-cartilor-vechi-de-la-balti/>
 - **Biblioteca Științifică USARB. O carte de vizită** <https://www.youtube.com/watch?v=5iHacn8xWbk>

- Vocea utilizatorului Bibliotecii universitare din Bălți <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/4451>
- În vizită la Biblioteca Științifică USARB <https://www.youtube.com/watch?v=yvr0axoaZO4>
- Patronul spiritual al universității omagiat la Bălți <https://www.facebook.com/btmoldova/videos/patronul-spiritual-al-universit%C4%83%C8%9Bii-omagiat-la-b%C4%83l%C8%9Bi/871885269810527/>
- Biblioteca virtuală i-a amploare la Bălți <https://hi-in.facebook.com/btmoldova/videos/biblioteca-virtual%C4%83-i-a-amploare-la-b%C4%83l%C8%9Bi/561547711026432/>
- MILIARDELE DE LA BĂLȚI – de cuvinte din Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” <https://www.youtube.com/watch?v=geLD4x-p-8Q>
- Сокровища Научной Библиотеки БГУ <https://ru-ru.facebook.com/tvmoldova/videos/259122274795618/>
- Biblioteca Științifică a USABR <https://www.youtube.com/watch?v=GMfqqWQP-g0>
- Cunoaște Biblioteca Ta <https://www.youtube.com/watch?v=wTGpPRuO9gs>
- **Expoziții** - utilizarea unei game largi de tehnici promoționale de tip expozițional care au drept scop prezentarea unei game variate de resurse informaționale, familiarizând utilizatorii cu patrimoniul bibliotecii. Acestea sunt documente destinate procesului de instruire, cercetării științifice, dezvoltării generale a personalității. În fiecare an în Bibliotecă se organizează în jur de 450 expoziții tradiționale, 16 expoziții informative (Achiziții recente), 7 expoziții cu genericul *Invitații la lectură, peste 180 expoziții tematice online expuse* pe site-ul Bibliotecii http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=327&Itemid=231&lang=ro
- Se bucură de succes mini-expozițiile mobile pe anumite domenii, verificate în sălile de lectură și sălile de împrumut: *Cărțile Săptămânii, Colecția Nobel, Surpriza Primăverii, Cărți de dragoste din toate timpurile, Invitații la lectură, Lecturăm împreună, Cărți ecranizate în filme și seriale celebre, Lectura de weekend, Lecturile vacanței.etc.*
- **Activități infoculturale** sporesc posibilitățile Bibliotecii în valorificarea colecțiilor, creșterii interesului pentru lectură a comunității, prin selectarea, prezentarea și comunicarea celor mai valoroase documente. Acestea sunt: diverse evenimente, campanii, programe infodocumentare, flashmob-uri: Zilele Informării, Zilele Catedrelor, Lunarul studenților la studiile de Licență/Master/Doctorat, Salonul editorial Universitaria - Contribuții științifico-didactice ale universitarilor bălțeni, Noul Utilizator, Săptămâna Open Access, Săptămâna Educației Deschise, Ziua Științei, Zilele Universității, Zilele Bibliotecii și Facultății, Ziua Națională de Sensibilizare privind Bibliotecile, audiții muzicale, reviste bibliografice, lansări de carte, realizate în cadrul Clubului Cărții, Clubului ONU Nord, Salonului Muzical, Clubul BiblioSpiritus, Punctului de Informare

NATO, Centrului de Informare a Uniunii Europene, Centrului Educație Civică Europeană, Centrului de Informare a României. Toate acestea activități au sporit integrarea Bibliotecii în viața cultural-științifică a Universității, facultăților, la care au contribuit și mesajele cu caracter educațional, științific și cultural. http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=324&lang=ro;
http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=20:carti&catid=23&Itemid=238&lang=ro

- **Marketingul inovațional** - permite bibliotecii să-și extindă domeniile de activitate, să crească și să dezvolte biblioteca, să pună în valoare colecțiile și oportunitățile bibliotecii, generând noi parteneriate cu instituții publice sau private. **Marketingul** este o tehnică de promovare prin care biblioteca se adresează unui număr mare de utilizatori în scopul de a-i determina să acceseze, să se informeze cu privire la activitățile bibliotecii, prin intermediul site-ului web, bloguri.
- **Biblioteca Științifică USARB** gestionează 3 bloguri:
 - *Biblioteca în dialog cu cititorii* <https://bs-usarb.blogspot.com/>
 - *Profesional* <https://bsusarbprofesional.blogspot.com/>
 - *Centrul de Informare al României* <https://www.facebook.com/BaltiCIR/>

Rețele sociale (Facebook, Flickr, Pinterest, Twitter, Instagram, LinkedIn, Ok, Google+). În cadrul studiului, au fost prezentate doar cele mai principale metode inovative care coexistă cu cele tradiționale în valorificarea colecțiilor cu scopul eficientizării procesului de studii și cercetare. Metodele inovative mai presupun și o colaborare cu cadrele didactice, unde se produce o confruntare de idei, opinii și argumente, se creează situații de cercetare și comunicare privind dezvoltarea, promovarea, valorificarea colecțiilor.

Inovațiile se realizează prin **Asistența metodologică**, coordonată de către managerii de bibliotecă, care asigură identificarea ideilor și metodelor inovative, prin studierea experiențelor și practicilor avansate, adaptarea metodelor existente și elaborarea noilor metodologii de implementare a ideilor inovative, coordonarea și gestionarea proceselor inovative.

Evaluarea inovației se face prin studiere și diseminare pentru a determina îndeplinirea obiectivelor, eficiența, eficacitatea, impactul și durabilitatea. În baza evaluării se decide oportunitatea implementării inovației în bibliotecă. Evaluarea și monitorizarea inovațiilor în BȘ USARB, se face în baza Raportului de activitate și a altor documente, analizei și sintetizării succeselor și bunelor practici ale bibliotecarilor în implementarea noilor tehnologii informaționale.

Metodele inovative vizează și creșterea **Vizibilității**, produsului științific al USARB care a fost indexat de bibliotecari în 7 baze de date internaționale, repozitorii, biblioteci deschise, cataloage și platforme informaționale: Zenodo <https://zenodo.org/>, CEEOL, Web of Science, Scopus, Publish or Perish, IBN, eLibrary.ru., OpenLibrary <https://openlibrary.org/people/librunivusb>, Issuu, Calameo, Scribd, Slideshare. BASE, Repozitoriul ORA USARB. <http://libruniv.usarb.md/> Aceste

baze, de rând cu creșterea vizibilității lucrărilor profesorilor, sporeșc rating-ul Universității în clasamentul celor mai bune instituții de învățământ superior din lume.

Există și tendințe noi în valorificarea inovativă a colecțiilor de bibliotecă prin digitizarea documentelor: livrarea electronică de documente, mesaje, e-mail, SMS, Messenger, telefon, analiza dezvoltării bibliotecii inovatoare.

Succesul Bibliotecii se bazează pe trei factori: inovația, adaptarea și creativitatea.

Referințe bibliografice:

1. *Asigurarea metodologică a inovațiilor în biblioteca universitară* [online] [cit 20.03.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/99770
2. BS USARB. *Strategia de dezvoltare 2017-2022* [online] [cit 20.02.2021]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/strategii_politici/strategie_2017-2022.pdf
3. DMITRIC, Ecaterina. *Secția „Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării” și provocările globalizării și tehnologizării* [online] [cit 20.02.2021]. Disponibil: http://moldis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1120/Dmidtric_Sec%C8%9Bia_Dezvoltare.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. ȚURCAN, Nelly. *Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării* [online]. Ch.: Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021. 586 p.: fig., tab. ISBN 978-9975-3505-4-9. [cit 20.02.2021]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/xmlui/handle/123456789/333>

COLECȚIA „CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”
O BIOGRAFIE A EPOCII INTERBELICE

THE „USEFUL KNOWLEDGE” COLLECTION,
A BIOGRAPHY OF THE INTERWAR PERIOD

Anna NAGHERNEAC¹

Abstract: *Articolul scoate în prim plan colecția de carte rară a BȘ USARB „Cunoștințe folositoare”, editată în perioada interbelică de cea mai prestigioasă și mai veche editură din România - Cartea Românească. Sunt trecute în revistă câteva momente din biografia colecției: istoricul, structura, precum și varietatea cuprinsului. Valoarea colecției consta în familiarizarea cititorului cu informații din diverse domenii ale cunoașterii umane, editorii fiind ferm convinși că instruirea sănătoasă a tineretului va contribui la propășirea țării și a neamului.*

Cuvinte cheie: *colecție de carte rară, cunoștințe folositoare, literatura română, perioada interbelică, editura Cartea Românească*

Abstract: *The article highlights the rare book collection of SL USARB „Useful Knowledge”, published in the interwar period by the most prestigious and oldest publishing house in Romania - Cartea Românească. Some moments from the biography of the collection are reviewed: the history, the structure, as well as the variety of the contents. The value of the collection consists in familiarizing the reader with information from various fields of human knowledge, the editors being firmly convinced that the healthy training of the youth will contribute to the progress of the country and the nation.*

Keywords: *rare book collection, useful knowledge, Romanian literature, interwar period, Cartea Românească publishing house*

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți și-a format colecțiile, fiind influențată de mai mulți factori (sociali, culturali, istorici...) și de tendința managerilor bibliotecii de a-și îmbogăți colecțiile cu valori științifice și culturale de unicat, ce constituie onoarea și mândria instituției, precum și a bibliotecarilor antrenați în gestionarea lor.

Colecția de Carte Rară a BȘ USARB cuprinde adevărate valori naționale, spirite elevate ale epocii, care surprind și astăzi prin conținut, grafică, coperti excepționale. Cu preponderență acestea sunt donații ale adevăraților iubitori de carte: domnul inginer Radu Moțoc, secretarul Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Costache Negri, Galați (România); regretatul Ioan Vasile Nicorici; Teo-Teodor Marșalcovschi, dr. conferențiar universitar; Iulius Popa, publicist, corespondent la săptămânalul *Literatura și Arta*; Ion Manoli, dr. habilitat, profesor universitar; Preot, Vasile Secieru, fost colaborator al Bibliotecii Științifice...

Literatura română din perioada interbelică a cunoscut o ascensiune fructuoasă în majoritatea genurilor literare: liric, epic, dramatic, publicistic: noi poeți, noi prozatori, noi publicații periodice, noi colecții literare, noi evenimente cul-

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică USARB, ana.nagherneac@gmail.com

tural-literare de mare amploare. Presa românească a cunoscut și ea o extensie impresionantă, devenind o forță și un factor important în dezvoltarea economică și socială a țării.

În comunicarea prezentă scoatem în prim plan colecțiile de carte, care au văzut zilei în acea perioadă cu semnificație și destinație națională: *Biblioteca pentru toți*, *Biblioteca Universală*, *Scriitori români contemporani*, *Clasicii români*, *Clasicii români comentați*, *Cunoștințe folositoare...* [5, p. 19].

Colecția „Cunoștințe folositoare” s-a remarcat prin conținut variat și accesibil tuturor.

A fost publicată la cea mai prestigioasă și mai veche editură din România – „Cartea Românească”, înființată la 30 iulie 1919, la inițiativa rectorului Universității din București Ion Athanasiu (*apărător hotărât și tenace al înființării unui institut de editură*) și a profesorului universitar Ion Th. Simionescu, fost rector al Universității din Iași.

Editura „Cartea Românească” a fost creată din asocierea a trei instituții editoriale: Ion Ștefan Rasidescu sub conducerea dlui Carol Rasidescu (*cunoscător adânc al meseriei, începută ca ucenic în atelierele tatălui său*), „Theodosiu Ionnițiu & fiii” sub conducerea dlui Niculae Ionnițiu, (*urmaș al unui neam vechi de negustori români în ramura librăriei*) și editura „Sfetea” sub conducerea lui Constantin Sfetea [3, p. 477].

Inițiatorii editurii și-au propus „crearea unui institut de editură cu scopul tipăririi unei biblioteci ieftine cu conținut literar de calitate, dar mai ales științific pentru răspândirea culturii. „Propășirea, vădită din an în an, a unei asemenea instituții de cultură nu poate să fie decât de un real folos pentru înaintarea sufletească a neamului întreg” susținea Ion Simionescu [3, p. 485]. *Cartea Românească* a fost singura instituție editorială, care a stabilit premii literare și științifice, pentru lucrări inedite, obținând astfel un succes moral de mare importanță.

Catalogul ei general cuprindea capitole din cele mai variate, de la poezii la opere științifice, de la cărți cu preț redus la adevărate lucrări de artă pentru bibliofili.

În cele ce urmează vom încerca să trecem în revistă câteva momente din biografia colecției „Cunoștințe folositoare”, unică atât prin varietatea cuprinsului cât și prin prețul accesibil tuturor doritorilor dornici de lectură.

Este structurată în 4 serii, fiecare serie fiind marcată cu primele litere ale alfabetului latin (A, B, C, D). **Seria A „Știința pentru Toți”** cuprinde informații din mai multe domenii

de cunoaștere: Astronomie, *Energii străine*, Fizico-chimie, Științele naturale: a) Zoologie, b) Botanică, c) Geologia-paleontologia, d) Anatomie -Fiziologie, e) Biologie, Economie-sociologie;

Seria B „Sfaturi pentru gospodari”: (Agricultură, Gospodărie, Îndemnuri practice).

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI”.	
Nr.	Nr.
1. Ingrășirea păsărilor de PROF. C. MOTAȘ.	7. Morcovul și alte legume de P. ROZIADÉ.
2. Despre tovrășii de PROF. C. DROM.	8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
3. Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.	10. Votul obștesc de A. GOROVIL.
4. Livada din sămburi de O. GHEORGHIU.	11. Creșterea porcilor de C. ORESCU.
	14. Pelagra de PROF. V. BABEȘ.
	15. Alegerea semințelor de C. LAURICIANU.

Seria C „Din lumea largă”: (Cunoașterea țării, *Energii românești*, Țări străine, Istorie);

Seria C. „DIN LUMEA LARGĂ”.	
Nr.	Nr.
3. Munții Apuseni de M. DAVID.	17. Valea Jiului din Ardeal de P. HOȘU-LOGHIC.
5. Bucovina de I. SIMIONESCU.*	28. Țara Bârsei de N. OROHIDAN.
6. Basarabia de G. NĂSTASE.	29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
7. Dobrogea de G. NĂSTASE.	30. Macedo-Românii de TACHE PAPA-NAGI.
10. Viața în adâncul mărilor de C. MOTAȘ.	31. Românii din Banatul Jugoslav de PR. BIZIERA.
11.—12. A. Șaguna de I. LUPAȘ.	32. Coasta de Azur de I. SIMIONESCU.
13. Către Everest de PROF. I. SIMIONESCU.	33. Elveția de TRAIAN G. ZAHARIA.
14. Români de peste Nistru de V. HANEA.*	34. Maramureșul de GH. VORNICU.
15. Lituania de G. NĂSTASE.	35. Austria de I. SIMIONESCU.
17. Câmpia Transilvaniei de I. POPU-CĂMPEANU.	36. Belgia de TRAIAN G. ZAHARIA.
18. Moldova de I. SIMIONESCU.	37. Afganistanul de I. SIMIONESCU.
19. Românii din Ungaria de I. GHEORGHIU.	38. Anastasia Șaguna de DR. I. LUPAȘ.
	39. Blajul de ALEX. LUPEANU-MELIN.

Seria D „Știința aplicată” (Diverse...).

Seria D. „ȘTIINȚĂ APLICATĂ”.	
Nr.	Nr.
1. Fabricarea săpunului de A. SCHORR.	21. Șase montaje de radio de CĂP. DR. M. ZAPAR.
2. Motorul Diesel de ING. CASSETTI.*	22. Cinematografia de CĂP. M. ZAPAR.
3. Industria Parfumului de E. SEVERIN.	23. Automobilul de CĂP. DE AVIAȚIE M. PANTAIL.
4—5. Aerul lichid de IULIE MATEI.	24. Fabricarea sticlei de G. A. FLOREA.
6. Industria Aerului de L. CATOR.	25. Gazele otrăvitoare de CĂP. DR. M. ZAPAR.*
7—8. Locomotiva de ING. CASSETTI.	26. Împănarea păsărilor de N. C. PĂNESCU.*
10. Aeroplanul de DR. V. ANASTASIU.	27. Legatul cârpiilor de I. CARAMALĂU.*
11. Baloane și dirijabile de C. MIHĂILESCU.	28. Înnetul de P. EPUȘANU.*
12. Betonul Armat de ING. N. BANCEA.	29. Scoaterea petelor de VICTORIA A. VELCOLESCU.*
13. Gări și trenuri de G. ȘADREȘ.	30. Cum navigă corăbiiile de SPAN-DECK.*
16. Tiparul de VARIE ROMĂNESCU.	31. Pionierul de ING. G. LUPOVAN.*
17. Ce se scoate din cărbuni de C. V. GHEORGHIU.	32. „Cartea Românească” de I. SIMIONESCU.*
18. Industria materialelor colorante de G. A. FLOREA.	
19. Fotografia de CĂP. DR. M. ZAPAR.	
20. Industria zahărului de G. I. BĂDOIANU.	

Coperta cărții, precum și versoul ei conțin informații despre lucrările care au fost editate în cadrul fiecărei serii tematice numerotate în ordine crescătoare. Remarcăm că fiecare serie tematică este numerotată cu cifre arabe.

În scopul popularizării colecției, fiecare număr este însoțit de o informație suplimentară care indică seriile marcate prin literele atribuite, numerele și titlurile cărților disponibile în stoc, contabilizând la data publicării numărul total de exemplare editate.

Prin varietatea conținutului și numărul mare de scrieri tipărite, colecția „Cunoștințe folositoare” s-a impus în acele timpuri ca o colecție de cultură generală, devenind pentru mulți o *adevărată enciclopedie științifică și geografică*, o colecție de carte educativă remarcabilă și prin reputația autorilor [1, p. 481].

Cititorii dornici de cunoștințe aveau posibilitate să acumuleze informații folositoare din mai multe domenii ale cunoașterii umane, nelimitându-se numai la manualele școlare. Datorită acestei colecții, cititorul român a cunoscut mai multe scrieri ale literaturii române.

Vom menționa faptul că primele două broșuri ale colecției din Seria A „Știința pentru Toți” – *Cum era omul primitiv* (nr. 1) și *Viața omului primitiv* (nr. 2) au fost semnate de Ion Simionescu (om de știință erudit, profesor la universitățile din Iași și București, președintele Societății Geologie, Societății Române de Științe și al Academiei Române) [2]. El era pătruns de convingerea că „progresul unui popor, în toate domeniile, stă în nivelul înalt de cultură și muncă”, iar instruirea sănătoasă a tineretului este „veriga de bază a asigurării progresului și ridicării în viitor a țării”. În acest sens o importantă contribuție a avut-o colecția „Cunoștințe folositoare” (diriguită de dumnealui la editura *Cartea Românească*) în cadrul căreia a publicat un număr impresionant de lucrări, printre care menționăm: *Omul de la Cucuteni*, *Animale de demult*, *Lămurirea potopului*, *Soarele și luna*, *Scrisori cerești* (Meteorite), *Gazurile naturale*, *Petrolul*, *Cărbunele de Pământ*, *Viața plantelor*, *Casa*. Multe din observațiile și concluziile marelui savant, paleontolog de elită sunt valabile și astăzi, prezentând un interes aparte.

În cele ce urmează trecem în revistă câteva din cărțile prezente în colecția bibliotecii noastre în care atestăm doar lucrările Seriei C „Din lumea largă”, (numerele: 53, 64, 68, 72, 74, 76, 77, 79, 80, 89, 91, 95, 98, 99, 113...) celelalte Serii A, B, D, cu regret, nu se regăsesc în colecția BȘ USARB.

Colecția „Cunoștințe folositoare” a fost apreciată de mai mulți erudiți ai timpului. Același Ion Simionescu spunea despre menirea unei cărți următoarele: „Cartea are un farmec; te ia de unde ești și te duce unde vrea ea; încet, încet te fură ...; pe neașteptate trăiești într-o altă lume. Când ușa scârțâie și te întrerupe din cetit, te trezești dintr-un vis frumos” [1, p. 95].

În Seria C „Din lumea largă” mai regăsim și alte studii ce prezintă un deosebit interes: *Moldova* de I. Simionescu; *Basarabia* de G. Năstase; *Cetățile moldovenești de pe Nistru* de Apostol D. Culea; *Bucovina* de I. Simionescu; *Dobrogea* de C. Brătescu; *Românii din Bulgaria* de Em Bucuța; *Vechiul ținut al Sucevei* de V. Ciurea; *Din vremea lui Ștefan cel Mare* de R. Rosetti; *Într-o mănăstire din Himalaya* de

Mircea Eliade etc.

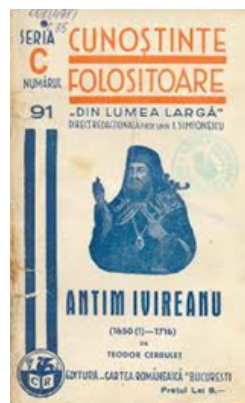
O lucrare demnă de atenție este semnată de **Cerbuleț, Teodor**. *Antim Ivireanu* (1650(?) - 1716). București: Ed. Cartea românească, [1939?]. 32 p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; nr. 91).

Lucrarea pune la dispoziția cititorului informații despre Sfântul Ierarh Antim Ivireanu, personalitate remarcabilă a culturii poporului român de la sfârșitul sec. XVII, începutul sec. XVIII. Autorul încearcă să contureze personalitatea Sfântului Ierarh în mai multe ipostaze: meșter tipograf, editor, caligraf, egumen, episcop, mitropolit, (păstor de suflete, ctitor de biserici, apărător al ortodoxiei). Antim Ivireanu a activat în perioada când în Țara Românească strălucea cultura și arta rafinată a epocii domnitorului Constantin Brâncoveanu, om foarte bogat, cu suflet mare, care, prin puterea banilor, reușea să adune în jurul său oameni talentați, susținându-i și acordându-le tot sprijinul său întru ridicarea morală și spirituală a poporului român. Printre acești oameni talentați a fost și Antim Ivireanu, rămânând alături de Diaconul Coresi, cel mai mare tipograf al culturii din perioada respectivă. Opera sa literară a fost tipărită parțial în timpul vieții. În scrierile sale cărturarul a conturat atmosfera vremii în care a trăit, observând și condamnând neajunsurile. Ca Mitropolit (luptător pentru triumful deplin al limbii române în Biserică, educator al clerului, gospodar al bunurilor Mitropoliei, ctitor, patriot și om politic) a înzestrat cultura românească cu cele mai înalte expresii ale cuvântului rostit, compunând nemuritoarele sale „Didanii”, operă care îl situează printre cei mai mari oratori bisericești ai tuturor timpurilor. Prin discursurile lui îndrăznețe, dar pline de suflu moral, pentru societatea și timpul lui, prin strălucirea pe care a știut să o dea epocii. Antim Ivireanu rămâne una din figurile cele mai luminoase din trecutul Țării noastre și a Bisericii Românești.

Un alt exemplar din colecția dată este semnată de **Sassu, Vasile M.** *Vasile Alecsandri: Literatul și omul politic*. București: Ed. Cartea românească, [1939?]. 32p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; 89).

O carte care ne aduce în prim plan viața, activitatea politică și cea literară a bardului de la Mircești. „Acest Rege al poeziei” a imprimat un nou ritm de activitate vremii sale, fiind mereu în căutarea unei respirații creatoare despre care Titu Maiorescu spunea: „În Alecsandri vibrează toată inima, toată mișcarea compatrioților săi, câtă s-a putut întrupa într-o formă poetică în starea relativă a poporului nostru de astăzi. Farmecul limbii române în poezia populară, el le-a descris; iubirea omenească și dorul patriei în limitele celor mai mulți dintre noi – el le-a întrupat; frumusețea proprie a pământului nostru natal și a cerului nostru”.

În colecția dată se integrează cu succes și cartea cunoscutului lingvist și

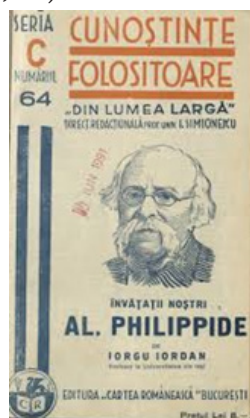
filolog român (membru titular și vicepreședinte al Academiei Române, fondator și primul director al Institutului de lingvistică al Academiei Române instituit care azi îi poartă numele) **Iordan, Iorgu**. *Învățații noștri: Al. Philippide*. București: Cartea Românească. 32 p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; 64).

Autorul (profesor la Universitatea din Iași) descrie cu multă măiestrie momente importante din viața și activitatea savantului filolog Alexandru Philippide (membru titular al Academiei Române, profesor universitar, considerat întemeietorul școlii lingvistice ieșene). Cei ce vor deschide și lectura lucrarea dată se vor informa și despre valoarea operei savantului, natura contradictorie a personalității sale, activitatea didactică și științifică de o valoare incontestabilă: *un model de seriozitate înțelegătoare și de conștiinciozitate dusă până la sacrificiu*, cu o nestăvilită dragoste pentru adevăr.

Prezintă interes și lucrarea lui **Tzigara-Samurcaș, Al. A. Odobescu**. București: Ed. Cartea românească, 1935. 32p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; 53). Autorul creionează personalitatea armonioasă a lui Alexandru Odobescu – scriitor, istoric al artei românești, unul din întemeietorii arheologiei în România, (profesor de arheologie la Universitatea din București) format la școala clasicismului francez și la cea a antichității. A fost înzestrat cu o cultură temeinică și variată, cu simț critic și dezvoltat, poseda o limbă elevată. Este autorul unui tratat de istorie a arheologiei (*Istoria arheologiei*, publicat în 1877) și a unei monografii dedicate tezaurului de la Pietroasa (*Le Tresor de Petrossa. Etude sur l'orfèvrerie antique*, publicată în 1889.) scrisă în limba franceză. Operele lui bogate și atrăgătoare prin conținut, rămân a fi *modele clasice în privința formei*, care prezintă interes și în timpurile noastre.

O lucrare care prezintă un interes deosebit este și cea semnată de **Papadopol, Paul I. Gheorghe Lazar și opera sa**. București: Ed. Cartea românească, [1937 ?]. 32 p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; nr. 68).

Lucrarea scoate în evidență viața și opera unuia dintre cei mai prestigioși îndrumători ai culturii române – Gheorghe Lazăr, ilustru pedagog, fondatorul primei școli cu predare în limba română în București de la începutul sec. XX. Numele lui Gheorghe Lazăr reprezintă, pentru sufletul românesc, o răspântie, iar pentru cultura românească, o piatră de temelie. A tradus și a scris cărți în limba română, spărgând astfel beznă în care se confruntă marea majoritate a românilor. A răspândit cu multă ardoare cunoștințe într-o epocă în care aceasta era considerată un avantaj doar al păturilor înstărite. Este descris cu lux de amănunte procesul de instruire de la Școala Sf. Sava,

fondată de marele cărturar, unde studiau reprezentanții tuturor claselor sociale, îndrumați cu dragoste să pătrundă în tainele științelor matematice, filozofice în limba lor maternă. Contribuțiile marelui înaintaș au marcat, prin fapte demne de urmat, activitatea multor pedagogi care au participat ulterior la prosperarea școlii românești din perioada interbelică.

Un volum insolit este cel semnat de **Papadopol, Paul**
I. Un începător de nădejde: Anton Pann. București: Ed. Cartea românească, [1941?]. 28 p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; nr. 113).

Autorul propune un studiu despre viața și creația literară a lui Anton Pann, supranumit de Mihai Eminescu *finul Pepelei, cel isteț ca un proverb*, este fiul Tomaidei și al lui Pantoleon Petrov, un căldărar din Sliven, (Bulgaria), care, prin prescurtarea și românizarea numelui de familie va fi numit Anton Pann. Original în tot ce a dat lumii, inedit prin felul exprimării (povestitor neîntrecut, opera presărată cu expresii colorate, formulări succulente, nonșalanță dezarmantă) rămâne una din figurile strălucite ale literaturii românești umoristice și, fiindcă a trăit în timpuri atât de nesigure pentru poezie (poezia urma să cunoască înflorire în secolele următoare), el poate fi considerat, pe drept cuvânt, un *începător de nădejde al poeziei românești didactico-poporane*.

Următoarea lucrare este semnată de **Dinca, Gheorghe**.
Episcopul Melchisedec (1823-1892): Viața și faptele. București: Ed. Cartea Românească, 1939. 32 p. Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; 79).

Autorul tinde să dea circulației largi interesante informații despre viața și activitatea Episcopului Melchisedec (născut Mihail Ștefănescu), un redutabil teolog și istoric, bun organizator și gospodăru, cărturar de seamă, un adevărat patriot care a luptat pentru unirea Principatelor, deputat în Divanul ad-hoc(1857).

Dumnealui a sprijinit reformele lui Al. I. Cuza și Războiul de Independență, a fost ministru al Cultelor (1860), precursor al ecumenismului. A iubit cartea, tot ea i-a fost cea care i-a calăuzit gândurile și acțiunile întreaga sa viață. A conștientizat faptul că un popor nu poate să supraviețuiască și să trăiască în lumină fără a pune accent pe educație și cultură. A încurajat și a trimis tineri la studii în Rusia (Gavriil Musicescu, Silvestru Bălănești, Constantin Nazarie ș.a.), a creat o fundație (prin testament) cu scopul de a acorda burse de studii seminariștilor de la Academia duhovnicească din Kiev. Poseda o bibliotecă bogată și o colecție numismatică, pe care le-a dăruit apoi Academiei Române. Ca profesor și tutor al tinerilor, a dat dovadă de multă iscusință și măiestrie. Firea lui blândă, vorba măsurată, milos cu cei saraci și orfani, a fost pedagogul care i-a ajutat pe mulți elevi să-și schimbe comportamentul, să pună

mâna pe carte îndemnându-i să ia exemplul de la elevii buni și silitori la învățătură. Episcopul Melchisedec, personalitate marcantă a neamului nostru va *rămâne în istorie ca un far de lumină și un model demn de urmat pentru toți clericii noștri cei de astăzi și mâine.*

O altă lucrare din colecția dată este și cartea semnată de **Ghețea, V. Ioan Creangă : Pedagog și învățător**. București: Ed. Cartea românească, [1938?]. 30 p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; 74).

Preocuparea autorului în ediția dată este de a-l prezenta pe neîntrecutul povestitor humuleștean ca învățător, tot atât de talentat și genial, ca și scriitor. Este descrisă și prietenia frumoasă cu Mihai Eminescu pe când marele poet activa ca revizor școlar la Iași. Așadar, Ion Creangă, pe baza experienței proprii, vine să înlăture tristul sistem al învățării superficiale, stabilind unul rațional și intuitiv, care pune accent pe respectarea individualității copilului. Căci spunea el: *eram în mijlocul copiilor, un copil mare și minunat; un dascăl pentru cei mari, învățând cu vorba prețioasă și pârintească, nu cu „Sf. Nicolae”, cum se obișnuia. Avea o metodă vie și simplă izvorâtă din neînțelegerea lui sfâtoasă. Despre Creangă se poate spune ca și despre Eminescu: Nu e un simplu învățător, ci învățătorul neamului românesc. Un învățător – pedagog* [6, p. 25, 27].

În concluzie prezentăm afirmația lui Nicolae Iorga încă de la sfârșitul sec. XIX „În cărțile pe care le alege cineva, le păstrează cu îngrijire, le lasă după sine ca o moștenire scumpă, se vede icoana sufletului său” [4, p. 66]. Poporul român a fost întotdeauna fascinat de miracolul cărții. O carte poate să deschidă un drum, o perspectivă largă, propagând esența unei epoci întregi, unde cuvântul scris este suveran. Colecțiile de carte păstrate cu grijă de biblioteci, „aceste coloane vertebrale ale culturii unui popor vor dăinui în timp, potolind setea de lectură a multor generații”.

Referințe bibliografice:

1. *Academicianul Ion Simionescu – savant și dascăl al neamului*. Coord. Mihai BRÂNZILĂ. Iași: Ed. Universității „Al. I. Cuza”, 2010. 182 p. ISBN 978-973-703-590-5.
1. Muzeul Universității din București. *Ion Simionescu (1873-1944)* [online] [cit. 07 aprilie 2022]. Disponibil: <https://muzeu.unibuc.ro/ro/ion-simionescu-1873-1944/>
2. SIMIONESCU, Ion. „Cartea Românească”. In: *Boabe de grâu* [online]. 1930, Anul I, nr. 8 (oct.), pp. 477-485. [cit. 07 aprilie 2022]. Disponibil: <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/boabedegrau/1930/numar8/mobile/index.html>
3. NAGHERNEAC, Anna. Colecția „Biblioteca pentru toți”. In: *Confluente bibliologice*. 2008, nr. 1-2, pp. 60-66. ISSN 1857-0232. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/3505>

4. *Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii : contribuții bibliografice.* Alcăt. Elena SCURTU, Ana NAGHERNEAC, Vasile SECRIERU; red. resp. Elena HARCONIȚA. Bălți, 2003. 123 p. ISBN 9975-931-34-0.
5. GHEȚEA, V. *Ioan Creangă: Pedagog și învățător.* București: Ed. Cartea românească, [1938?]. 30 p. (Cunoștințe folositoare „Din lumea largă” ; 74).

НЕКОТОРЫЕ ФОРМЫ ПРОДВИЖЕНИЯ ЧТЕНИЯ ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ В НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКЕ USARB

SOME FORMS OF READING PROMOTION IN THE USARB SCIENTIFIC LIBRARY

Marina ȘULMAN¹, Polina SPÎNU²

Абстракт: В связи с провозглашением Национального Дня чтения авторы настоящей работы предлагают вниманию библиотекарей, а также читателей библиотеки некоторые традиционные формы популяризации чтения, наполненные, на наш взгляд, современным содержанием. Речь идёт о статьях, рецензировании журнала, совместных чтениях в университетской библиотеки, а также о формах пропаганды книги в широком смысле: указателе книг из Редкого фонда «Carte rară în limba rusă din colecțiile Bibliotecii Științifice USARB» и тематическом лектории «О чём говорит лицо».

Ключевые слова: Современные библиотекари, Национальный день чтения в Молдове, продвижение чтения, книжный раритет, тематический лекторий, совместные чтения, журнал «Беси»

Abstract: In 2022, in the Republic of Moldova, February 14 was declared National Reading Day. This article is about different traditional forms of reading promotion. The authors speak about articles, magazine reviews, mutual reading technique in modern university library, bibliographic index „Carte rară în limba rusă din colecțiile Bibliotecii Științifice USARB /Rare book in Russian language from USARB Scientific Library collections and the thematic lectures,, О чём говорит лицо /What about is Speaking the Face”.

Key words: modern librarians, National Reading Day in Moldova, reading promotion, rare book ,bibliographic index prospect, mutual reading technique, magazine “Becu”

Продвижение чтения мы понимаем как воспитание эстетического вкуса, удовлетворение потребности в чтении различных возрастных читательских категорий, а также групп по интересам среди читателей разных возрастов. Считаем, что необходимо учитывать реалии 21 века: наличие печатного и электронного форматов чтения, популярность в читательской среде определённых жанров (городского фэнтези, саспенса, литературной анималистики и т.д.), а также свойственное нашему времени противоречивое отношение к печатной книге как к пережитку прошлого или дорогостоящему раритету, осознание чтения как скучного времяпрепровождения либо таинственного процесса получения эстетического удовольствия. Если отжать из текста «воду», останется информация, а её удобнее почеркнуть на сайтах, форумах и в чатах. Время, когда люди стояли в очереди за подпиской на какое-либо собрание сочинений, ушло в прошлое.

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, marina.sulman@gmail.com

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, e-mail: polinaspinutudoran@gmail.com

Эту точку зрения разделяют не все. 14 февраля 2022 года Кабинет Министров РМ утвердил Постановление об учреждении Национального дня чтения. Изменения внесены также в Постановление Парламента №. № 433/1990 о памятных днях и праздниках в Республике Молдова. Поощрение чтения признано в Молдове на государственном уровне как эффективный инструмент формирования здорового и процветающего общества. Современные библиотеки, играя в обществе 21 века роль социально-культурного центра, обязаны, используя традиционные и электронные формы продвижения чтения, внести посильный вклад в процесс популяризации книги в любом варианте: традиционном и электронном.

Немалую роль в непростом процессе продвижения чтения играет готовность и умение библиотекарей ненавязчиво поделиться собственным читательским опытом. Можно говорить об очерчивании круга чтения к конкретному произведению художественной литературы, популяризации книжных раритетов из Редкого фонда библиотеки университета, посильном ознакомлении читателей со способами интерпретации текста, о постижении его символики, архитектоники (соотношение частей и точек зрения), а также об индивидуальных особенностях авторского юмора.

Чтение текстов в 21 веке ценно как один из способов получения релевантной информации, а также как источник эстетического удовольствия. Они необходимы современному обществу, зачислены во множество почётных списков: *«Десять книг, изменивших мир»*, *«Почётный список Международного Совета по детской книге в РГДБ»*, *«Десять писателей 20 века, изменившие мир» (по версии журнала «Эксперт»)*, *«100 лучших англоязычных романов (по версии TIME)»* и т. д. В современных библиотеках принято отмечать писательские и книжные юбилеи, оповещать читателей о получении тем или иным автором звания лауреата Нобелевской, Пулитцеровской, Гонкуровской и других премий в области литературы и искусства.

Целью настоящей статьи является рассмотрение традиционных форм работы в сфере популяризации книги и процесса чтения, не утративших своей актуальности в двадцать первом веке, а также осмысление проделанной работы, способствующее, по-нашему мнению, выходу на новый уровень совершенствования стратегии продвижения чтения с учётом профиля библиотеки и вкусов современных читателей.

Одним из самых распространённых видов популяризации чтения с помощью печатного слова является написание **статей**. Первым этапом работы можно считать повторное вдумчивое чтение избранного текста.

Согласно концепции *Анны Девятяровой*, преподавательницы, автора проекта HRPROSVET, процесс успешного целеполагания предусматривает наличие трёх составляющих. Речь идёт о потребности личной, коллективной или общественной, понятой как необходимость. В случае популяризации конкретной книги определённого автора, того или иного почётного списка

произведений, известной премии или популярного жанра потребность осознаётся авторами как личное предпочтение на уровне читательского опыта, плодотворная работа с точки зрения коллектива работников современной библиотеки, а также как общественно полезное деяние, отвечающее интересам современного общества в русле гуманизации межличностных и межкультурных взаимоотношений.

Второй составляющей является мотив, осознаваемый как своеобразный толчок, незаменимый в начале работы над статьёй. Непосредственным импульсом может послужить рационально принятое решение, связанное с юбилеем романа, новеллы, литературной сказки или писателя, присуждением автору литературной премии, необходимостью познакомить широкую категорию пользователей библиотеки с конкретным жанром или поджанром (например: городское фэнтези или анималистическая новелла), а также причисление автора-классика, писателя-соотечественника или автора-современника к какому-либо почётному списку. Порой статья появляется как отклик, являясь выражением ответного творческого импульса, зародившегося в читательском сознании библиотекаря в результате глубокого эстетического переживания художественного текста. Добавим, что потребность всегда отрефлектирована в качестве необходимости, а импульс может быть и не совсем осознанным, коренящимся в сфере бытования профессионального чутья, связанного с хорошим вкусом и полученным эстетическим удовольствием.

Третьей составляющей в концепции *Анны Девятьяровой*, является наличие осознанности цели как обдуманности выбора авторов статьи, что является предпосылкой способности авторов ясно и конкретно сформулировать её таким образом, чтобы цель охватывала весь объём статьи, точно соответствуя её содержанию (контенту).

Госпожа *Девятьярова* говорит о возможных вариантах стратегии целеполагания: вычерчивание дерева целей как «*визуального воплощения глобальной цели и более мелких целей-шагов, которые помогут ее достичь*», представление диаграммы колеса баланса как «*круга, разделенного на сектора*», чьи части гармонично сбалансированы, и т.д. Наибольший интерес представляет собой стратегия, условно называемая SMART (в переводе с английского означает *умный, находчивый, сообразительный, энергичный и быстрый*). Каждая буква аббревиатуры поддаётся расшифровке: «*Specific* - конкретная, *Measurable* - измеримая, *Achievable* - достижимая, *Relevant* - согласованная, *Timebound* - ограниченная во времени». Буква «А» переводится не только как «*achievable* или *attainable* - достижимый». Порой, её переводят как «*ambitious*» (амбициозный). Авторы данной статьи считают, что SMART-стратегия способствует процессу всестороннего обдумывания цели статьи и позволяет её корректно сформулировать.

В связи с юбилеем университета была написана статья «*Bibliodiversity* (книжное разнообразие) как тенденция бытования рынка книжной

продукции 21 века, а также проявления принципов разнообразия и баланса в деятельности научной библиотеки USARB», первая часть которой была посвящена книжному разнообразию как актуальной тенденции рынка книжной продукции на рубеже XX-XXI веков. Во второй, практической части работы, был освещен опыт Научной Библиотеки USARB в деле прагматичного и успешного сочетания принципов разнообразия и баланса в практике приобретения книжной продукции. Цель работы была сформулирована следующим образом: «Осмысление *BIBLIODIVERSITY* (книжного разнообразия) как одной из тенденций бытования рынка печатной продукции 21 века. Выявление функционирования принципов разнообразия и баланса в деятельности Научной Библиотеки USARB».

В статье : Два кота со страниц «птичьего рынка» : анималистика в 21 в. : на материале новелл «Лев» Олега Зоберна и «Назову тебя негодяем» Елены Колиной, посвященной популяризации двух новелл в качестве образцов литературной анималистики авторы ставили перед собой две цели: популяризацию анималистики как одного из направлений деятельности современных библиотекарей и сопоставительный анализ новелл Льва Озборна и Елены Колиной. Цели были выражены следующим образом:

1. Пропаганда анималистической литературы научно-популярного, справочного, а также художественного характера, как точка приложения сил библиотекарей XXI века.

2. Выявление особенностей создания комического эффекта в новеллах Олега Зоберна «Лев» и Елены Колиной «Назову тебя Негодяем» из антологии «Птичий рынок» (Москва, 2019) как замечательных образцов жанра короткого рассказа о животных.

3. Необходимость продемонстрировать особенности подбора новелл в сборнике «Зелёный рыцарь», а также высокий уровень мастерства их авторов привели к конкретизации формулировки : «Целью настоящей работы является ознакомление читателей с антологией в жанре фэнтези «Зелёный рыцарь. Легенды зачарованного леса», вышедшей в свет в 2017 году, а также анализ новеллы Эммы Булл «Древо пустыни» как одного из лучших образцов поджанра городского фэнтези.

Наследующему этапу деятельности необходимо определить методологию работы: анализ, синтез, сопоставление, продумывание ассоциативного ряда, выявление функционирования языковых концептов, художественных мотивов и символов в подтексте произведения, сопоставление авторских (индивидуальных) коннотаций цвета, запаха, звука, либо того или иного символа с общепринятой в колористике, психологии, социокультурологии или геральдике точкой зрения, а также освещение идейного смысла или сообщения отдельного произведения конкретного писателя.

Важнейшим этапом работы над статьёй можно считать конкретизацию цели работы, выраженную в формулировке задач, которые ставят перед собой авторы. Целей не должно быть много. Задач может быть гораздо

больше. Цели могут относиться к статье в целом или к одной из частей конкретной работы. Задачи носят более частный характер. Они обозначают направления исследования и перекликаются с выводами, которые непременно должны быть представлены в финале статьи. Например, в статье «Осмысление *BIBLIODIVERSITY* (книжного разнообразия) как одной из тенденций бытования рынка печатной продукции 21 века. Выявление функционирования принципов разнообразия и баланса в деятельности Научной Библиотеки USARB» авторы ставили перед собой следующие задачи:

- ✓ Кратко осветить историю вхождения термина *diversity* в научный оборот;
- ✓ Выявить сущность противоречивых тенденций бытования книжного рынка двадцать первого века;
- ✓ Осветить варианты отношения к читателю на книжном рынке, в магазине, а также в библиотеке;
- ✓ Констатировать участие библиотекарей, наряду с преподавателями, филологами и культурологами, в процессе возвращения интереса к чтению, выделяя интерпретацию романа или новеллы, стихотворения или картины как эффективный способ привлечения пользователей в библиотеку;
- ✓ Сделать попытку прогноза: какой будет «библиотека будущего?»;
- ✓ В практической части работы сопоставить данные о комплектовании фондов за 2018-2019 гг. с данными за 2010 г.;
- ✓ В соответствии с итогом анализа данных за 2010, 2018 и 2019 гг. вычертить графики.

В статье «Осмысление *BIBLIODIVERSITY* (книжного разнообразия) как одной из тенденций бытования рынка печатной продукции 21 века. Выявление функционирования принципов разнообразия и баланса в деятельности Научной Библиотеки USARB» были сделаны выводы:

1. В начале двадцать первого века на рынке печатной продукции наблюдается противостояние тенденций монополизации, гомогенизации и бестселеризации, с одной стороны, и с другой стороны, стремления к книжному разнообразию и моноскопии. Сегодня между библиотекарем и пользователем устанавливаются партнёрские взаимоотношения, что требует значительной переориентации самосознания современных библиотекарей, а также изменения характера просветительской работы. В практику библиотечной деятельности требуется внести необходимые коррективы:

- а) предполагается переформирование библиотечного пространства в интересах пользователей с различными требованиями (создание коворкинг центра, «зоны тишины», небольших кабинетов с антуражем, соответствующим вкусам конкретного пользователя и т. д.);
- б) в настоящее время значительно увеличивается роль комфортного и

быстрого копировании и ксерокопирования текста, существующего на любом носителе (бумажном или электронном);

с) восприятие пользователя как полноправного партнёра ведёт к переосмыслению некоторых видов библиотечной печатной продукции. На смену напористой рекомендательной библиографии советских времён приходят иные формы просветительской деятельности, в частности, интерпретация художественного текста или картины.

2. В практике работы научной библиотеки USARB неизменно используются и гармонично сочетаются принципы книжного разнообразия и баланса, а именно: приобретается разнообразная литература (научная, методическая и художественная) при соблюдении баланса, соответствующего профилю университета.

3. Оценка успешности / неуспешности деятельности университетской библиотеки в целом, а также её конкретных сотрудников должна быть переориентирована, по-нашему мнению, с количественных показателей на выяснение и учёт степени удовлетворённости разнообразием и качеством услуг, предлагаемых библиотекой.

Нетрудно заметить, что постановка задач перекликается с формулировками выводов. Количество задач не обязательно соответствует числу выводов. В статье об анималистических новеллах такое соответствие имеет место. А в работе о книжном разнообразии выводов меньше, чем поставленных задач. При этом первый вывод, соответствующий первой части работы, подразделяется на сегменты, а второй вывод связан со второй, практической, частью статьи. Третий вывод соотносится с работой о книжном разнообразии в целом. В обеих статьях выводы как бы отвечают на вопросы, оформленные в виде задач, что у человека, считающего работу, должно создать ощущение завершённости, выполненности некоего задания, данного авторами статьи самим себе.

Между определением задач, поставленных перед собой автором статьи и выводами пролегают несколько этапов работы, связанных непосредственно с созданием текста статьи. Невозможно что-либо написать, избежав этапа, условно называемого сбором материалов. Вспоминаются высказывания, афоризмы, из которых можно выбрать один или два эпиграфа. Подбираются соответствующие теме статьи рисунки или фотографии. Надо найти биографии и фотографии авторов сопоставляемых новелл или романов, проштудировать иное количество книг или статей по теме, прочитать обсуждение в интернете тех или иных проблем, близких к теме будущей статьи. Большая часть этого материала не войдёт в основной текст работы, но чтение и размышления помогут автору обрести некую интеллектуальную свободу в том круге проблем и вопросов, который близок к проблематике его будущей статьи. Часть материала можно собрать в определённой рубрике: стихи, сентенции, выдержки из интервью писателей или учёных, иллюстративный материал, черновики фрагментов будущей статьи. Всё это

пригодится впоследствии.

Приступая к созданию окончательного варианта текста работы, необходимо определить её структуру и архитектуру, что предполагает установление количества частей, определения их последовательности, а также примерного объёма. У автора может быть общий или подробный план работы над текстом статьи. Порой, предварительный текст появляется на свет как эссе, отражая свободное течение авторской мысли.

Необходимым этапом работы является редакция предварительного текста. Автор действует в разных направлениях:

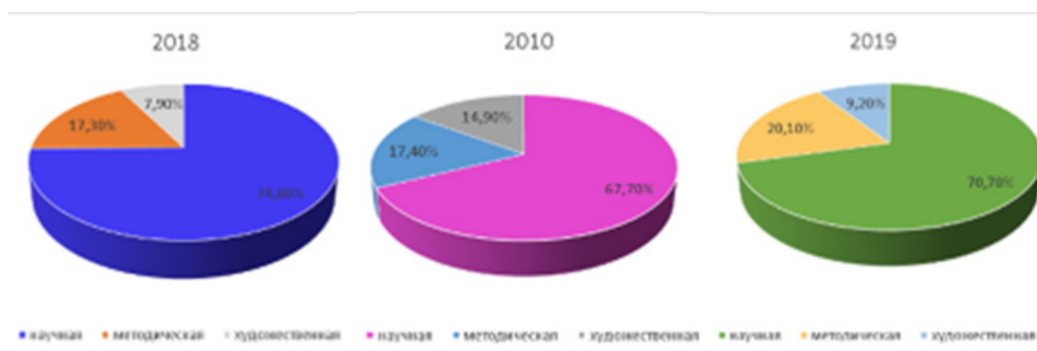
I. Прежде всего, проверяется грамотность: орфография и пунктуация.

II. Части работы могут быть в окончательном варианте переставлены, разделены на главы, дополнены цитатами.

III. Если автор статьи солидаризируется с исследователем, высказавшем правильную, по его мнению, мысль до появления статьи, необходимо сделать ссылку на работу данного учёного. Мысль можно заключить в кавычки, в скобках указав фамилию и инициалы исследователя, а также название его работы. Можно включить чужую работу в список использованной литературы, который должен быть составлен в соответствии с правилами описания книги, статьи или онлайн-источника в интернете.

IV. Необходимо пересмотреть предварительно сформулированные цели работы, поставленные задачи, а также выводы и окончательно их сформулировать. В ряде случаев текст дополняется вступлением, заключением или фрагментом, в котором проясняется актуальность данной статьи.

V. Ради визуализации надо выбрать из иллюстративного материала разумное количество графиков, фотографий и рисунков для включения в основной текст статьи.

VI. Одним из последних этапов работы является сжатие контента статьи, а также стилистическая правка всего текста.

VII. На последнем этапе окончательного оформления работы необходимо выделить ключевые слова в количестве 9-11 основных терминов, употребляемых авторами статьи. В качестве ключевых слов могут фигурировать также фамилии писателей, учёных, художников или деятелей

культуры, о которых идёт речь в статье (Лев Зоберн, Иван Сытин, Огюст Ренуар). Могут быть указаны названия знаменитых романов. Например, «Война и мир». Далее необходимо составить абстракт, в котором, в самом точном и кратком виде, должны быть указаны в трёх-шести предложениях тема и основное содержание статьи. Абстракт следует перевести на английский язык.

Особой формой продвижения чтения может быть **Рецензирование журнала**, отличающееся от рецензирования научной монографии. В практике работы автора данной статьи было рецензирование журнала «Веси». Целью статьи была не предварительная оценка с последующей рекомендацией к печати, а краткая презентация издания. Рецензия была написана по заданию директора Научной библиотеки Елены Антоновны Харконицы. В интересах соблюдения справедливости перед поручением сотруднику подобного задания всячески стараются избежать конфликта интересов. Под последним подразумеваются следующие моменты: кровное родство автора рецензии и кого-либо из членов редколлегии, совместное трудоустройство / исследование / производство, наличие грантов или стипендий, полученных в соавторстве, а также принадлежность рецензента и членов редколлегии журнала к конкурирующим центрам или издательствам. В нашем случае конфликт интересов отсутствовал.

В соответствии с общим планом рецензирования были указаны наименование журнала, а также источник его приобретения библиотекой университета (дар). Пользователям библиотеки сообщалось, какие именно номера журнала за какие годы имеются в наших фондах, а также, в каких подразделениях библиотеки USARB можно найти данное издание. Автор статьи проинформировал читателей о том, с какой периодичностью журнал выходит в свет в Екатеринбурге под патронатом Всемирной федерации ассоциаций, центров и клубов ЮНЕСКО, Российской библиотечной ассоциации и Российского представительства ТИССИН (Международный Комитет по сохранению индустриального наследия. Российское представительство). Расшифровывая многозначное название журнала, мессаж и пафос издания, авторы статьи выявили концепцию его издателей, декларирующих интеллектуальность, транспарентность, острую современность публикаций, приглашающих вдумчивых читателей к творческому восприятию страниц своего журнала.

С похвалой отозвавшись об оформлении издания, его приятной на ощупь глянцевой обложке и притягательности иллюстраций, авторы рецензии отметили высокий уровень журнальных публикаций, а также большое количество среди авторов бывших и нынешних обитателей нашего города. Делается вывод о гибкости и глубине мысли создателей концепции издания. С благодарностью упоминается имя Стефа Садовникова, дарителя, автора книг, а также замечательного художника, чьи иллюстрации, являясь абсолютно самостоятельными произведениями искусства, перекликаются

со стихами и прозой, создавая неповторимо обаятельную атмосферу художественного мира журнала. Рецензия заканчивается искренним пожеланием в адрес авторов издания, иллюстраторов и членов редакции журнала «Веси» дальнейших успехов в творческой и редакционной работе.

Одним из самых обаятельных способов продвижения чтения, по нашему мнению, является **совместные чтения**. В помещении, оформленном соответствующим образом, библиотекари или члены любого другого коллектива могут читать вслух по очереди одну книгу с последующим обменом впечатлениями или разные книги. В нашем коллективе принято читать фрагмент издания, которое работник библиотеки выбрал для собственного удовольствия и читает в настоящий момент. В тёплой атмосфере совместного доверия и неподдельного интереса звучат стихи, прозаические отрывки, фрагменты, полные искрящегося юмора. Слушая коллег, порой открываешь для себя в характере человека со сдержанной манерой поведения лирические ноты, в поведении любезной коллеги склонность к сарказму, недюжинные способности к лицедейству или неожиданную красоту и силу голоса.

Вполне традиционной формой привлечения внимания пользователей к книгам является устный **обзор материалов, представленных на книжной выставке**. Он может быть традиционным по форме и, одновременно, современным по содержанию. Взяв за основу имена писателей, которые, по версии журнала «Эксперт», вошли в список «Писатели, изменившие мир», работники университетской библиотеки написали статью о вышеозначенных писателях. Необходимо отметить, что речь шла об авторах, к которым широкая популярность пришла во второй половине двадцатого – в начале двадцать первого века. Были вычерчены и представлены вниманию пользователей библиотеки графики. Первый из них должен был показать, с какими конкретно книгами авторов из почётного списка пользователи университетской библиотеки могут познакомиться. Второй

график визуализировал сведения о том, на каких языках имеются в фондах библиотеки бельцкого университета произведения писателей, чьи имена были включены в почётный список по версии журнала «Эксперт». Данный график показывал не только названия, но и количество имеющихся в распоряжении пользователей университетской библиотеки экземпляров отдельных произведений авторов из почётного списка по версии журнала «Эксперт».

На обложке каждой книги была прикреплена карточка с указанием автора, названия и сиглы хранения данного произведения. Рассказ о произведениях авторов, чьи имена вошли в почётный список писателей, изменивших мир, по версии журнала «Эксперт» был подготовлен по следующему плану:

1. Предварительный этап подготовки.

1.1. Особое внимание было обращено на разъяснение того, почему имя именно этого писателя внесено в почётный список авторов, изменивших мир, в чём конкретно заключается влияние этого писателя на образ мыслей широкого круга современников. Например: «После выхода в свет книг Тони Моррисон стало невозможно не признать, что у мужчин и женщин, чёрных и белых разные языки, и все они равноценны. В романе «Джаз» Моррисон создала новый язык и стиль, показав восприятие мира через джаз»;

1.2. Знакомство с произведениями, доступными для чтения в подразделениях университетской библиотеки, а также изучение некоторого количества критических отзывов на эти произведения;

1.3. Знакомство с биографиями писателей, а также со списками премий и литературных наград, вручённых данным авторам;

1.4. Выбор для каждого писателя, чьё имя было внесено в почётный список в соответствии с версией журнала «Эксперт», наиболее яркого и характерного высказывания либо афоризма.

2. Непосредственная подготовка конкретного обзора.

2.1. На втором этапе подготовки к обзору следует расположить книги на выставке в определённом порядке: в соответствии с десятичной классификацией, по языкам или по типу организации алфавитного каталога (в соответствии с персональными гнёздами);

2.2. В связи с тем, что невозможно рассчитывать на выделение для обзора литературы по теме большого количества времени, надо выбрать наиболее интересный эпизод биографии, самую яркую цитату или диалог героев романа, упомянуть три или четыре наиболее престижные литературные премии, а также выбрать для аудитории две-три глубокие по мысли и блестящие по форме сентенции;

2.3. Можно составить план обзора и, вместе с биографическими данными и афоризмами, записать его на карточках;

2.4. Можно мысленно прокрутить или проговорить вслух основной текст предстоящего выступления на публике, предусмотрев краткий и

обширный варианты изложения материала.

Возьмём на себя смелость утверждать, что такая трудоёмкая работа как выпуск *Указателя книг из Редкого фонда* также является, в широком смысле, одним из многочисленных и разнообразных способов воскрешения интереса к чтению в двадцать первом веке. В практике одного из авторов данной статьи имеется выпуск указателя «Carte rară în limba rusă din colecțiile Bibliotecii Științifice USARB. Bibliografie / Bibl Șt. a Univ. de Stat „Alecu Russo” din Bălți; alcăt. Marina Șulman, Snejana Zadainova; resp. de ed. Elena Harconița; red. Bibliogr. Lina Mihaluța; design / cop. / machetare Silvia Ciobanu - Bălți : Biblioteca științifică USARB, 2020. – 368 p.».

Работа началась с выбора тематики. Авторы-составители, а также администрация Научной библиотеки университета исходили из того, что книги из Редкого фонда представляют собой немалую культурную ценность. Ведь даже само по себе наличие Редкого фонда, собиранием которого в нашей библиотеке начала заниматься ещё в 40-50-е годы прошлого века Фаина Аркадьевна Тлехуч, является плюсом для репутации университета. Елена Антоновна Харконица не менее первого директора Научной библиотеки ценила издания из нашего Редкого фонда и всячески старалась его пополнить книжными раритетами, интересными изданиями, подарочными экземплярами, книгами с хорошими иллюстрациями. По её инициативе был задуман указатель раритетов части Редкого фонда.

Совместно со Снежаной Задайновой, библиотекарь читального зала университетской библиотеки, под руководством администрации в произвольной форме был составлен *план-проспект*. В него входили условное название будущего указателя, обоснование тематики, а также определение читательского адреса. Выявление связи книжных раритетов с реалиями двадцать первого века способствовало осознанию актуальности нашей работы. В проспекте были кратко обозначены принципы отбора литературы в соответствии с тематикой указателя, а также хронологические, языковые и территориальные рамки работы авторов-составителей. Были перечислены источники поиска материала, включая Редкий фонд нашей библиотеки, а также его части, соответствующей в Универсальной Десятичной классификации индексам 821.161.1-1, 821.161.1-2, 821.161.1-3, 821.161.1-4, 821.161.1-6, 821.161.1-94, 821.161.1.09-1, 821.161.1.09-2, 821.161.1.09-3, 821.161.1.09-4, 821.161.1.09-6, 821.161.09-94, знакомство с книгами и литературно-критическими статьями в соответствии с избранной тематикой, анализ справочно-библиографического аппарата аннотируемых изданий, штудирование биографий писателей, литературных критиков, знаменитых издателей и известных иллюстраторов и, наконец, использование сведений, почерпнутых в интернете. В проспекте были оговорены особенности аннотирования книг из Редкого фонда, и соответствие описания всех изданий ГОСТу 7.1-03, а также ГОСТу ИСО 832-2004. Структура будущего указателя, заявленная в проспекте была разработана в соответствии с

принципами систематизации избранных для аннотирования документов. Была продумана система вспомогательных указателей, предусмотрено стилистическое и библиографическое редактирование, оговорены принципы оформления указателя книжных раритетов, объём и срок сдачи указателя в печать (ориентировочно), указаны авторы-составители (Марина Шульман и Снежана Задайнова), ответственный редактор (Елена Харконица), редактор, ответственный за редакцию библиографических описаний (Лина Михалуца), а также редактор, ответственный за дизайн и макет обложки (Сильвия Чобану).

Далее была сформулирована цель составителей указателя: «Удовлетворение потребности представить как можно более полно и ярко часть литературы, хранящейся в Редком фонде Научной библиотеки Бельцкого университета».

Мы хотели предоставить читателем перечень художественных произведений и литературно-критических работ, хранящихся в Редком фонде Научной библиотеки Бельцкого университета. Достижение поставленной цели требовало решения следующих задач:

1. Предложить вниманию пользователей интригующий образ каждого издания;
2. Очертить краткий и яркий абрис совокупности книг, посвященных тому или иному художнику слова;
3. Способствовать тому, чтобы богатство, разнообразие и почтенный возраст хранящихся в Редком фонде изданий сформировал в глазах пользователей библиотеки, а также членов библиотечного сообщества Молдовы притягательный имидж Научной Библиотеки университета в целом.

Другим этапом работы можно считать как можно более точное определение читательского адреса данного указателя : «Надеемся на то, что настоящий указатель представляет интерес для филологов, преподавателей и студентов вузов, учителей школ, лицеистов, учащихся старших классов гимназий гуманитарного профиля, а также для всех поклонников углублённого вдумчивого чтения, любителей книжных иллюстраций и ценителей редких изданий».

В связи с определением актуальности издания было сказано : «Сделавшись пользователями интернета и посетителями бесчисленных сайтов, мы остались читателями, способными испытать истинное наслаждение от общения с классической литературой».

Актуальность работы над указателем связана со следующими моментами:

1. Книга - сгусток духовного смысла, воплощённый в материальном объекте;
2. Библиографический шедевр - уникальный символ высокого уровня интеллектуально-художественной мысли и полиграфической культуры в ту

или иную эпоху жизни страны;

3. Приобщение к жизни и мысли ушедшей в прошлое эпохи позволяет использовать подобный опыт в ходе разработки поведенческих стратегий, устремлённых в будущее.

В Редком фонде Научной библиотеки Бельцкого Государственного университета можно найти старинные издания художественных произведений разных жанров, переписку писателей-современников, исследовательские работы, монографии и литературно-критические сборники по творчеству того или иного писателя, издания учебного характера и хрестоматии. Приятно подержать в руках роскошные подарочные издания, неожиданно осознать острую актуальность мысли, высказанной автором книги, опубликованной в прошлом веке, или ощутить воздействие лучезарного энергетического потока, мощно пробивающегося в сознание современного человека сквозь толщу времён. С самого начала работы было решено, что авторы-составители для каждого издания, включённого в указатель, напишут аннотацию, в которой будут обязательно указывать наличие экслибрисов, дарственных надписей, печатей, штампов и других особенностей конкретных изданий, внимательно рассматривать оформление обложек и титульных листов, отмечать количество и стилевые особенности иллюстраций. Немалое значение для успешной работы имел выбор выразительного эпиграфа: **«Библиотека является единственной надеждой и неуничтожаемой памятью человечества»** (Артур Шопенгауэр). Для удобства читателей мы планировали включение в справочно-поисковый аппарат указателя содержания, введения (вступительная статья), а также вспомогательных указателей: указателей авторов и названий и особого указателя издательств, публиковавших русскую классику.

Структура указателя книжных раритетов выглядела следующим образом:

Глава первая.

В хранилище веков: Шедевры русской художественной литературы с древнейших времён до 19 века. По страницам изданий из Редкого фонда Научной Библиотеки Бельцкого Государственного Университета.

Часть первая. Художественные произведения.

Часть вторая. Корреспонденция и воспоминания.

Глава вторая.

Русская классика в критическом осмыслении: Из Редкого фонда Научной Библиотеки Бельцкого Государственного университета.

Часть первая. Общая критика.

Часть вторая. Персоналии.

В первую часть второй главы текста нашего указателя вошла литература общего характера. В нее включены словари, периодические издания, монографии, литературно-критические и литературно-художественные сборники, а также литература учебного характера и хрестоматии. Вторая

часть второй главы настоящего указателя представляет собой персоналию. В неё вошли аннотации, посвященные конкретным работам о биографиях и произведениях того или иного писателя-классика.

Следующим этапом работы над указателем следует считать отбор литературы непосредственно в книгохранилище, а также создание библиографических описаний и аннотаций. Объем аннотаций был несколько расширен в связи с особой ценностью книг, многие из которых, по нашему мнению, являются библиографическими шедеврами. Мы старались указать выходные данные, отметить особые приметы издания (наличие экслибрисов, штампов, надписей, карт, степень сохранности и т.д.), сообщить некоторые сведения об авторах, издателях и иллюстраторах, прокомментировать структуру изданий, богатство или бедность справочного аппарата, а также кратко сказать о значимости классического текста в 21 веке и точно указать читательский адрес каждого издания.

Параллельно с работой над аннотациями шел процесс сканирования обложек и некоторых иллюстраций из книг. Далее, в соответствии с ГОСТом 7.1-03 и ГОСТом ИСО 832-2004, были отредактированы все библиографические названия, а также осуществлены орфографическая, пунктуационная и стилистическая правка текста в целом. Указатель был напечатан в университетской библиотеке. На конкурсе «Самые успешные работы в области библиотековедения и информационной науки», выпуск 2021 г. Научная библиотека Государственного университета им. «Алеку Руссо» из Бэлць была удостоена I премией в области Библиографических работ.

Одной из форм продвижения чтения в широком смысле является чтение **тематического лектория**. Был задуман лекторий, состоящий из трёх циклов по четыре занятия в каждом из них, под общим названием «О чём говорит лицо : К проблеме портрета». К сожалению, в связи с угрозой распространения ковида состоялось чтение лишь первого цикла лектория. Были проведены четыре занятия. По итогам первого цикла был составлен тест, результаты которого были соответствующим образом проанализированы. Идея проведения какого-либо лектория об искусстве принадлежала Елене Антоновне Харконице, директору библиотеки.

Актуальность чтения лектория была обоснована следующим образом:

1. Избрав интригующее название «О чём говорит лицо», мы решили провести разговор о происхождении портрета как жанра изобразительного искусства, о достижениях в области портретирования в античную эпоху и средние века, а также в эпоху Северного и Южного Возрождения. Цикл бесед был ориентирован на восприятие аудитории, состоявшей, главным образом, из молодых библиотекарей Научной библиотеки провинциального вуза, лишённых в силу проживания вдали от столичных художественных выставок и музеев возможностей непосредственного лицезрения шедевров мирового изобразительного искусства;

2. Мы видели жанр портрета в изобразительном искусстве в стремительном потоке сменяющих друг друга эпох, в фокусе разных точек зрения и аспектов изучения как свидетельство прихотливого, изменчивого, но всё же постоянно присутствующего в художественной культуре интереса к человеческой индивидуальности. Диапазон интереса к личности, проявившийся в жанре портрета, огромен: от слабо пробивающейся сквозь маску или канонический лик конкретики до возрожденческого мощного взлёта индивидуальности, породившего реалистический портрет;

3. В двадцать первом веке налицо кризис идентичности и «бытийственная недостаточность», угрожающие человечеству. Личности приходится вести поиск способов выхода из опасной ситуации, а также путей обретения бытийственной укоренённости. Библиотека университета, осуществляя присущую социально-культурному центру функцию полноправного представителя культуры в обществе, должна быть готова оказать посильную помощь всем, кто осознал свою причастность к духовному кризису и желает воспользоваться её ресурсами в целях его преодоления;

4. Стремление восторженно обдумать такое сложное явление как художественный жанр способствует не только расширению кругозора, но и самосовершенствованию личности, развитию навыков постижения, интерпретации и сравнения явлений художественной культуры, противоборству «онтологической неуверенности», работая на ощущение подлинности собственного бытия воспринимающего, думающего и интерпретирующего лица, позволяет человеку ощутить себя, по слову философа Владимира Библера, истинным «субъектом культуры».

Организаторы лектория ставили перед собой задачи:

1. Сообщить слушателям лектория сведения по истории портрета как жанра, необходимые для полноценного восприятия шедевров мирового искусства. Выявить истоки жанра и обозначить вершины искусства портретирования в античности (римский скульптурный портрет, египетские изображения фараонов, фаюмский портрет), в эпоху готики, в раннем Возрождении (портрет Данте Алигьери Джотто), реалистический возрожденческий портрет («Давид» Микеланджело, «Дама с горностаем» Леонардо да Винчи). Обратить внимание слушателей на соотношение канонов и конкретики в изображении человека, а также осветить иные вопросы развития жанра;

2. Дать понятие о многообразии и важности различных аспектов изучения портрета как одного из жанров художественного постижения мира: социально-психологический подход, техническая сторона дела (материал и варианты его обработки, способы нанесения красок), семиотический аспект (использование знаков и символов в искусстве портретирования), соотношение общечеловеческого и национально-этнического начал в жанре портрета и т. д.;

3. Познакомить слушателей лектория с многообразием жанров портретного искусства: скульптурный портрет, камея, бюст, плоскостное и профильное изображения, конный портрет, изображение в полный рост, донаторский и скрытый виды портрета, реалистический возрожденческий портрет и т. д.;

4. Сравнить скульптурный и живописный портреты с литературным портретом. Показать особенности литературного портрета. Дать пример поэтического символического изображения творческой манеры художника (Стихи Арсения Тарковского о Феофане Греке). Ввести понятие экфрасиса, продемонстрировав его. Поговорить о воздействии портрета на настроение и поведение героев романа, а также о суггестивном влиянии портрета на восприятие читателем художественного текста в целом (готические портреты в романе «Тэсс из рода д'Эрбервилей» Томаса Гарди);

5. Работа лектория связана со стремлением к профессиональному совершенствованию, всестороннему развитию библиотекарей 21 века, а также с необходимостью прививания слушателям навыков интерпретации скульптурного, живописного или литературного портрета, а также умения сравнить

6. ать портреты, относящиеся к разных художественным эпохам и различным видам искусства.

Подготовка к каждому занятию начиналась с выбора темы. Например:

Занятие 1. Маска и портрет в античности.

Занятие 2. Фаюмский портрет. Портрет в эпоху эллинизма.

Занятие 3. Портрет в эпоху Ренессанса.

Далее следовал этап отбора литературы для выставки. У каждой выставки было частное название, гармонизировавшее со звучанием темы занятия в целом. Например:

Маска, лик, лицо и портрет в изобразительном искусстве. Неолит. Античность (Занятие1); Фаюмский портрет. Портрет в эпоху эллинизма. Иконописные лики (Занятие 2); Возрождение. Портрет в творчестве Джотто, Рафаэля, Леонардо да Винчи и Микеланджело Буонаротти (Занятие 3).

После каждого занятия делались выводы. Например, на втором занятии были сделаны выводы:

1. Погребальная маска в истории изобразительного искусства явилась уникальным сочетанием устремлённости в вечность и конкретики в силу того, что изображался реальный человек, покидающий землю;

2. Реалистичность и конкретность портретов оазиса Фаюм 1-2 вв. постепенно превращается в каноническое изображение человеческого лица в 3 в. под влиянием зарождающегося христианства. В 4 в. фаюмский портрет исчезает. Другой вершиной античного искусства портретирования был римский скульптурный портрет, а также бюсты и камеи римлян;

3. Основными жанрами изобразительного искусства средневековья были архитектурные сооружения в романском стиле, книжная миниатюра,

а также иконопись. Изображения на иконах нельзя считать портретами. Перед нами лики, создававшиеся в соответствии с иконописным каноном. Каждый цвет и каждая черта лица, а также поза фигуры святого символичны. Индивидуальные особенности стиля великих художников можно увидеть в цветовой гамме, характере линии, а также своеобразии настроения.

В целях установления обратной связи с аудиторией на последнем занятии слушателям были предложены вопросы и задания, каждому из которых соответствовали от трёх до шести вариантов ответов:

I. Раскрыта ли заявленная тема лектория?

II. Какой способ проведения занятий вы предпочитаете: беседу или монолог?

III. Вы считаете частичную замену книг на выставке и «открытые финалы» занятий промахом или приёмами?

IV. Мешали ли цельности впечатления связки и лирические отступления?

V. Считаете ли вы целесообразным проведение занятий в группах по 10 - 12 человек?

VI. Какие портреты вам запомнились?

VII. Известны ли были вам до лектория символическое использование цвета в иконописи, а также значения поз и черт иконописных ликов?

VIII. Представляет ли для современного библиотекаря интерес разговор о литературном портрете, экфрасисе и поэтическом символе творческой манеры художника?

IX. Вычеркните из списка художника, не имеющего отношения к северному возрождению:

- Ван Эйк, Ганс Гольбейн,
- Тициан Вечеллио,
- Альбрехт Дюрер.

X. Вычеркните из списка художника, не имеющего отношения к высокому возрождению:

- Рафаэль Санти,
- Лонардо да Винчи,
- Джотто,
- Микеланджело Буонаротти.

XI. Выделите три недостатка, выявленные вами в процессе работы лектория.

XII. Выделите три положительных момента в работе лектория.

ВЫВОДЫ:

1. Мы убеждены в том, что удовлетворение углублённого интереса пользователей библиотеки к искусству способствует расширению кругозора, повышению самооценки, а также бытийственной укоренённости личности, получающей, по слову Анны Костиной, «культурное гражданство».

2. Считая книгу сгустком духовного смысла, воплощённым в материальном объекте, а процесс чтения не только способом добывания релевантной информации, но и незаменимым источником благотворного эстетического наслаждения, мы видим популяризацию книги и продвижение чтения как одну из неотменимых обязанностей и эффективных направлений работы библиотеки двадцать первого века как социально-культурного центра современного общества.

3. В связи с провозглашением празднования на территории Молдовы Дня чтения (Постановление Кабинета Министров Молдовы от 14 февраля 2022 года) современные библиотекари декларируют свою готовность ради воспитания всесторонне развитого здорового и процветающего поколения совершенствовать стратегию продвижения чтения, максимально эффективно использовать традиционные формы популяризации книги, наполняя их новым содержанием, а также искать и применять новейшие способы пропаганды книги и процесса чтения при помощи электронных технологий двадцать первого века.

Библиографические ссылки:

1. LANDOY, Ane (ed), et.al. *International Trends in Academic Library Development* ; ed/ board: Natalia CHERADI [et al.]. Min of Education, Culture and Research, The project “Modernization of Academic Library Services in Moldova”. Chişinău: Cartdidact, 2019. 180 p. ISBN 978-9975-3354-5-4.

ÎN LUMEA LUI CARAGIALE - 170 DE ANI DE LA NAȘTERE

IN CARAGIALE'S WORLD-170 YEARS SINCE HIS BIRTH

Veronica BARBAROȘ¹, Ala LÎȘÎ², Ludmila RĂILEANU³

Abstract: În comunicare sunt reflectate cele mai reprezentative momente din viața și opera dramaturgului și nuvelistului român Ion Luca Caragiale, sunt valorificate cele mai importante creații ale scriitorului regăsite în colecția Bibliotecii Științifice USARB.

Cuvinte cheie: Ion Luca Caragiale, scriitor român, promovarea colecției, literatura română, Biblioteca Științifică USARB

Abstract: The most representative moments from the life and work of the Romanian playwright and novelist Ion Luca Caragiale are reflected in the communication. Also, the most important works of the writer from the collection of the USARB Scientific Library are used.

Keywords: Ion Luca Caragiale, Romanian writer, promotion of the collection, Romanian literature, USARB Scientific Library

„Clasicul I. L. Caragiale este un scriitor mereu actual prin valoarea de excepție a operei sale. El este un fervent observator al spiritului uman și un neîntrecut creator de tipuri în literatura română, „un Moliere” al nostru, cum l-a caracterizat B. P. Hașdeu.” (Ion Nistru)

În anii următori revoluției burghezo-democratice de la 1848, înfrântă prin trădarea burgheziei și datorită intervenției asupritorilor turci, masele populare sunt supuse unei exploatare crâncene. Din ce în ce mai grea devine viața oamenilor simpli sub dominația burgheziei coalizate cu moșierimea.

În acești ani, avocatul Luca Caragiale, stabilit de curând la Ploiești cu soția sa Ecaterina Caraboa, se află în căutarea unei slujbe în stare să asigure existența familiei sale. E numit supleant de tribunal, apoi devine secretar al unor domenii mănăstirești în satul Haimanale de lângă Ploiești. În acest sat se naște la 30 ianuarie 1852, viitorul scriitor Ion Luca Caragiale.

Caragiale și-a petrecut anii de școală la Ploiești. În școala primară, institutorul Basile Drăgoșescu i-a insuflat dragostea de patrie și de limba poporului. Caragiale

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, barbarosv807@gmail.com

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, ala.lisii97biblioteca@gmail.com

³ Șefă serviciu, Biblioteca Științifică USARB, nycoli@mail.ru

își va aminti cu pietate de fostul său dascăl: „În trei ani m-a învățat cu litere străbune românească toată câtă o știu, până-n ziua de azi, că mai mult, după el, nici n-am avut unde-nvăța...” (I. L. Caragiale : Peste 50 de ani.)

După absolvirea gimnaziului, Caragiale nu și-a putut continua studiile, dar frecventează Conservatorul din București, clasa de „declamație și mimică” a unchiului său, Costache Caragiale. În 1870 devine copist la tribunalul Prahova și sufleur în trupa lui Gheorghe Caragiale, frate mai mic a lui Luca și Costache Caragiale. Cu un an mai târziu este al doilea sufleur și copist de roluri la Teatrul național din București.

Activitatea publicistică și-a început-o în 1873, la revista satirică *Ghimpele*, cu un șir de articole și cronici sub pseudonimele: *Car* și *Policar*. Semnează pentru prima dată cu numele întreg în *Revista contemporană* (poemul *Versuri*). În 1876 - 1877 intră în presă, fiind mai întâi corector la *Uniunea democratică*, apoi redactor la *Claponul* și *România liberă*. În această perioadă devine colaborator la ziarul *Timpul* (la conducerea lui se află Titu Maiorescu), în paginile căruia mai semnavă M. Eminescu și Ioan Slavici.

Teatrul constituie partea cea mai de seamă a operei lui I. L. Caragiale și ocupă, cronologic, locul întâi al creației sale. Dezvoltând creator tradiția satirică a dramaturgiei românești, scriitorul a făcut din piesele sale ascuțite arme de luptă împotriva regimului burgheziei și moșierimii. Comediile lui, de la *O noapte furtunoasă* la *O scrisoare pierdută*, demască fără cruțare falsul democratism și progresism al burgheziei, scoțând la iveală, în tot ridicolul ei, contradicția adâncă dintre ceea ce voiau să pară clasele exploatare și ceea ce erau în realitate. Desigur, clasele dominante ale vremii, recunoscându-se în tipurile lui Caragiale, nu i-au putut ierta desvăluirea adevărului. L-au urmărit de aceea cu înverșunare, supunându-i opera unei violente campanii de calomnii.

Creația dramatică a lui Caragiale se desfășoară între 1879 și 1890, răstimp în care dă marile sale piese: comediile *O noapte furtunoasă*, *Conu Leonida față cu reacțiunea*, *O scrisoare pierdută*, *D-ale carnavalului*, drama *Năpasta*. Premiera comediei *O noapte furtunoasă* a avut loc la Teatrul Național din București, în ianuarie 1879. Comedia - în care scriitorul satirizează pălăvrăgeala ridicolă a burgheziei despre libertate și democrație, ca și imoralitatea familiei burgheze - a fost întâmpinată cu dușmănie de oficialitatea culturală a vremii. În aceeași perioadă în casa lui Titu Maiorescu, Caragiale citește comedia *Conu Leonida față cu reacțiunea*.

La 13 noiembrie 1884 a fost prezentată pentru prima dată capodopera lui I. L. Caragiale *O scrisoare pierdută*. Comedia dezvăluie însăși esența politică a regimului burgheziei și moșierimii.

În 1885 se naște Mateiu I. Caragiale, fiul natural al Mariei Constantinescu și al lui I. L. Caragiale. Tot în acest an are loc premiera comediei *D-ale Carnavalului* (distinsă cu premiu de către un juriu alcătuit din V. Alecsandri, B. P. Hașdeu, Titu Maiorescu și alții).

În 1889 I. L. Caragiale se căsătorește cu Alexandrina Burrely. Caragiale și soția sa au avut împreună patru copii. Primul a fost o fată, Ioana, apoi a mai venit încă una, Aghata. Spre disperarea părinților, amândouă copilele au fost răpuse prea devreme, una după alta. Următorul lor copil, un băiat, Luca, viitorul scriitor, se naște în 1893, iar Ecaterina, un an mai târziu. Cu un an mai târziu are loc prima prezentare a dramei *Năpasta*. *Năpasta* înfățișează lumea satelor pe care Caragiale o privea cu dragoste.

La 24 februarie 1893 s-a înființat revista umoristică *Moftul Românesc*, condusă de I. L. Caragiale și Anton Bacalbașa, editată în două serii (1893 și 1901). În coloanele moftului, Caragiale a publicat o serie de articole și schițe, printre care portretele: *Moftangii*, *Românul*, *Românii verzi*, *Românca*, *Savantul*, *Diplomație*, *Lanțul slăbiciunilor* etc., precum și o serie de parodii ce combăteau poezia decadentă. Revista *Vatra*, apărută în anul 1894, a strâns în jurul ei pe marii scriitori realiști ai epocii: I. L. Caragiale, Barbu Ștefănescu-Delavrancea, Al. Vlăduț.

În 1896 apare volumul *Schițe ușoare*. Caragiale conduce suplimentul literar al ziarului *Epoca*, iar în 1898 se editează *Calendarul Dacia* sub îngrijirea lui I. L. Caragiale.

În perioada anilor 1899-1900 I. L. Caragiale publică în ziarul *Universul* seria de *Notițe critice*, care conțin în embrion viitoarele *Momente*. La 23 februarie 1901 se publică a doua serie a revistei *Moftul român* și volumul *Momente*.

Dramaturgul I. L. Caragiale face o călătorie în Italia, Franța și Germania (1904). În urma primirii unei moșteniri norocoase, Caragiale se stabilește cu familia la Berlin.

În ziarul vienez *Die Zeit* în 1907 a fost publicată prima parte din scrierea politică 1907, sub semnătura *Un patriot român*.

Revenind pentru scurt timp în țară, I. L. Caragiale la editura *Minerva Opere complete* în 3 volume (1908), iar ultimul volum intitulat *Schițe nouă* a fost publicat la editura *Adevărul*.

În 1912 Societatea Scriitorilor Români îl invită pe I. L. Caragiale prin președintele ei Emil Gârleanu, să vină în țară pentru a fi sărbătorit cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani. Caragiale refuză, pretextând că este bolnav. În zorii zilei de 9 iunie moare în urma unui atac de cord, în locuința lui din Berlin. Este îngropat provizoriu la cimitirul protestant din Berlin. După aproape 5 luni, cu sprijinul guvernului, la 18 noiembrie, rămășițele sale sunt aduse în țară și înmormântate la cimitirul Bellu.

Colecția BȘ USARB însumează un număr impunător de opere semnate de Ion Luca Caragiale, precum și lucrări de referință despre viața și activitatea marelui dramaturg român. Acestea fiind incluse în planurile de studiu pentru studenții USARB și elevii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” și Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB.

Cele mai valoroase lucrări ale dramaturgului regăsite în colecția Bibliotecii Științifice USARB sunt: volumul *Opere complete : Novele, povestiri*, Ed. a 3-a,

publicat la București : Inst. de Arte Grafice în 1919; cartea *Opere complete : Novele, povestiri*, Ed. a 4-a, publicată la București : Ed. Cartea românească, [192-??]; volumul *Opere complete : Vol. 10 : Momente, schițe, amintiri*, ediție îngrijită de Gh. Adamescu. [1934?].

O lucrare importantă este culegerea *Teatru* cu introducere și note de D. Murărașu, doctor în litere, publicată la Craiova, Editura Scrisul românesc în 1931. În volum sunt însumate piesele: *O noapte furtunoasă*, *O scrisoare pierdută*, *Năpasta* și *Conul Leonid în față cu reacțiunea*.

Volumul *Opere : Vol.4: Notițe critice, literatură și versuri* reprezintă o ediție îngrijită de Șerban Ciuculescu, publicat în 1938 la București, Fundația pentru lit. și artă „Regele Carol II”.

Prezintă interes ediția din 1938 a volumului *Opere : Vol.5: Articole politice și cronici dramatice* îngrijit de Șerban Ciuculescu publicat la București de Fundația pentru lit. și artă „Regele Carol II”.

Următorul volum de valoare este *Titircă, Sotirescu & Cia: comedie în 3 acte*, reprezintă o ediție bibliofilă alcătuită de Simona Ciuculescu din *Colecția manuscriptum*, publicată la Editura Muzeul Literaturii Române, la București în 2002. Este a șaptesprezecea din noua serie a *Colecției Manuscriptum*, s-a tipărit într-o singură ediție originală de 1000 de exemplare, din care 200 exemplare pe hârtie verge, numerotate de la 1 la 200, pentru iubitorii de literatură și colecționarii de lucruri rare.

Culegerea *Teatru* reprezintă o ediție festivă tipărită cu prilejul sărbătoririi centenarului nașterii lui I. L. Caragiale, ilustrații de Corneliu Baba, publicată la București la Editura de Stat pentru Lit. și artă în 1952. Menită să sublinieze însemnătatea operei și creației marelui scriitor I. L. Caragiale.

Volumul *Ion Luca Caragiale. Omul și opera în imagini*, publicat în 1953 la București, Editura de Stat pentru literatură și artă, cu prezentare grafică de O. Adler și S. Sergiu, reconstitue în imagini și fotografii etapele vieții marelui scriitor și principalele trăsături ce-i caracterizează opera. Prin fotografii, reproduceri după ziarele vremii, sunt ilustrate momentele cele mai însemnate ale desăvârșirii scriitorului, apoi perioadele marilor sale creații, în legătură cu condițiile istorice ale epocii. Volumele sunt localizate în colecția *Carte rară* a BȘ USARB.

Mai menționăm ediția reeditată în 1950 la București, Editura de Stat *Opere : în 3 vol.*

O ediție mai recentă a acestei lucrări sunt *Opere : în 4 volume*, publicat la Editura Univers enciclopedic, București în 2000. Lucrarea este îngrijită și cronologie de Stancu Ilin, Nicolae Bârna, Constantin Hârlav cu prefață de Eugen Simion.

I. L. Caragiale a scris patru comedii și o dramă: *O noapte furtunoasă* (1879), *Conu Leonid față cu reacțiunea* 1879, *O scrisoare pierdută* (1884), *D-ale Carnavalului* (1885), *Năpasta* (1890) și a publicat în timpul vieții volumele : *Păcat*, *O făclie de Paște*, *Om cu noroc*, *Trei nuvele* (1892), *Note și schițe* (1892), *Schițe ușoare* (1896), *Schițe* (1897), precum și *Notițe și fragmente literare* (1897), *Momente* (1901), *Opere*

complete - 3vol. (1908) și *Schițe nouă* (1910).

Utilizatorii Bibliotecii Științifice USARB au acces la toată creația dramaturgului I. L. Caragiale. Comediile și *O scrisoare pierdută* sunt editate la diverse edituri precum: Editura de Stat pentru Literatură și artă, Editura Litera, Albatros, Minerva, Editura Porto-Franco între anii 1955 – 2003.

Volumele de nuvele, nuvele și povestiri, teatru scrise de Ion Luca Caragiale regăsite în colecțiile BȘ USARB reprezintă ediții din anii 2006-2008, publicate la editurile Grama, ART, Cartier.

Momentele și Schițele caragialiene constituie o prelungire a teatrului, în colecția Bibliotecii Științifice USARB există un număr vast de *Momente și Schițe* de la diverse edituri cunoscute și mai puțin cunoscute, cu ani de apariție diferiți. Printre volumele mai noi fiind „*Momente și schițe*” de la Editura Andreas Prinț, București 2008 și „*Momente și schițe*” publicat de Editura Ere Press, București 2009, ediție îngrijită de Ana Maria Chivu. Acest volum face parte din colecția *Cartea de acasă*, Colecție unică de literatură română originală și completă.

Caragiale a fost și unul dintre cei mai solicitați ziariști ai vremii sale. El a oferit publicului exact ceea ce aștepta: lucruri simple, ușor digerabile și amuzante. Cucerirea publicului e obiectivul principal al jurnalisticii sale. Caragiale este un scriitor care „Tinde să aducă societatea românească la cunoaștere de sine și la o conștiință morală” (Al. Paleologul).

„Caragiale e un derivat al geniului locului. Această experiență profundă, existențială, a mediului și formelor de cultură națională, face din Caragiale, asemeni cu Creangă, un creator de folclor, în sensul revelării unei lumi, a unei atmosfere, a unui stil... Caragiale este un scriitor la fel de actual și de viu ca și acum aproape un secol, când își configura personalitatea. Caragiale nu este doar un nume mare al literaturii românești, este un geniu constitutiv a ceea ce am putea numi un suflet național” (Al. George, Caragiale). „Creația lui I. L. Caragiale a șocat în vremea ei și din cauză că aducea ceva deosebit. În timp ce operele lui Eminescu, Creangă, Slavici își au filonul inspirației în mediul rural, cea a lui Caragiale prezintă o lume de dată recentă - lumea orașelor, adaptată, deși superficial, rapid la această formă de existență. Caragiale poate fi considerat primul mare scriitor al mediului citadin românesc.” (Ion Nistor).

Utilizatorul bălțean are acces la opera lui Caragiale atât în format tradițional, cât și în format electronic. Astfel documentele electronice cuprind tabele cronologice, texte literare și aprecieri critice.

În Republica Moldova prima piesă caragialeană a fost jucată în 1952 - *O scrisoare pierdută*, pusă în scenă de Eugeniu Ureche, iar anul 2002 a fost declarat de UNESCO *Anul Caragiale*.

I. L. Caragiale este un scriitor realist, care a creat în literatura noastră limbajul dramaturgic, ridicând teatrul românesc la nivel european, fiind un observator profund al realităților sociale autohtone, un creator al unor memorabile tipuri și scene umane. A folosit în multe dintre scrierile sale parodia, pentru a critica formele literare învechite. A înțeles principiile de funcționare a unui text literar

modern, a conciliat un teatru profund prin semnificații cu un public dornic de imagini cât mai colorate, a militat pentru colaborarea formelor perifice cu cele centrale ale unei culturi.

Să urmărim frumosul îndemn al marelui dramaturg român I. L. Caragiale: „Vrei să cunoști lumea? Privește-o de aproape. Vrei să-ți placă? Privește-o de departe.”

Referințe bibliografice:

1. CARAGIALE, Ion Luca. *Momente. Schițe*. București: Editura CNI, [200-?]. 304 p. ISBN 973-570-235-5.
2. CARAGIALE, Ion Luca. *Opere : Teatru*. București: Ed. Fundației Culturale Române, 1997. 437 p. ISBN 973-577-072-5.
3. CARAGIALE, Ion Luca. *Nuvele*. București: Ed. 100+1 Gramar, 2002. 271 p. ISBN 973-591-354-2.
4. CAZIMIR, Ștefan. *Caragiale : Universul comic*. București: Ed. pentru lit., 1967. 266 p.
5. *Scriitori români notorii : Viața. Activitatea. Opera*. Ch.: Epigraf, 2007. 207 p. ISBN 978-9975-924-01-6.
6. TRANDAFIR, Constantin. Caragiale față cu „Marele joc al lumii”. In: *Familia*. 2002, nr. 3, pp. 29-36. ISSN 1220-3149.

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ – PERSONALITATE MARCANTĂ ÎN
CULTURA ROMÂNEASCĂ – 100 ANI DE LA NAȘTERE

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ, OUTSTANDING PERSONALITY IN
ROMANIAN CULTURE -(100 years after the birth)

Natalia LUCHIANCIUC¹, Diana GĂINĂ²

Abstract: Comunicarea este dedicată unei personalități reprezentative a literaturii române, care s-a evidențiat pe tărâmul poeziei în calitate de cel mai de seamă exponent al genului baladesc de la jumătatea secolului XX, Ștefan Augustin Doinaș (1922-2002). Sunt prezentate succinte date biografice, reliefate genurile abordate de autor: poezie, proză, eseistică, publicistică...

Cuvinte cheie: literatura română, poezie, proză, publicistică, traducere literară

Abstract: The communication is dedicated to Ștefan Augustin Doinaș (1922-2002), a representative personality of Romanian literature, who stood out in the realm of poetry as the most prominent exponent of the ballade genre from the middle of the 20th century. Brief biographical data are presented, highlighting the genres addressed by the author: poetry, prose, essays, journalism.

Keywords: Romanian literature, poetry, prose, journalism, literary translation

„Scriitor prodigios – îmbrățișând o tematică diversă - Ștefan Augustin Doinaș face parte din categoria creatorilor noștri cu o vastă cultură care, ca Ion Pilat, de exemplu, pe lângă scrierea propriei opere, era receptacolul vocilor poetice fundamentale ale omenirii, manifestându-și preocuparea asiduă pentru talmăcirea acestora în limba română” [5, pag. 14].

Scriitorul Ștefan Augustin Doinaș (nume real Ștefan Popa) s-a născut la 26 aprilie 1922, în localitatea Caporal Alexa, județul Arad. A urmat școala primară în satul natal, iar apoi a studiat la Liceul ”Moise Nicoară” din Arad, pe care l-a absolvit în 1941. Studenția o începe la Facultatea de Medicină din Cluj în 1941, unde rămâne până în 1944, deși trece numai examenele din anul I. În același an se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Cluj, pe care o absolveste în 1948 și se întoarce ca profesor în satul său natal. A început activitatea pedagogică ca învățător de limbă română la Hălmagiu (1950-1953), apoi la Gurahonț (1953-1955). Ștefan Augustin Doinaș a fost profesor timp de șapte ani. În anul 1955 renunță la învățământ și se stabilește la București.

A făcut parte din Cercul Literar de la Sibiu, fiind unul dintre semnatarii Manifestului Cercului Literar, publicat în ziarul „Viața” (1943).

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, e-mail nataaxenti@mail.ru

² Bibliografă, Biblioteca Științifică USARB, e-mail dianagaina52@gmail.com

A debutat cu o poezie în „Jurnalul literar” (1939). Funcționează ca redactor la revista „Teatrul” (1956-1957), corector la revista „Lumea” (1963-1966); redactor la revista „Secolul 20” (din 1969), devenind, în ultimul deceniu al vieții, directorul revistei, apoi președintele fundației cu același nume, care s-a transformat în „Secolul 21”.

În 1957 a fost arestat și condamnat la un an de închisoare pentru „omisiune de denunț”, iar în 1958 este eliberat și se căsătorește cu Irinel Liciu, primă balerină la Opera Română. Până în 1963 i se interzice să reintre în viața literară. În scurt timp este angajat de George Ivașcu la revista „Lumea”.

Debutul editorial a fost în 1964, cu volumul de poeme „Cartea marelor”.

Din volumele de poezii publicate de Ștefan Augustin Doinaș amintim: „Omul cu compasul” (1966), „Seminția lui Laokoon” (1967), „Ipostaze” (1968), „Alter ego” (1970), „Ce mi s-a întâmplat cu două cuvinte” (1972), „Versuri” (1972, 1973), „Cai în ploaie” (1974), „Papirus” (1974), „Anotimpul discret” (1975), „Alfabet poetic” (1978), „Locuiesc într-o inimă” (1978), „Hesperia” (1979), „Poeme” (1983), „Vânătoare cu șoim” (1985), „Foamea de Unu” (1987), „Interiorul unui poem” (1990), „Arie și ecou” (1991), „Lamentații” (1993), „Aventurile lui Proteu” (1995), „Alexandru refuzând apa”.

„*Mistrețul cu colți de argint*” este un poem-baladă, considerat opera de debut semnificativ, dar și una din operele de referință ale autorului. Balada este o „ars poetica” ce poate fi comparată cu „Mănăstirea Argeșului” – în dorința de creație și de perfecțiune, de absolut. Sunetul cornului apare și în poezia lui M. Eminescu „*Peste vârfuri...*”, având același sens – al nemuririi [1, p. 138].

Atât balada „*Mistrețul cu colți de argint*”, cât și întreaga creație a lui Ștefan Augustin Doinaș, sunt relevante pentru literatura română contemporană.

A publicat și volume de eseuri și critică literară — „Lampa lui Diogene” (1970), „Poezie și modă poetică” (1972), „Orfeu și tentația realului” (1974), „Lectura poeziei” (1980), „Măștile adevărului poetic” (1992), „Poeți români” (1999).

Unul dintre cei mai cultivați intelectuali ai generației sale, Șt. A. Doinaș este, în același timp, un excelent traducător și un teoretician al traducerii. Aria din care Doinaș își alege afinii spirituali este foarte largă: de la Goethe și Holderlin la Stéphane Mallarmé, Paul Valéry, poezia americană și spaniolă contemporană [2, p. 702].

Mare iubitor al liricii universale mai vechi sau mai noi, admirator al celor mai reprezentative personalități ale genului, Doinaș scoate, în anul 1970, volumul de traduceri *Sunete fundamentale*, în colecția „Poesis” a Editurii Univers, iar în 1988 publică o ediție îmbogățită a acestuia sub titulatura *Atlas de sunete fundamentale* [5, p. 71].

După ce a publicat zeci de volume de versuri, de traduceri și de eseuri, la aproape 80 de ani, Doinaș își lansează, în anul 2000, un volum de proză care reunește 38 de texte de dimensiuni diferite – de la 2 la 60 de pagini. Dintre toate prozele volumului, „*T de la Trezor*” este cea mai amplă, mai inedită, cea mai spectaculoasă prin instrumentele de creație alese de autor. Ca specie, „*T de la Trezor*” este un microroman parabolic cu substrat științifico-fantastic, organizat în 15 capitole [3, p. 148].

Ștefan Augustin Doinaș nu a fost ceea ce se cheamă un „om de teatru”, ci mai degrabă un admirator tăcut și un iubitor al artei teatrale, atât în exprimarea sa literară, cât și în cea scenică [3, p. 187]. Doinaș scrie o singură piesă de teatru, „*Brutus și fiii săi*”, publicată în anul 1996 și care este puțin cunoscută nu doar publicului, ci și criticilor literari și oamenilor de teatru, fapt datorat absenței ei din librării și din colecțiile marilor biblioteci.

Publicistica lui Ștefan Augustin Doinaș reprezintă o latură reprezentativă a activității sale. Ea începe la revista *Teatru* în anul 1955 și se încheie la *Secolul 21* în anul 2002, odată cu moartea poetului. Cele 77 de articole au fost publicate în revistele: *Teatru*, *România literară*, *Secolul 20 / Secolul 21*, *Contemporanul*, *Curentul*, *Tribuna* și la *Manuscriptum*. Ștefan Augustin Doinaș a fost un jurnalist cultural talentat, eficient și pasionat.

Activitatea sa literară acoperă toate genurile, meritele sale culturale și literare i-au fost recunoscute din plin, poetul devenind academician în anul 1992.

A primit numeroase premii pentru creația sa literară — Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române (1968), Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă (1970), Premiul Uniunii Scriitorilor (1975, 1979), Premiul special al Uniunii Scriitorilor (1982), este distins cu Medalia Goethe a Institutului „Goethe” din Munchen (1982), Premiul European pentru Literatură (Vârșeț, Iugoslavia, 1990), Premiul Asociației Scriitorilor Români din Israel (1997) [2, p. 701].

A devenit, în 1992, membru al Academiei Române, în 1997 a primit titlul de cetățean de onoare al Aradului, iar în 2001 pe cel de Doctor Honoris Causa al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad.

„Ștefan Augustin Doinaș este poetul cu sentimentul conștiinței Cuvântului, ca realitate a sa sufletească fundamentală. El este cel ce trăiește prin cuvânt ca prin sine și cel ce și-a făcut din cuvânt o stare de mistică a alcătuirilor și a iluminărilor.” (Maria Bucur) [4, p. 354].

Referințe bibliografice:

1. BĂRBOI, Constanța, BOATCĂ, Silvestru, POPESCU, Marieta. *Arte poetice : Lit. română și cultură în școală*. București: Ed. Recif, 1995. 447 p. ISBN 973-9179-14-2.
2. *Dicționarul general al literaturii române* : În 6 vol. București: Univers Enciclopedic. 2004. vol. 2 : C-D. 812 p. ISBN 973-637-072-0.
3. DOBOȘ, Mihaela. *Tabloul unui destin - Ștefan Aug. Doinaș* : O monografie. Iași: Adenium, 2013. 392 p. ISBN 978-973-8097-55-1.
4. DOINAȘ, Ștefan Augustin. *Voluptatea limitelor* : Poeme. Ch.: Litera, 1997. 367 p. ISBN 9975-904-48-3.
5. MIHUȚ, Ioan. *Ștefan Augustin Doinaș*. București: Ed. Recif, 1994. 127 p. ISBN 973-96234-7-6.
6. SIMION, Eugen. *Scriitori Români de azi*. București: Ed. Românească, 1978. 759 p.
7. *Ștefan Augustin Doinaș, personalitate de seamă a literaturii române* [online] [cit. 05 aprilie 2022]. Disponibil: https://adevarul.ro/locale/arad/stefan-augustin-doinas-personalitate-1_5283c1f0c7b855ff56f0760a/index.html